

ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT
PENTRU ARHITECTURĂ ȘI CONSTRUCȚII AL CONSILIULUI DE MINISTRI

4
1955

DESPRE PROBLEMA PROIECTĂRII TIP

Prof. arh. L. ADLER
Vicepreședinte al C.S.A.C
Arh. N. GRIGORCEA

Întreaga politică a partidului și guvernului nostru este îndreptată spre satisfacerea necesităților materiale și culturale ale maselor muncitoare. Volumul investițiilor statului în construcții, în toate domeniile vieții economice, sociale și culturale, a crescut vertiginos. Pentru realizarea cu succes a marelui volum de construcții din ultimul an al primului cincinal și în special a celor ce se vor realiza în cadrul viitorului plan, este necesar a îmbunătăți în mod radical, atât organizarea executării construcțiilor, cât și metodele și sistemele de proiectare.

Trecerea de la procedeele meșteșugărești de muncă în realizarea construcțiilor, la procedee industriale, are un deosebit efect economic, prin creșterea ritmului execuției și reducerea costului, a consumurilor de materiale principale și manoperei calificate.

« Succesul industrializării, îmbunătățirea calității și reducerea costului construcțiilor depind în mare măsură de organizațiile de proiectare, de activitatea arhitecților și constructorilor proiectanți », a spus tovarășul N. S. Hrușciiov la Consfătuirea unională a constructorilor din U.R.S.S., de la Moscova, din decembrie 1954.

Proiectele construcțiilor și ansamblurilor atât de diverse: industriale, agricole, social/culturale, sanitare și de locuit, indiferent dacă este vorba de investiții peste sau sub limită, nu pot fi asigurate în condiții bune și la timp, dacă se urmărește realizarea acestora pe baza vechilor metode, pe calea proiectelor unicate. Trebuie introdus cu hotărâre sistemul tipizării la construcțiile de masă, pentru a se realiza într-un ritm accelerat proiecte de bună calitate, care să corespundă în mod optim tuturor cerințelor de ordin economic, tehnic și estetic. În această acțiune un rol hotărâtor îl au arhitecții.

Scopurile principale urmărite prin elaborarea și folosirea proiectelor tip constau în:

reducerea simțitoare a costului construcțiilor și proiectării; scurtarea duratei de proiectare și execuție; posibilitatea industrializării procesului de construcție, prevăzându-se o largă folosire a elementelor și detaliilor prefabricate și reducerea

consumului de materiale principale; toate acestea, concomitent cu o ridicare substanțială a calității proiectelor.

Acest mod de proiectare este necesar să fie realizat pe baza unor teme și norme științific stabilite, prevăzând folosirea rațională a fondurilor de investiții; este necesar, de asemenea, ca întocmirea proiectelor tip să fie încredințată unor colective complexe de tehnicieni de o înaltă calificare.

I. ANALIZA ACTIVITĂȚII DE ÎNTOCMIRE A PROIECTELOR TIP

Elaborarea proiectelor tip a început în unele organizații de proiectare încă din anul 1950. Astfel, s-au stabilit, din inițiativa arhitecților de la Institutul de proiectări metalurgice (IPROMET) gabarite și rețele unificate de stâlpi pe baza modului industrial de 3 m. Ca rezultat, au fost realizate în cursul anilor 1950—1952 un număr destul de important de clădiri și construcții industriale proiectate de acest institut frunțas pe bază de elemente tipizate, cum ar fi: stâlpi, ferme, grinzi de poduri rulante, pane, ferestre, uși, plăci pentru învelitoare și chiar coșuri rezervoare, turnuri de răcire, prefabricate din beton armat. Această primă inițiativă, care a fost preluată treptat și de alte institute de proiectare, a dovedit de la început avantajele hotărâtoare ale proiectării tip și a determinat un început de industrializare a construcțiilor pe diferite șantiere.

Dacă inițial organizațiile de execuție, în afara întrepinderii de la Orașul Stalin, s-au împotrivit folosirii prefabricatelor din cauza greutăților inerente începutului, mai târziu, majoritatea lor s-au convins treptat de avantajele prefabricatelor și ale tipizării, devenind un motor care a început, la rândul lui, să împingă înainte proiectarea în acest domeniu. Schimbarea calitativă intervenită în proiectare s-a oglindit în special în succesele înregistrate la construirea unor unități industriale de la uzinele Steagul Roșu, Cimpia Turzii, Bicăz, etc. unde s-au folosit elemente grele de construcție, într-o oarecare generalizare a folosirii elementelor tipizate de ferestre și plăci de acoperiș prefabricate din beton armat la industrii, cât și în

folosirea planșelor din elemente prefabricate la clădiri de locuit și social-culturale.

Ca o consecință a înființării Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții și a liniei introdusă de acesta — prevederea în planul de proiectare a întocmirii de proiecte tip și urmărirea aplicării proiectelor tip și refoșabile la investițiile capitale — putem vorbi, începând din anul 1953, de o activitate organizată de elaborare a proiectelor tip.

În planul de proiectare pe anul 1953 a fost prevăzut un număr mare de proiecte tip, însă, din cauza lipșurilor pe care le vom analiza mai jos, acest plan a fost îndeplinit abia în proporție de 18 %. În ceea ce privește planul de proiectare pe 1954, care de asemenea prevedea întocmirea unui important număr de proiecte tip, el a fost îndeplinit numai în proporție de 28,0 %.

A. Planul pe anul 1953. Principala cauză care a dus la nerealizarea planului de întocmire a proiectelor tip a fost faptul că, pe de o parte, ministerele, fiind preocupate în primul rând de nevoile imediate de investiții, n-au dat teme bine studiate pentru diferitele construcții și n-au urmărit realizarea proiectelor, iar pe de altă parte, institutele de proiectare n-au dat atenția cuvenită acestei probleme, neorganizând colective complexe cu cadre corespunzătoare, pentru a obține proiecte tip de bună calitate.

Calitatea în general scăzută a proiectelor este ilustrată, de exemplu, prin faptul că proiectele tip pentru școli, creșe, unități medico-sanitare de pe lângă întreprinderi, cantine, construcții ingineresti, au fost restituite institutelor de proiectare de repetate ori de către organele de avizare, rămânând nedefinitivate până la sfârșitul anului. Dese au fost cazurile când proiecte acceptate la avizare, în faza sarcina de proiectare, au fost respinse în fazele următoare, din cauza slabei rezolvări din punct de vedere economic, tehnic sau plastic. Este de necontestat, însă, că nici C.S.A.C. nu a urmărit cu destulă perseverență realizarea în bune condiții a proiectelor tip, neluând întotdeauna o poziție principală la avizarea lor.

Rezultatele îndeplinirii planului de elaborare a proiectelor tip pe anul 1953 sînt următoarele: din 102 sarcini de proiectare s-au prezentat la avizare 87, fiind respinse 29; din 86 de proiecte tehnice au fost prezentate 32, fiind respinse 4; din 34 planuri de execuție au fost prezentate 9, fiind avizate favorabil 6. Prin urmare, realizările de proiecte terminate în anul 1953 nu depășesc 18 % din prevederile planului de stat, parte din proiecte rămînînd să fie acceptate doar ca refoșabile. Cu toate acestea, trebuie subliniată îmbunătățirea radicală realizată în anul 1953 a secțiilor tip de locuințe, față de proiectele elaborate în anii 1950 — 1952, care au fost aspru criticate de locatari.

În ceea ce privește normativele de proiectare, din 30 înscrise în planul tehnic al institutelor, au fost realizate doar 9, restul de 21 fiind elaborate chiar de C.S.A.C.

B. Planul pe anul 1954. Față de anul precedent, în întocmirea proiectelor tip s-a făcut un pas înainte, atît în problema organizării proiectării și realizării de noi tipuri, cît și din punct de vedere al calității acestora.

În domeniul locuințelor se vor putea executa în acest an pe bază de proiecte și secții tip, blocuri cu 2—4 niveluri și cu 6—7 niveluri; de asemenea, locuințe individuale cu 2—3 camere, cu și fără baie; locuințe colective, locuințe pentru familii, locuințe prin cooperare. În sectorul locuințelor s-a dat tipizării o atenție deosebită, deși nu toate institutele au privit cu destulă seriozitate această problemă. Astfel, membrii colectivelor de proiectare, în număr destul de redus și în anumite cazuri cu insuficientă experiență, au fost încărcăți și cu sarcini de investiții imediate.

În vederea reducerii consumului de materiale principale, proiectele adoptă soluții cu ziduri portante transversale, reducîndu-se astfel consumul de oțel beton cu 35 % față de o creștere a consumului de cărămidă numai de 13 %. De asemenea, s-a redus costul pe metru pătrat locuibil, deși în unele cazuri se realizează indici spațiali mai nefavorabili decît în proiectele anterioare. Confortul acestor locuințe

lasă încă de dorit, fiind necesară îmbunătățirea schemelor de circulație, revizuirea formelor prea variate ale vestibulurilor și degajamentelor, unificarea grupului de încăperi sanitare (w. c., baie, bucătărie) și rezolvarea mai atentă a secțiunilor de capăt și de colț.

În sectorul clădirilor social-culturale se vor putea executa pe bază de proiecte tip: clădiri pentru școli elementare, cămine culturale, cluburi, policlinici, dispensare, case de nașteri, creșe pentru 22, 44 și 110 copii, cantine și băi. Au fost cazuri cînd s-au cerut variante prea multe, fără să se analizeze judicios posibilitățile de aplicare a acestora, atît în ceea ce privește sistemul de încălzire, cît și sistemul de construcție. Pe parcursul proiectării au fost stabilite principii mai judicioase, cerîndu-se pentru prima urgență numai variante strict necesare. În multe cazuri, la proiectare nu s-a ținut seama că o serie de clădiri se execută cu mijloace și posibilități locale, deseori prin autoimpunere, ceea ce face imposibilă realizarea lor, atît din punct de vedere tehnic constructiv, cît și economic, conform prevederilor proiectelor tip întocmite.

În sectorul agrozootehnic, unde greutățile de realizare a proiectelor au fost cele mai mari, se vor putea totuși executa în anii ce urmează, pe baza proiectelor tip, primele clădiri de diverse tipuri din complexele agrotehnice, zootehnice și S.M.T. În acest domeniu există lipsuri serioase, atît din cauza neprecizării științifice a temelor, cît și a ritmului forțat în care proiectele au fost elaborate în ultima parte a anului 1954. Astfel, deosebit de controversate sînt cerințele unor organe de specialitate în ceea ce privește izolarea de sat, dispersarea ansamblurilor și clădirilor, utilizarea terenului, cooperarea în exploatarea și folosirea unităților, materialele rațional a fi utilizate, stabilirea capacității și dotarea clădirilor. Au fost cazuri în care organele de avizare au fost nevoite să facă oficiul de proiectant, pentru a dovedi posibilitatea grupării funcțiunilor și restrîngerea suprafeței ansamblurilor în vederea realizării de economii substanțiale.

În sectorul industrial, elaborarea proiectelor tip a rămas în urmă, realizîndu-se numai elemente tip de construcție, ce pot fi foarte variat folosite în cadrul diferitelor clădiri cu deschideri, rețele și înălțimi unificate. În acest sector posedăm astăzi doar proiecte refoșabile, fapt ce îngreuează desfășurarea în bune condiții a investițiilor din domeniul industriei grele și ușoare. În cursul avizării a fost necesar să se modifice aproape radical proiectele prezentate pentru clădiri anexe industriale, definitivarea lor trecîndu-se în anul curent. De asemenea, proiectele tip pentru industria alimentară, atît de necesare dezvoltării producției de bunuri de larg consum, au putut fi acceptate doar ca proiecte refoșabile.

În sectorul construcțiilor ingineresti s-au întocmit în anul 1954 proiecte tip pentru construcții de magazine de cereale de 150 și 250 vagoane capacitate, magazine de coletărie, canale de zgură, cabine de acari, podețe dalate etc. Au fost cazuri cînd s-au prevăzut în plan proiecte cu frecvență de folosire prea redusă sau obiecte pentru care nu avem încă experiență sau documentarea necesară.

În concluzie, rezultatele îndeplinirii planului de elaborare a proiectelor tip, pe anul 1954, se prezintă astfel:

Sectorul	Planificat	Realizat	Procent realizat
Agrozootehnic	47	45	96%
Social-cultural	31	10	32%
Industrial	8	1	13%
Construcții ingineresti	80	8	10%
Construcții de șantier	61	0	0%

Din totalul de 227 planuri de execuție au fost prezentate spre avizare 115, respinse 49 și acceptate 64, deci o realizare de 28 % pe anul 1954.

Detalii și elemente tip. Pentru a se putea asigura industrializarea construcțiilor este necesar ca, paralel cu elaborarea proiectelor tip, să se urmărească tipizarea la maximum a elementelor și pieselor folosite în construcții, unificând deschiderile, înălțimile, traveele, etc.

Prin uniformizarea parametrilor trebuie să se ajungă la o reducere la minimum a numărului de tipuri de prefabricate pentru a se putea trece la producția în masă a acestora. Au fost elaborate, în acest domeniu, pentru construcțiile industriale, catalogul de prefabricate de piese mari (hale în arce, ferme, cadre, peroane, grinzi și luminatoare) și catalogul de piese mici (ferestre, chesoane de acoperiș și planșeu, plăci și pane pentru acoperiș, grinzi). Pentru construcțiile civile este în curs de elaborare un catalog de prefabricate cu: planșee, scări, etc. Până la apariția catalogelor de mai sus, s-a elaborat și difuzat de către C.S.A.C. nomenclatoare întocmite pe baza proiectelor tip în curs de studiu și cuprinzând tipurile limitate de prefabricate obligatorii.

Unele ministere se opun încă la folosirea prefabricatelor impunând utilizarea metalului; realizările valoroase ale IPROMET și I.P.C.I. dovedesc, însă, marile posibilități ce există în acest domeniu. Astfel, depășind prevederile înscrise în planul tehnic, de 20 % prefabricate din volumul structurii de rezistență, la magazia centrală de la Hunedoara s-au aplicat prefabricate în proporție de 70 %, la I.S.C.T. și Durabil 40 %, la extensiunea halei de la Reșița 80 %, etc. De asemenea, I.P.C.I. a avut frumoase realizări în ceea ce privește aplicarea prefabricatelor la construcțiile de planșee, spre exemplu: la locuințe 87 %, la clădiri social-culturale 78 %, iar la scheletele de rezistență ale halelor industriale 65 %.

În acest domeniu, după cum se vede, deși realizările sînt sporadice și negeneralizate, s-au obținut rezultate frumoase.

Normative. Normativul de proiectare este primul document care stă la baza proiectării, piesa care conține criteriile științifice pentru proiectarea rațională și aprecierea obiectivă a proiectelor. El servește, de asemenea, ca îndreptar pentru întocmirea unor teme sau programe judicioase și economice.

Întocmirea normativelor a întâmpinat atît rezistența institutelor de proiectare, cît și a ministerelor. De felul cum au înțeles departamentele să realizeze sarcinile lor de plan în această problemă, stau ca mărturie cele de mai jos:

Pentru anul 1954 a fost planificată întocmirea a 60 normative de proiectare, din care s-au realizat abia 3. Astfel, Ministerul Construcțiilor, din 9 normative nu a realizat decît 2, Ministerul Căilor Ferate a realizat un singur normativ din 11, Ministerul Agriculturii și Silviculturii, Ministerul Industriei Alimentare din 9, respectiv 8 normative n-au realizat nici unul. De asemenea, nu au realizat normative Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Transporturilor Navale și Aeriene, Ministerul Energiei Electrice și Industriei Electrotehnice, etc. Mari lipsuri s-au putut constata, de asemenea, în colaborarea departamentelor la întocmirea normativelor și în special în întîrzierea diferitelor faze de avizare.

Spre a lichida măcar parțial rămînerea în urmă și în vederea clarificării unor confuzii și exagerări vădite în elaborarea proiectelor și temelor, C.S.A.C. a realizat anul trecut 19 normative de proiectare. Cu toate lipsurile conținute în primele normative în ceea ce privește exagerarea suprafețelor și volumelor, ele sînt insistent cerute și așteptate de proiectanții din capitală și provincie. Astfel, cele 39 normative editate de E.S.A.C. s-au epuizat într-un timp foarte scurt, cerîndu-se reeditarea lor.

II. CAUZELE NEREALIZĂRII PLANULUI DE ÎNTOCMIRE A PROIECTELOR TIP

Departamentele. Un factor important în nerealizarea planului de întocmire a proiectelor tip au fost departamentele care au neglijat problemele tipizării, subapreciind importanța acestora.

Ministerul Agriculturii și Silviculturii nu s-a preocupat de realizarea în anul 1954 a unui număr însemnat de proiecte restante din 1953. De abia după luna iulie 1954 au fost întocmite

în grabă și cu multe lipsuri teme pentru 45 proiecte tip. De asemenea n-au fost clarificate contrazicerile dintre tehnologi; aceștia, în general, n-au ajutat suficient proiectarea. Multe lipsuri au existat și există în problema principiilor ce stau la baza rezolvării ansamblurilor mari productive (G.A.S., S.M.T., ferme zootehnice), cît și a obiectelor componente.

Ministerul Sănătății nu s-a orientat just în stabilirea programelor pentru proiectarea creșelor, încît au rezultat, din cauza exagerărilor din temă, depășiri față de normele sovietice, de 13—23 %. Ca o consecință a temelor exagerate și a lipsei de contact cu proiectantul, o serie de proiecte tip au trebuit să fie refăcute (SANEPID raional, stație de dezinfectie, dezinsecție și deratizare), iar altele respinse. De asemenea, acest minister a întîrziat în mod serios avizarea departamentală a proiectelor (pavilion T.B.C., dispensar cu staționar). De multe ori, principii susținute de unii dintre delegații Ministerului Sănătății contrazic realismul și economicitatea soluțiilor.

Ministerul Industriei Metalurgice și Construcției de Mașini a avut în general o atitudine nejustă față de Hotărîrea Consiliului de Miniștri care prevede economisirea metalului, contravenind în repetate rînduri recomandărilor C.S.A.C. de a întrebuița elemente tip prefabricate din beton armat, în vederea reducerii consumului de material feros sau lemnos.

Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor a întîrziat avizarea normativelor pentru proiectarea oficiilor P.T.T. rurale și remiterea temei institutului de proiectare, întîrziind astfel întocmirea proiectelor tip.

Ministerul Transporturilor Navale și Aeriene, Ministerul Comerțului Interior, Ministerul Industriei Alimentare, Ministerul Industriei Lemnului, Hîrtiei și Celulozei și Sfatul Popular al Capitalei, deși au avut înscrise în plan o serie de proiecte tip, au întîrziat întocmirea temelor sau au întocmit teme insuficient studiate, astfel că proiectele pentru construcții deosebit de importante n-au putut fi realizate.

În concluzie, reiese că temele nereserios studiate, întîrzierile, schimbările și revenirile repetate, exagerarea nejustificată a programelor, au avut o influență defavorabilă asupra realizării planului.

Proiectantul. Un alt factor care a contribuit la nerealizarea planului de întocmire a proiectelor tip și a normativelor și pentru calitatea în general slabă a proiectelor a fost atitudinea nejustă a organizațiilor de proiectare și în special a arhitecților proiectanți.

ISPROR a avut de întocmit 25 proiecte, din care au fost avizate favorabil 17 proiecte și secții tip (68 %); parte din acestea, în urma avizelor primite trebuie să fie completate. La primele proiecte, institutul a mers pe linia exagerării în alegerea soluțiilor (de exemplu, tratarea acustică la un cămin sătesc), iar proiectanții n-au avut o atitudine justă față de critică. Ulterior, proiectanții și-au schimbat poziția și printr-o colaborare justă cu C.S.A.C. au obținut succese calitative și cantitative, avînd încă lipsuri în redactarea și sistematizarea desenelor.

Institutul Proiect-București a avut de executat 21 proiecte tip, din care a supus spre avizare 10, avîndu-se favorabil doar 5 (25 %), restul urmînd să fie refăcute sau completate. Necesitatea refăcărilor a rezultat din cauza întocmirii neeconomice a proiectelor, fără variante, sau din cauza lipsei de legătură strînsă cu beneficiarul. De asemenea, multe lipsuri au apărut din cauza neconcordanței dintre planuri, pe specialități. În cursul anului curent, acest institut s-a preocupat mai serios de proiectarea tip; lipsurile se datoresc însă, în mare măsură, faptului că pînă în ultimul timp n-a fost organizat un colectiv complex și unic pentru elaborarea proiectelor tip.

I.P.C.I. a avut în plan un număr de 53 proiecte, din care a executat 35 în formă definitivă, 15 fiind respinse la avizare (38 %). Deși în prima parte a anului I.P.C.I. a avut o atitudine nejustă față de problema proiectelor tip, totuși, la sfîrșitul anului a avut realizări meritorii, făcînd față cu succes efortului la care a fost solicitat, îndeplinind integral planul de proiecte agrozootehnice. Ca lipsuri, se remarcă neglijarea refăcerii proiectelor preluate de acesta prin comasarea cu I.P.C.I. a fostului institut I.P.S.R.

IPAS a realizat toate cele 14 proiecte planificate (100 %), primind ajutor substanțial de la C.S.A.C. și depunând eforturi serioase în muncă. Ca o deficiență de subliniat este calitatea încă slabă a proiectelor, cât și faptul că acest institut nu a sprijinit în suficientă măsură proiectarea de către I.P.C.I. a construcțiilor agrozootehnice.

I.P.C.F. a avut în plan 38 proiecte, a prezentat 11, avizându-se favorabil 7 (18 %).

În ceea ce privește IPROED, IPROIL, I.S.P.E., I.P.T., IPROMET și alte institute de proiectare, trebuie arătat că în acestea n-au fost create condițiile pentru realizarea în timp și în bune condiții a proiectelor tip, lucrările de acest gen executându-se sporadic, dându-se prioritate proiectelor curente. Din această cauză ele nu și-au îndeplinit planul de întocmire a proiectelor tip, iar proiectele prezentate au fost în general necorespunzătoare.

În concluzie, acele institute care au înțeles importanța proiectelor tip, care și-au asigurat colective de proiectare speciale corespunzătoare atât calitativ, cât și cantitativ, au avut realizări meritorii. Totuși, rezultatele sînt încă nesatisfăcătoare, majoritatea institutelor și arhitecților nesezîsînd că realizarea planului de proiecte tip și normative este o condiție pentru buna realizare a planului de proiectare și dezvoltarea industrializării construcțiilor.

C.S.A.C. Comitetul de Stat pentru Arhitectură și Construcții a avut un rol activ în întocmirea planului de proiectare, susținînd cu multă combativitate introducerea în plan a proiectelor tip. Prin directivele date și în special prin avizare a adus un sprijin valoros la îmbunătățirea calității proiectelor și în special la economicitatea soluțiilor, totuși și în activitatea sa au existat o serie de deficiențe ce au contribuit la nerealizarea planului de întocmire a proiectelor tip.

La întocmirea planului de tipizare, C.S.A.C. nu a stabilit întotdeauna construcțiile cele mai frecvente, necesare a se tipiza în prima urgență. Astfel, s-au prevăzut o serie de proiecte tip pentru cantine cu capacitate prea mare (900—1200—1800), în timp ce cantine mai mici, extrem de utile, au fost neglijate. La fel, s-a trecut la tipizarea clubului sindical de 400 locuri cu program complet, în timp ce tipizarea celor cu 300, 200 și 100 de locuri a fost amînată. De asemenea, au fost cazuri cînd s-au prevăzut proiecte tip pentru obiecte care n-au avut o bază de documentare destul de serioasă și nici măcar experiență în realizare. De multe ori, organele C.S.A.C. au acceptat teme exagerate și au aprobat normative care nu asigură soluții destul de economice. Deși în problema reducerii suprafețelor de terenuri și a volumului construcțiilor din sectorul industrial și agrozootehnic a existat o linie justă la avizare, nu totdeauna aceste principii au fost susținute cu destulă hotărîre și fermitate.

În prima perioadă s-a cerut un număr prea mare de variante la proiecte; pe de altă parte, au fost cazuri în care s-au acceptat și s-au aprobat proiecte tip prezentate în fața de sarcină de proiectare într-o singură soluție, fără a insista ca proiectantul să prezinte și variante cu comparații tehnico-economice, pentru a se putea alege soluția optimă din toate punctele de vedere.

Din punct de vedere organizatoric, C.S.A.C. nu a înființat un organ de coordonare în problema proiectării tip. De asemenea, nu a existat în toate problemele, în cadrul C.S.A.C., o linie unitară și principială în ceea ce privește condițiile și criteriile în aprecierea proiectelor tip.

În ceea ce privește normativele, C.S.A.C. a mers pe linia slabei rezistențe; astfel, după ce a constatat că planul de normative nu se îndeplinește, a trecut singur la elaborarea acestora prin colaboratori externi sau prin forțe proprii.

În domeniul tipizării construcțiilor și clădirilor industriale, C.S.A.C. s-a lăsat convins de atitudinea nejustă a departamentelor și institutelor, în ceea ce privește greutățile și chiar imposibilitatea tipizării construcțiilor industriale.

În general, C.S.A.C. nu a reușit să convingă departamentele și institutele de importanța îndeplinirii planului de alcătuire a proiectelor tip, de necesitatea colaborării între proiectanți,

între beneficiari și proiectanți și, în fine, de necesitatea creării unor ateliere speciale de proiectare tip, încadrate în mod complex cu tehnicieni de cea mai mare valoare.

III. CONCLUZII

Așa cum reiese din cele de mai sus, întocmirii proiectelor tip nu i s-a acordat o suficientă preocupare. S-a neglijat, în mod cu totul inadmisibil, realizarea în timp și în bune condiții a proiectelor tip, a detaliilor și elementelor tip, cât și a normativelor. Comunicatul Direcțiunii Centrale de Statistică cu privire la îndeplinirea planului de stat pe 1954 arată că: *«Mai există încă mari lipsuri și în munca de proiectare; organizațiile de proiectare n-au acordat atenția cuvenită pentru întocmirea proiectelor tip, planul pe 1954 rămînînd într-o măsură considerabilă neîndeplinit».*

Deși evidența de care dispunem este dispartă și necontrolată, datele orientative și cu totul necomplete de care dispunem arată marile avantaje ce decurg din folosirea proiectelor tip. Astfel, la IPAS, dacă ținem seama de capacitatea de proiectare a acestuia și de orele economisite prin aplicarea de proiecte tip sau re folosibile, rezultă o creștere a capacității institutului cu aproape 20 %; I.P.C.I. și-a mărit capacitatea prin folosirea proiectelor tip și re folosibile cu peste 10 %, ISPROR cu 12 %, I.P.I.A. cu 10 %, Proiect București cu 11 %, IPROMET, prin re folosirea detaliilor și elementelor, și-a mărit capacitatea cu circa 20 % în elaborarea desenelor de execuție. În total, la 9 din institutele cele mai importante, în anul 1954 s-a realizat o economie de 446 000 ore, prin adoptarea proiectelor tip și re folosibile.

Întocmirea proiectelor tip reprezintă o școală pentru proiectare atât prin varietatea și noutatea temelor, cât și prin faptul că ea impune o deosebită exigență în rezolvarea problemelor de ordin economic, tehnic și estetic. Ridicarea proiectării tip la un înalt nivel tehnic este determinată de o tematică științifică elaborată și de o execuție îngrijită, legînd în acest fel într-un colectiv unic pe proiectant, beneficiar și executant.

După cum reiese din cele expuse anterior, lipsurile serioase existente în acest domeniu se datoresc unor cauze multiple.

Departamentele beneficiare, subapreciînd problema proiectelor tip, nu au elaborat teme corespunzătoare, rezultate în urma unui studiu științific al tehnologiilor, al documentației din țară și străinătate, care să pună la dispoziția proiectantului date de bază, precise și ferme. De asemenea, ministerele tutelare de institute n-au obligat organizațiile de proiectare la stricta respectare a termenilor și sarcinilor ce decurgeau din planul de tipizare și normative, neluînd măsuri la timp pentru lichidarea rămîinerii în urmă.

O importantă răspundere pentru neîndeplinirea planului de elaborare a proiectelor tip revine institutelor de proiectare care, din cauza unor deficiențe interioare de organizare sau de planificare și din cauza neurmăririi cu suficientă stăruință a îndeplinirii planului, au contribuit la rezultatele nesatisfăcătoare pe care le constatăm în acest domeniu.

Calitatea încă scăzută a proiectelor tip, rezolvările nesatisfăcătoare, se datoresc însă, în mare măsură, arhitecților proiectanți, care nu dau încă atenția cuvenită elaborării proiectelor tip pentru construcții de masă. Unii dintre maeștrii arhitecturii noastre păstrează încă o atitudine estetizantă față de proiectare, neglijînd aspectul tehnico-economic și tind să realizeze doar unicate, sau, așa cum spunea tovarășul N. S. Hrușciiov la Consfătuirea unională a constructorilor din U. R. S. S. de la Moscova, din decembrie 1954, *«se grăbesc să și creeze monumente».*

În același timp conducerile institutelor de proiectare n-au antrenat în munca de elaborare a proiectelor tip cadrele cu mare experiență și n-au organizat colective complexe pentru a crea astfel condițiile unei bune desfășurări a acestei activități. Nu s-a ținut seama că elaborarea proiectelor tip este calitativ diferită de obișnuita proiectare, reprezentînd un stadiu mult mai avansat, ce necesită un studiu mai adîncit, deoarece proiectele tip trebuie să răspundă la rezolvarea unor probleme

complexe, economice, tehnice, funcționale și estetice. Proiectanții au datoriat să analizeze în mod critic temele primite, participând în mod activ la eliminarea exceselor.

O vină importantă a avut și C.S.A.C., care a desfășurat o muncă slabă de control în elaborarea proiectelor tip. La fel, au existat lipsuri din partea C.S.A.C. în întocmirea planului de proiecte tip, în asigurarea documentației necesare în probleme de îndrumare și coordonare.

Lipsurile în îndeplinirea planului de proiectare tip și în special calitatea scăzută a acestora se mai datoresc și următoarelor cauze: nu a existat o coordonare bună între planul de tipizare, normative, detalii și elemente tip și cercetări științifice. Urmărirea rezultatelor obținute în exploatare, în urma executării construcțiilor pe bază de proiecte tip și re folosibile, cât și o evidență precisă a acestora a lipsit cu desăvârșire.

Propuneri. În condițiile volumului mare de lucrări pentru construirea de întreprinderi industriale, clădiri sociale culturale și de locuit, agricole și ingineresti, nu ne putem împăca cu rămânerea în urmă a proiectării.

Mecanizarea construcțiilor, introducerea largă a prefabricării, îmbunătățirea calității și reducerea costului construcțiilor depinde, în mare parte, de raționala soluționare a problemelor proiectării tip. Trebuie părăsită subaprecierea importanței proiectelor tip și trecut în mod hotărât la procedee noi și eficiente în proiectare, și anume:

a) Este necesar să se întocmească de urgență un plan de perspectivă pentru elaborarea proiectelor tip, detaliilor și elementelor tip, a normativelor, a construcțiilor experimentale și a organizării concursurilor. Acest plan trebuie să țină seama de frecvența și urgența obiectelor ce urmează să fie construite, de variantele necesare pe regiuni și materiale, dând o importanță deosebită tipizării în ramura construcțiilor industriale, unde se constată o rămânere în urmă, urmărindu-se o tipizare de procese tehnologice în paralel cu unificarea utilajului;

b) întocmirea proiectelor să se concentreze la cele mai bune institute de proiectare, unde urmează a se lua toate măsurile organizatorice și tehnice pentru crearea unor colective complexe încadrate cu tehnicieni de înaltă calificare. Acestora să li se

asigure un bogat material documentar de specialitate, punându-li-se la dispoziție instrucțiuni privind metodologia întocmirii, prezentării și multiplicării proiectelor tip;

c) în vederea asigurării unității de compoziție arhitecturală și de soluții constructive a unor ansambluri cu frecvență mare, urmează să se prevadă scheme tip pentru ansambluri de locuit, agrozootehnice, etc.; în aceeași ordine de idei, este necesar să se îmbunătățească colaborarea între diferitele institute care întocmesc proiecte tip;

d) este necesar să se organizeze o evidență simplă a proiectelor tip, a folosirii acestora în execuție, cât și posibilitatea urmăririi sistematice a comportării și a rezultatelor exploatarei construcțiilor executate pe baza proiectelor tip;

e) să se realizeze un regim special pentru elaborarea proiectelor tip, stabilindu-se o normare și o premiere specială în vederea stimulării cadrelor care lucrează în acest domeniu sau a celor care urmăresc pe scară largă aplicarea proiectelor tip;

f) în vederea antrenării maselor largi de proiectanți în activitatea de întocmire a proiectelor tip și a ridicării nivelului politic și profesional al acestora, ar fi necesar să se organizeze discuții de creație în cadrul organizațiilor profesionale ASIT și Uniunea Arhitecților, cu participarea organizațiilor de proiectare, cercetări și execuție, făcându-se propuneri concrete pentru îmbunătățirea muncii și asigurarea unei colaborări rodnice în acest domeniu;

g) să se organizeze o consfătuire a constructorilor și arhitecților pentru îmbunătățirea activității organizațiilor de construcții, proiectare și cercetare, în vederea ieftinirii, ridicării calității și grăbirii ritmului construcțiilor.

Dacă vom organiza așa cum trebuie întocmirea proiectelor tip, dacă vom îmbunătăți în mod hotărât activitatea arhitecților și inginerilor proiectanți, studiind cu toată atenția problemele industrializării construcțiilor în lumina discuțiilor purtate și a chemării lansate de Consfătuirea unională a constructorilor din U.R.S.S., convocată de Comitetul Central al P.C.U.S. și de Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., vom obține succese importante în creșterea ritmului de execuție, în reducerea costului și ridicarea calității construcțiilor.

NOTE ÎN LEGĂTURĂ CU CONCURSUL PENTRU SISTEMATIZAREA PIEȚEI CASEI CENTRALE A ARMATEI DIN BUCUREȘTI

Conf. arh. G. PETRAȘCU

În comparație cu trecutul, anul 1954 a fost bogat în concursuri de arhitectură. Faptul în sine este îmbucurător, pentru că, în paralel cu activitatea institutelor de proiectare, acest mijloc de rezolvare a unora dintre problemele noastre de arhitectură poate prilejui dezbaterea lor în spirit foarte liber, sub aspecte largi și variate. Dacă la acest avantaj adăugăm și imboldul întrecerii între concurenți, sîntem îndreptățiți să așteptăm de la concursuri rezultate interesante și, în primul rînd, exemple de orientare, atît de necesare în etapa actuală a creației de arhitectură, cînd teoria caută să și precizeze încăodată principiile în condiții noi și ca atare verificarea ei prin practică este abia la început.

La întrebarea dacă rezultatele concursurilor din 1954 au corespuns acestor așteptări, răspunsul este însă mai puțin îmbucurător. Dacă de multe ori temele au reflectat preocupările prezente ale proiectării de arhitectură din țara noastră și unele proiecte au conținut idei interesante și soluții de o reală valoare, ca de exemplu cele prezentate la concursurile pentru cluburi, băi publice, sfaturi populare și mai ales pentru stațiunile de mașini și tractoare, putem observa, totuși, că în ansamblu, nici organizarea, nici participarea și nici judecata concursurilor, nu au atins încă nivelul pe care îl dorim și îl putem pretinde.

Au fost cazuri cînd alegerea temelor a fost pripită, apărînd mai curînd ca un pretext de concurs decît ca o necesitate reală de soluționare a unor probleme urgente și care ar fi permis un număr mare de răspunsuri valabile. Ca exemplu citez, printre altele, chiar concursul despre care ne vom ocupa. În repetate rînduri s-a constatat ulterior că expunerea temelor prin programe, inclusiv cele bine alese, a fost cînd confuză, cînd incompletă. Majoritatea concursurilor fiind publicate în al doilea semestru al anului, predările au fost în general precipitate și suprapunerea lor a împiedicat, fie o mai largă participare a concurenților, fie un studiu mai temeinic și o prezentare mai îngrijită pentru fiecare din ele.

Unii concurenți au dat dovadă de o mentalitate care nu le face de loc cinste. Venind la concurs, ei și-au încercat norocul ca la loterie, bîzuindu-se mai curînd pe slăbiciunea concurenților și îngăduința sau chiar bunăvoința juriului, decît pe calitățile proiectului lor. În asemenea cazuri, tentația materială a fost mai evidentă decît pasiunea profesională.

În privința juriilor, unii dintre colegii noștri susțin, nu fără oarecare temei, că nu au fost totdeauna destul de omogene și că în consecință nu au inspirat concurenților încrederea necesară. În unele cazuri, din fericire rare, juriile au oferit subiecte de critică acerbă în culisele profesiei noastre, prin modul cum au lucrat, prin hotărîri grăbite, neconsecvente sau uneori de-a dreptul inexplicabile.

Fără a încerca să scădem cu nimic seriozitatea acestor critici, la care se mai pot adăuga și altele mai de amănunt, dar nu lipsite de importanță, trebuie să recunoaștem însă că anul 1954 a însemnat în privința concursurilor de arhitectură un an de experiență necesară pentru organizatori, participanți și juriu. Pentru ca din această experiență să se tragă învățăminte folositoare pentru viitor, ea va trebui atent analizată. În arti-

colul de față vom încerca să prezentăm cîteva note critice în legătură cu ultimul concurs, cel cu care s-a încheiat anul și care, prin natura temei sale și a premiilor cu care era dotat, s-a situat printre cele mai importante.

Concursul pentru sistematizarea pieței Casei Centrale a Armatei din București a fost organizat de Uniunea Arhitecților din R.P.R. și de Sfatul Popular al Capitalei. Publicat la începutul toamnei, el s-a închis la 6 decembrie 1954, cu o participare de 20 proiecte.

În punctele sale esențiale, programul concursului a fost următorul.

S-a cerut amenajarea arhitecturală a spațiului situat la intersecția căii Victoriei cu bulevardul 6 Martie, prin proiectarea de clădiri noi sau transformarea celor existente, încît să se constituie un ansamblu armonios și unitar, în care elementul principal să rămînă Casa Centrală a Armatei și terasele sale. Propunerea de sistematizare trebuia extinsă la toată suprafața cuprinsă între străzile Academiei la est, Doamnei și Dobrogeanu Gherea la sud, prelungirea limitei din spate a clădirii C.C.A. la vest și strada Matei Millo (Palatul telefoanelor) la nord.

Pentru acoperirea calcanelor imobilelor C.S.P. (fostul bloc Carpați și fosta bancă Albina) dintre calea Victoriei și strada Academiei, s-a cerut proiectarea unei clădiri administrative care să aibă în față, spre calea Victoriei, un spațiu de degajare cît mai mare. Concurenților li s-a lăsat libertatea ca să stabilească ei alcătuirea în amănunt a acestei clădiri.

Numărul pieselor constituind proiectul clădirii administrative (minimum 7) și scara la care au trebuit desenate (1/100) ne indică importanța acordată de organizatori acestei părți a studiului, sistematizarea propriu-zisă întruind tot 7 piese la scările 1/200 (secțiunile) și 1/500 (planurile).

Programul mai cuprindea și o serie de recomandări, dintre care găsim necesar să le menționăm pe cele patru de mai jos: trebuia să se caute a se păstra cît mai multe din clădirile existente, prevăzîndu-se eventual transformarea fațadelor, pentru realizarea unui cadru valabil al pieței;

se putea propune reducerea în viitor a unor etaje de la clădirile a căror înălțime dăunează ansamblului;

se putea prevedea deplasarea unor clădiri, cum ar fi cele de pe latura de nord a străzii Edgar Quinet;

urma să se propună așezarea de statui, fintini, lampadare, etc., atît pe terasa Casei Centrale a Armatei, cît și pe scuarul ce se va crea pe cealaltă latură a căii Victoriei, în fața noii clădiri administrative.

În conformitate cu condițiile concursului, judecarea celor 20 de proiecte prezentate s-a făcut de un juriu compus din cinci persoane, și anume:

profesor arhitect P. Macovei, arhitect șef al Capitalei, reprezentînd în cazul de față Comitetul de conducere al Uniunii Arhitecților din R.P.R., desemnat ca președinte al juriului;

profesor arhitect G. Gusti, din partea Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții;

arhitect C. Moșinski și conferențiar arhitect G. Petrașcu, numiți de Comitetul de conducere al Uniunii Arhitecților, din rândurile arhitecților propuși de cercuri;

V. Vezendean, secretar al Comitetului Executiv al Sfatului Popular al Capitalei, reprezentând Comitetul Executiv al Sfatului Popular al Capitalei.

Tot în conformitate cu condițiile concursului, juriul și-a încheiat lucrările la 20 decembrie, când și-a depus raportul și a redactat procesul verbal în care se consemnează rezultatul judecății.

Din raport rezultă că înainte de a trece la analiza amănunțită a soluțiilor prezentate, juriul a stabilit că nu pot fi admise în concurs proiectele care nu au respectat două condiții evidente obligatorii, și anume:

a) păstrarea în cât mai mare măsură a imobilelor C.S.P., întrucât proiectarea unei noi clădiri se ceruse tocmai pentru acoperirea calcanelor acestor imobile;

b) predarea numărului minimal de piese scrise și desenate la scările indicate prin program.

Pentru nerespectarea condiției de la primul punct, a fost scos din concurs proiectul înregistrat sub nr. 6, proiect care propunea dărîmarea clădirilor respective, iar pentru nerespectarea condiției de la al doilea punct au fost scoase din concurs proiectul înregistrat sub nr. 20, căruia îi lipsea un plan, iar secțiunile erau desenate la o scară mai mică decît cea cerută, precum și variantele însoțind proiectele înregistrate sub nr. 3, 14, 17, 18 și 19, variante considerate ca proiecte incomplete, soluțiile respective fiind reprezentate doar prin una sau două piese desenate.

Același raport cuprinde criteriile de judecată, cîteva observații critice asupra programului și analiza fiecărui proiect în parte, făcută chiar de membrii juriului. Deși vom reveni mai departe pentru a discuta criteriile stabilite de juriu și felul în care proiectele apar analizate, credem că existența acestui raport și renunțarea la referenți din afara juriului trebuie privite ca fapte pozitive. Pînă la elaborarea unui regulament pentru ținerea concursurilor publice, menit să elimine măsurile arbitrare despre care va fi mereu ceva de spus, propunem ca procedura adoptată cu ocazia judecării concursului C.C.A. să fie generalizată, devenind o normă de conduită pentru toate juriile.

În procesul verbal final se consemnează că ținînd seama de criteriile stabilite la începutul judecării și pe baza analizei făcute asupra tuturor proiectelor, comparînd între ele proiectele reținute pentru clasificare, în raport cu calitățile și defectele fiecăruia, juriul a hotărît în unanimitate următoarele:

1. Premiul I nu poate fi acordat, întrucît nici un proiect nu rezolvă în întregime tema dată și chiar proiectul considerat ca cel mai bun dintre cele prezentate are lipsuri însemnate, ca de exemplu tratarea plastică a cadrului arhitectural.

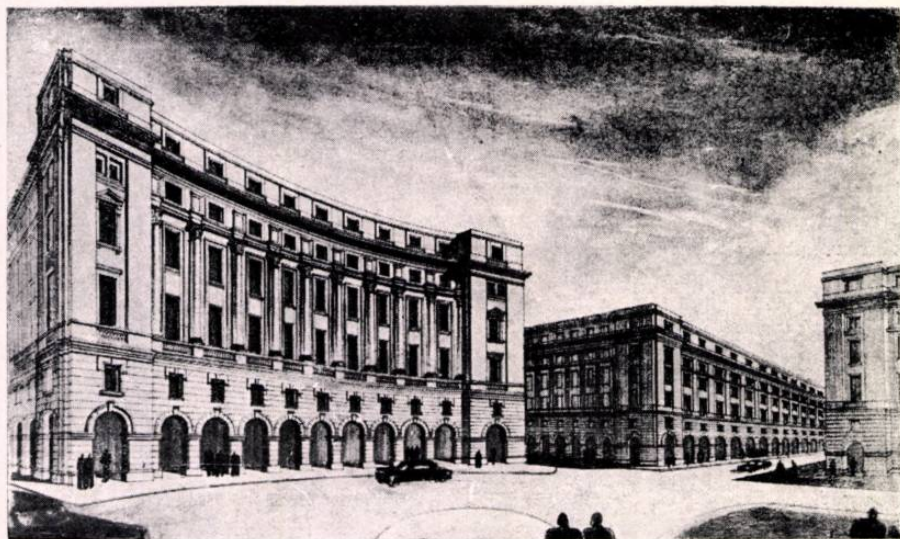
Suma corespunzătoare premiului I, în valoare de lei 18000, a fost divizată în 5 noi mențiuni neprevăzute de program, sporindu-se de la 3 la 4 mențiunile de lei 5000 și creîndu-se încă 4 mențiuni de gradul II, a lei 3250 fiecare.

Sau acordat următoarele premii și mențiuni:

premiul II (12000 lei) proiectului nr. 18, autor arh. Al. Zamfiropol, coautor arh. Al. Hempel, colaboratori, arhitecții Gh. Lungu și Fr. Drexler;

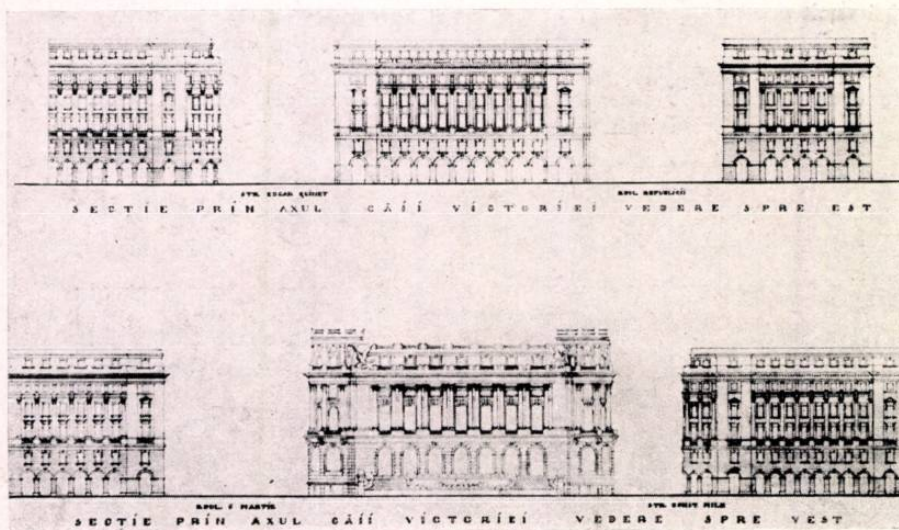
Piața Casei Centrale a Armatei

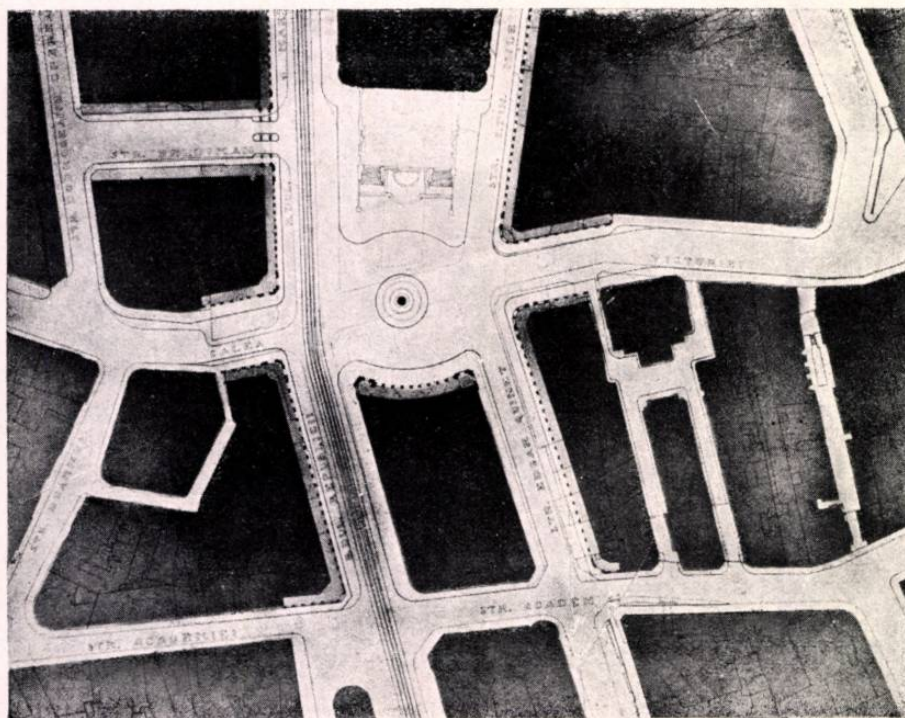
PROIECT nr. 18
Autor, arh. Al. Zamfiropol; coautor, arh. Al. Hempel; colaboratori, arhitecții Gh. Lungu, Fr. Drexler.
Perspectivă spre blocul administrativ

PREMIUL II

Secțiuni prin axul căii Victoriei

Plan de situație

premiul III (8000 lei) proiectului nr. 5, autori, arhitecții I. Giurgea, St. Niculescu și Mirela Nicolau;

mențiunea I (5000 lei) proiectelor:

nr. 4, autori, arhitecții T. Săvulescu, Viorica Simionescu și F. Simionescu;

nr. 11, autori, arhitecții M. Săndulescu, V. Aslan și D. Ioanovici;

nr. 16, autori, arhitecții I. Baucher, Al. Baloșan și R. Barbu;

nr. 19, autor arh. Al. Zamfiropol, coautor arh. Al. Hempel, colaboratori, arhitecții Gh. Lungu și Fr. Drexler;

mențiunea II (3250 lei) proiectelor:

nr. 2, autor arh. R. Stamatin-Iovănescu;

nr. 8, autori, arhitecții Viorica Nedelescu și N. Nedelescu;

nr. 9, autori, arhitecții I. Bedeus, T. Evolceanu, P. H. Ionescu și P. Niculescu;

nr. 12, autori, arhitecții T. Niga și I. Florea.

Între 21 ianuarie și 3 februarie 1955 cele 20 de proiecte au putut fi văzute în expoziția publică deschisă în localul Institutului de Arhitectură din București.

Raportul juriului a figurat și el în expoziție, putând fi astfel cunoscut de toți cei interesați.

În seara zilei de 27 ianuarie, în amfiteatrul Institutului, a fost organizată, din inițiativa Uniunii Arhitecților, o discuție publică în jurul acestui concurs, care a început cu o prezentare critică a proiectelor, făcută de unul dintre membrii juriului. Asupra acestei discuții vom reveni în cadrul acestor note, pentru că dacă inițiativa ni se pare echitabilă, interesantă și utilă, în cazul de față, ea a fost puțin interesantă și aproape de loc utilă, datorită faptului că cei mai mulți dintre noi nu știm încă să discutăm de pe poziții principale și să facem o critică folositoare tuturor.

★

Socotind că am dat lămuriri suficiente în legătură cu conținutul programului, cu procedura adoptată de juriu, cu publicarea rezultatului și felul în care el a fost făcut cunoscut masei arhitecților din București, vom trece acum să analizăm problema în sine, modul în care concurenții au rezolvat-o și judecata juriului.

După cum era și normal, problema în sine a fost expusă, în liniile ei generale, chiar de program.

Atât concurenții, cât și juriul au observat că dacă programul acesta a fost mai bine întocmit decât alte programe de concurs, fiind destul de precis în delimitarea spațiului de sistematizat și a preocupărilor de economie, a avut și o serie de lipsuri, dintre care unele au contribuit, într-o anumită măsură, ca nici un proiect din cele prezentate să nu soluționeze problema în întregime. Când unui program i se poate aduce o asemenea imputare, organizatorii concursului au o vină de care nu pot fi absolviți.

În raportul juriului sînt menționate următoarele lipsuri:

nu s'au precizat suficient funcția și caracterul pieței C.C.A în cadrul orașului;

nu s-a atras atenția asupra necesității ca studiul să încadreze piața C.C.A. în sistemul pe care îl constituie celelalte piețe existente în apropiere;

nu s-au dat suficient indicații concrete pentru sistematizarea întregului ansamblu în limitele propuse;

nu s-au dat referințe suficiente asupra stării construcțiilor din spațiul propus pentru sistematizare, pentru ca să se poată face un calcul al valorii dărmărilor sau să se poată propune modificarea acelor construcții pe temeiuri realiste;

nu s-a indicat dacă sînt prevederi pentru realizarea în timp a cadrului pieței, nici ce trebuie considerat că se va realiza în prima etapă, ceea ce a permis ca unii concurenți să prezinte proiecte nerealiste sau chiar utopice;

nu s-au dat nici un fel de referințe în legătură cu lucrările edilitare existente;

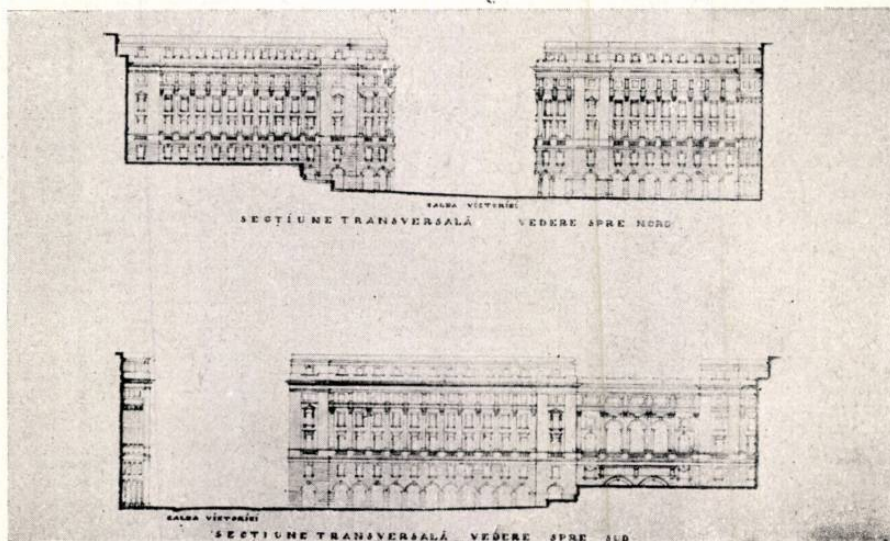
s-a cerut, inițial, desenarea unor piese la scări inutile de mari, reduse în timpul studiului, la cererea concurenților. Acest lucru a provocat o oarecare confuzie și agitație dăunătoare, împiedicînd chiar o participare mai largă.

În discuția publică din 27 ianuarie, puținii arhitecți care au luat cuvîntul dintr-o asistență destul de numeroasă și-au concentrat atenția asupra programului, repetînd cu puține observații noi chiar critica juriului, care la acel moment devenise cunoscută de toată lumea.

O problemă nouă în legătură cu programul a ridicat însă inginerul C. Sfințescu, care a întrebat de ce s-a ales această piață și nu alt spațiu liber din cuprinsul Capitalei, care putea fi sistematizat mai ușor și cu mai mult succes. Dacă în privința facilității de rezolvare și a succesului chestiunea rămîne discutabilă și s-ar fi putut răspunde că între preocupările Sfatului Popular sistematizarea pieței C.C.A. se înscrie probabil ca urgență înaintea altora, obiecția în sine nu e lipsită de interes. Ea confirmă părerea mai multora dintre noi că tema nu era foarte potrivită pentru un concurs, cel puțin în forma în care a fost pusă. Întrucît, nu de mult, ea fusese studiată de unul dintre institutele noastre de proiectare, se putuse vedea că în cadrul unei concepții de ajustare prudentă a centrului Capitalei, concepție care în momentul de față pare singura posibilă, nu există decît una sau cel mult două soluții de sistematizare, care, în mod fatal, trebuia să apară și la concurs. Așa se explică faptul că cel puțin 8 din cele 20 de proiecte au propus o sistematizare în care planul pieței și circulația în cuprinsul ei prezintă o mare asemănare (proiectele nr. 3, 7, 9, 15, 16, 17, 18 și 20), iar din cele 10 proiecte clasificate de juriu, numai 2 (nr. 11 și 12) nu au corespondentul lor analogic în ceea ce privește soluția de bază. Concurenții, care au căutat altceva decît ceea ce se vedea din capul locului că se putea face pentru această piață (mai ales dacă se ținea seamă și de recomandarea ca să se păstreze cît mai multe dintre clădirile existente), nu au reușit decît să se îndepărteze de posibilitățile de realizare și de încadrare echilibrată între

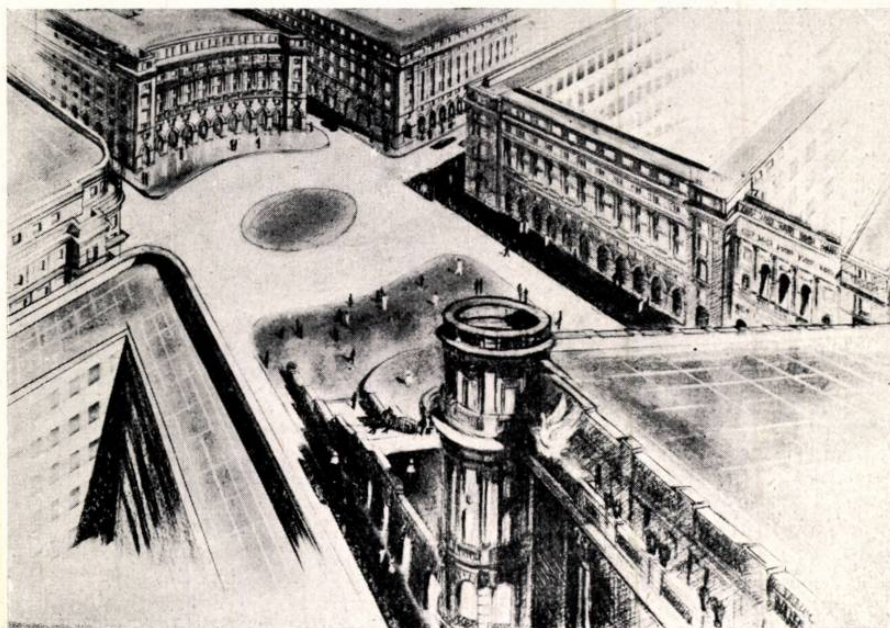

Perspectivă spre C.C.A.

Secțiuni transversale

Perspectivă aeriană

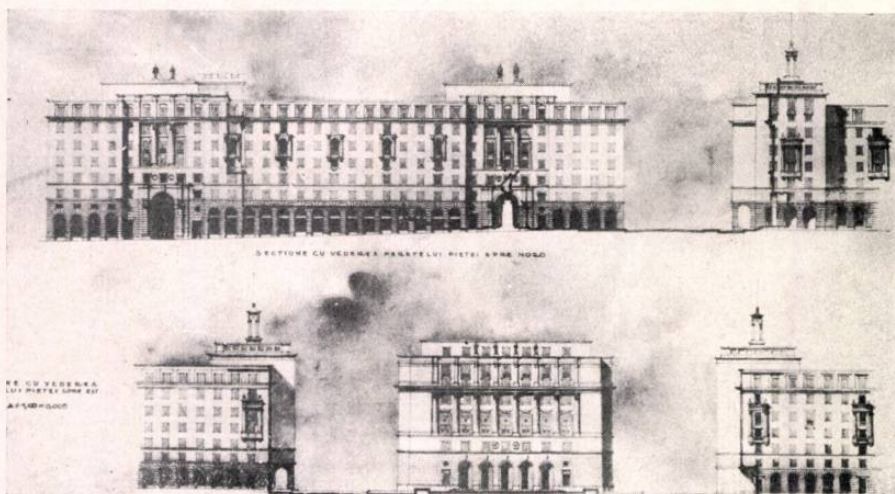

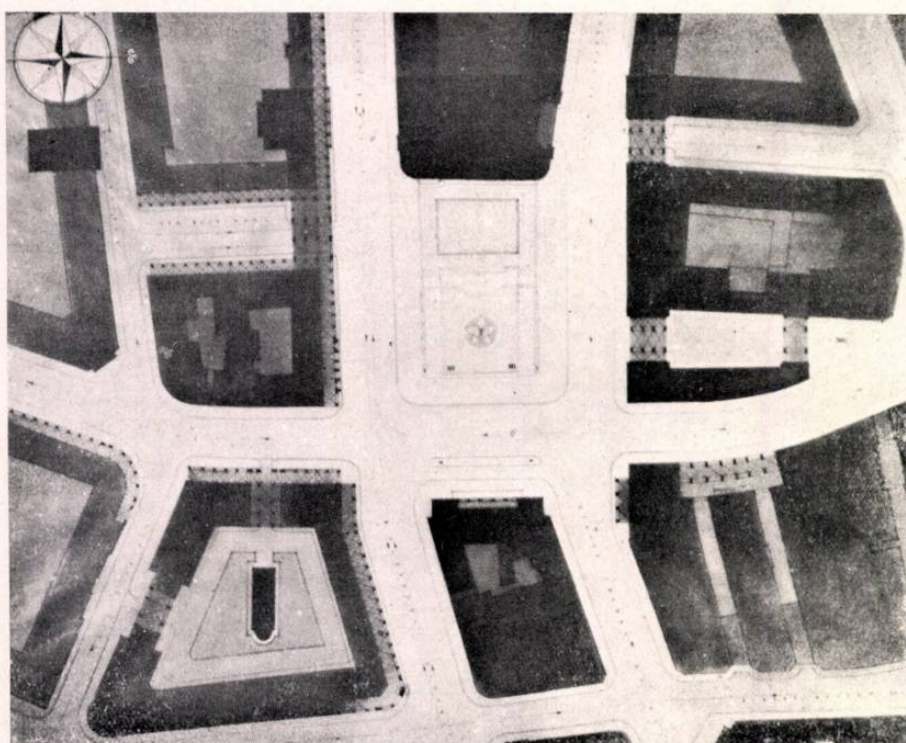
PROIECT nr. 5

PREMIUL III

Autori, arhitecții I. Giurgea, Stere Niculescu, M. Nicolau — Perspectivă aeriană

Secțiuni
Plan de situație

celelalte piețe sau spații existente în apropiere și pe care sperăm că odată și odată le vom vedea transformându-se în piețe (aceea a Universității, a fostului Teatru Național și a Palatului Republicii). Reprezentantul cel mai exagerat al acestei categorii «originale» este proiectul nr. 6, scos pe bună dreptate din concurs.

În această situație, concursul a devenit mai curînd un plus de verificare că soluțiile sistematizării sînt foarte limitate, ceea ce ni se pare însă că nu mai era foarte necesar să se constate și cu prilejul concursului.

Rezultatul fiind ușor de prevăzut, concursul ar fi putut căpăta un alt obiectiv principal. Anume, găsirea celui mai potrivit cadru arhitectonic pe o schemă de sistematizare precizată în liniile ei mari. Proiectul cu multe piese și la scară relativ mare al clădirii administrative nu a urmărit decît parțial rezolvarea problemei în acest fel.

Pentru ca studiul arhitecturii perifericilor de nord și sud ai pieței să poată fi realmente valabil, trebuiau date indicații mult mai precise asupra clădirilor ale căror fațade urmau să fie restructurate, traveele, golurile, filajele de profiluri corespunzînd nivelurilor etajelor existente, neputînd fi stabilite independent de structura lor. În absența acestor date, semnalată chiar de juriu, propunerile concurenților au devenit, în majoritatea cazurilor, fantaziste, iar aprecierile juriului au fost și ele cîteodată arbitrare.

Încheind observațiile ce mi s'au părut principale în legătură cu organizarea și programul acestui concurs — altele de mai mică importanță vor mai apărea în cuprinsul notelor referitoare la proiecte — cred necesar să amintesc trei propuneri făcute cu ocazia discuțiilor din 27 ianuarie 1955.

1. Programele concursurilor să fie discutate în cadrul Uniunii Arhitecților, înainte de definitivarea lor, de toți cei ce vor să ia parte.

2. Juriul să fie desemnat odată cu întocmirea programului respectiv și să colaboreze la definitivarea lui.

3. Un regulament pentru organizarea și ținerea concursurilor de arhitectură să fie elaborat și pus cît mai repede în vișgoare.

Propunerea de la punctul 2 nu ar putea fi acceptată decît în cazuri limitate și numai după o matură examinare a obiectivelor ce se pot ridica împotriva unei asemenea proceduri.

Să trecem acum la analiza proiectelor în ansamblu. Numeroasele documente fotografice referitoare la acest concurs, prezentate de revistă, îmi permit să mă rezum la observațiile cele mai concludente.

Majoritatea concurenților au adoptat o soluție de sistematizare care, păstrînd alinierea existente, încearcă să corecteze pătrunderile căii Victoriei în piață pe latura de nord și sud. Calea Victoriei își păstrează continuitatea prin fața noii clădiri

administrative, al cărei front, cu puține excepții, rămâne neparalel cu cel al Casei Centrale a Armatei. Între calea Victoriei și bulevardul Republicii prelungit cu bulevardul 6 Martie se menține actuala intersecție simplă, ameliorată prin lărgirea primei artere în punctul respectiv.

Rezultă o piață cu dimensiuni mijlocii, mai curînd restrînsă, dacă se ține seama de marea dezvoltare a terasei Casei Centrale a Armatei, și cu formă mai mult sau mai puțin aproximativ regulată.

Semnalăm ca reprezentative pentru această soluție proiectele nr. 9, 16 și 18, dintre care ultimul a fost premiat, celelalte două menționate.

S-a remarcat și de juriu și de concurenți că programul nu a precizat funcția și caracterul pieței și că în această situație era greu de știut dacă piața era bine să fie mare sau mică, dacă circulația trebuia rezolvată prin intersecții simple sau girajii, treceri la niveluri diferite, etc. Fiind cu totul de acord că programele trebuie să fie cît mai cuprinzătoare și cît mai limpezi, că organizatorii unui concurs au datoria să spună tot ce știu și ce gîndesc despre problema a cărei rezolvare o cer, nu putem trece cu vederea că în cazul de față funcția și caracterul pieței nu puteau fi altele decît rezolvarea unei singure intersecții importante, a doua, cea a căii Victoriei cu strada Edgar Quinet și prelungirea ei, strada Constantin Mille, fiind cu totul secundară, și de punere în valoare a unor clădiri monumentale prin degajări corespunzătoare.

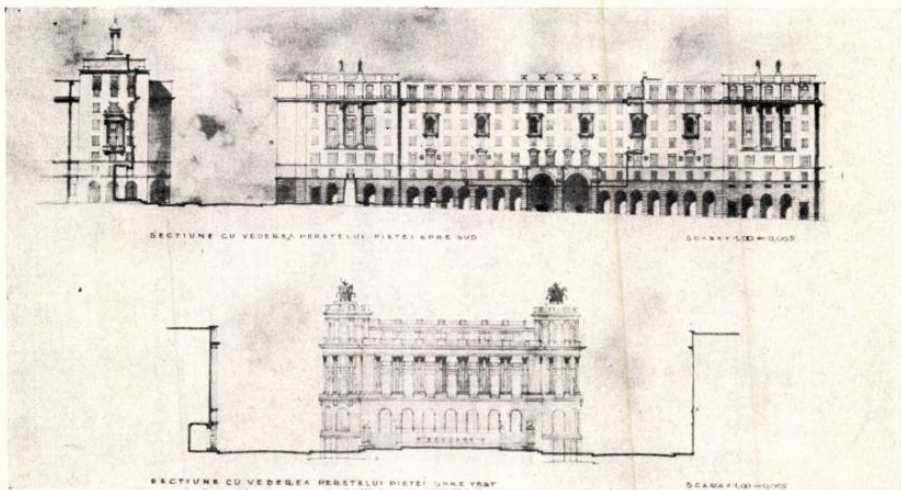
O piață de adunări cetățenești în acest punct al Capitalei nu-și are rostul, nici din cauza prezenței intersecțiilor de circulație, dintre care una este foarte activă, nici din cauza apropierii pieței Universității și mai ales a Palatului Republicii, care din acest punct de vedere par mai potrivite. Dacă mai ținem seama și de faptul că terenul începe să coboare repede, începînd chiar înainte de limita înaintată a actualei terase a Casei Centrale a Armatei, putem ușor înțelege de ce dificultăți s-ar lovi realizarea unor piețe mai ample, ca cele din proiectele nr. 6, 10 și 12.

De pildă, pentru a realiza platforma orizontală reclamată de soluția sa, autorul proiectului nr. 12 propune săpături extinse în mod necesar și pe arterele în legătură cu piața, care ating, în unele puncte, peste 1 m. Cea mai îngăduitoare judecată nu putea spune despre o asemenea soluție decît că rămîne foarte problematică, mai ales dacă ne gîndim la nivelurile greu modificabile ale unor partere de clădiri existente care cuprind magazine.

Concluzia acestor prime constatări este că soluția de sistematizare adoptată de proiectele 9, 16 și 18, ca și de celelalte care în această privință se aseamănă cu ele, este judicioasă, deși la prima vedere poate părea banală. Dintre aceste proiecte, cel cu nr. 9 dovedește un studiu de sistematizare conștiincios și conține ideea interesantă a unui cap de perspectivă pe calea Victoriei, la intersecția ei cu strada Doamnei.

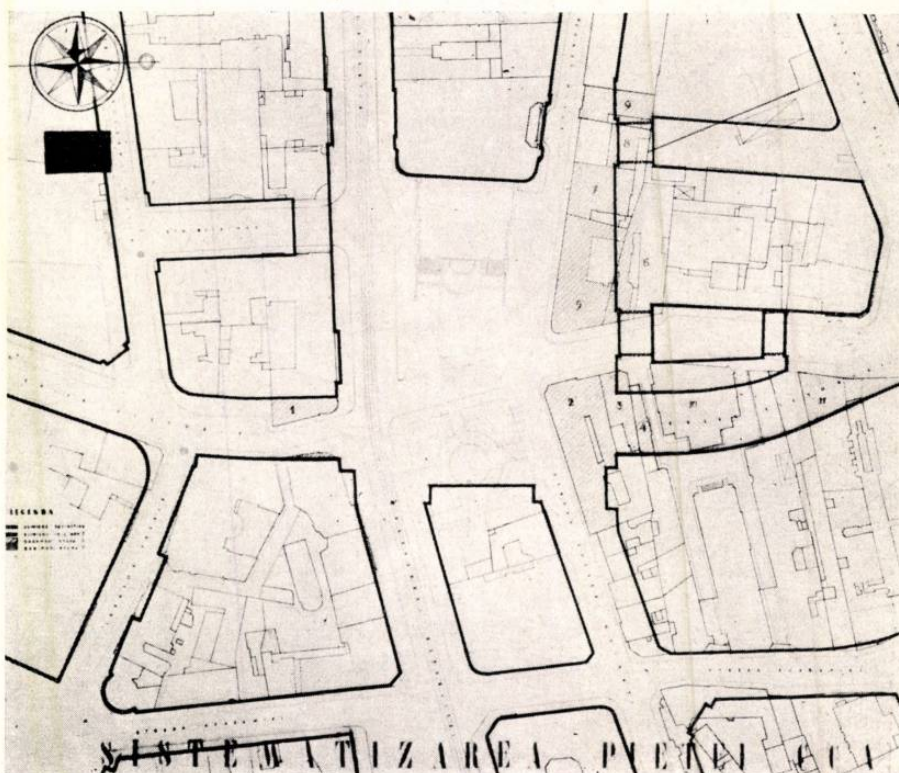

Perspectivă spre blocul administrativ

Secțiuni

Plan de dărîmări

PROIECT nr. 4

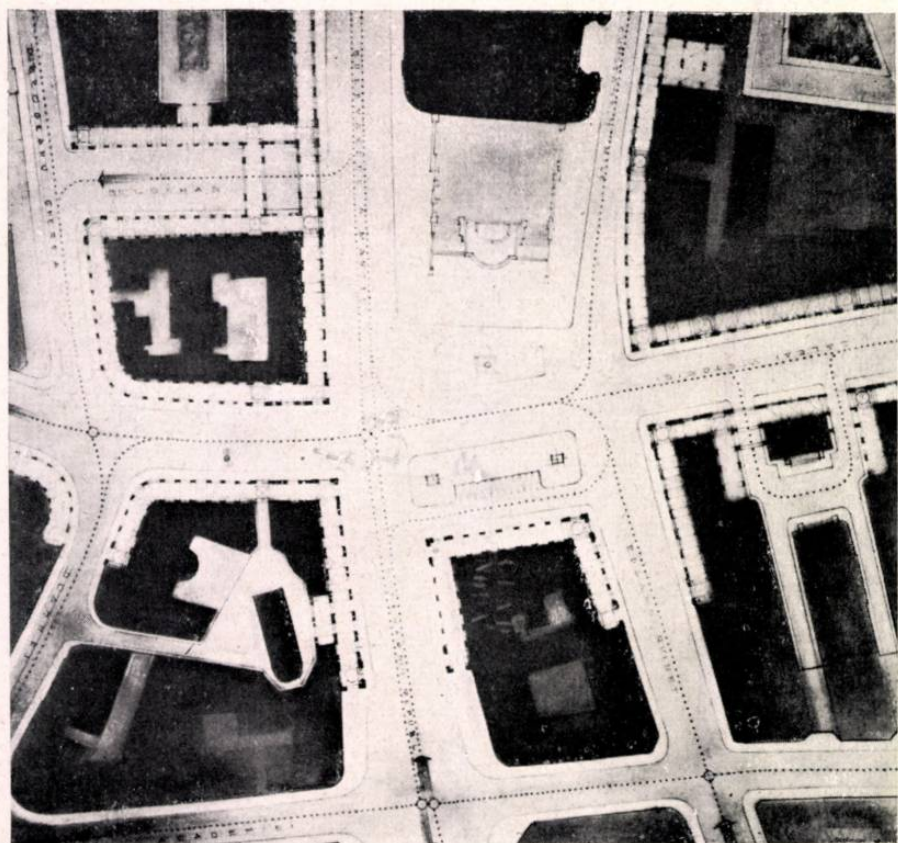
Autori, arhitecții T. Săvulescu, V. Simionescu, L. Simionescu — Perspectivă spre C.C.A.

MENȚIUNEA I

Perspectivă spre blocul administrativ

Plan de situație

Nu putem spune același lucru despre proiectele cu numerele 2, 10, 12, 13, 14, și 17, care mai curînd complică circulația în piață decît o rezolvă — a se vedea în special nr. 12 și 13 — dezordonează cadrul prin disimetrii și întrînduri supărătoare — exemplele cele mai grave, nr. 10, 13 și 17 — sau deranjează continuitatea căii Victoriei prin îndreptarea ambelor sale laturi după alinierea Palatului telefoanelor — proiectele nr. 2, 10, 12, 14 și 17. Acest lucru este cu atît mai regretabil, cu cît se poate constata că proiectele nr. 2, 12 și 14 au calități evidente de tratare plastică a elementelor de arhitectură.

În cadrul acestor note critice asupra soluției de sistematizare, menționez și propunerea absurdă a unor încrucișări denivelate din proiectul nr. 20, scos din concurs pentru abateri de la condițiile prezentării.

În sfîrșit, nu putem încheia acest capitol fără cîteva cuvinte asupra soluției adoptate de proiectele nr. 5 și 19, primul distins cu premiul III, al doilea menționat. Ea are avantajul de a reduce sinuozitatea căii Victoriei din dreptul fostului Teatru Național și pînă la intersecția ei cu strada Doamnei, de a face aproape normală întretăierea cu bulevardul Republicii și de a permite ca frontul clădirii administrative proiectate să fie paralel cu cel al Casei Centrale a Armatei. Cadrul pieței devine astfel foarte ordonat — a se vedea în special proiectul nr. 15. Necesită însă dărîmări importante pe latura de est a căii Victoriei, greu realizabile pentru o perioadă destul de lungă, cel puțin în ce privește porțiunile de clădiri cu multe etaje de la intrarea celor două pasaje dintre calea Victoriei și strada Academiei. Clădirea nouă, ce ar urma să se construiască pe latura de vest a căii Victoriei, dacă are avantajul că ar ascunde vederea din piață a turnului inestetic al Palatului telefoanelor, va dispune de o profunzime prea mică pentru o bună rezolvare a planului ei. Cu toate acestea, socotim că după soluția despre care am spus că ni s'a părut cea mai judicioasă și realistă, aceasta prezintă un interes care merita să rețină atenția.

Am atins acum aspectul economic al soluțiilor prezentate la concurs, asupra căruia, deși programul făcea doar o recomandare, știm că juriul și-a propus să pună un accent deosebit.

Era evident că soluțiile cele mai puțin îndrăznețe aveau să fie și cele mai favorizate în cazul unei piețe înconjurată de clădiri existente.

Rezolvările de tipul proiectelor nr. 9, 16 sau 18 puteau cîștiga punctajul cel mai bun din acest punct de vedere. Totuși, prin detaliile rezolvării, chiar aceste proiecte se situează pe poziții diferite. De pildă, proiectul nr. 9, propunînd tăierea colțului clădirii fostă café Royal și lipirea pe fațada sa estică și în continuare pe cele ale imobilelor care o separă de Palatul telefoanelor a unei fișii de construcție de cca 6 m lățime, implică cel puțin în bună parte, dacă nu chiar în total, dărîmarea

acelor clădiri și apare mai puțin economic decât proiectele nr. 16 și 18. De asemenea, același proiect, ca de astă dată și proiectul nr. 18, propun dărîmarea unei porțiuni dintr-unul din imobilele C. S. P. (fosta banca Albina), în timp ce proiectul nr. 16, conservînd neatinsă această construcție, se situează din punct de vedere economic, în fruntea clasamentului din toată seria prezentată la concurs.

Ca o trăsătură comună pentru ansamblul proiectelor, vom nota că toți concurenții propun suprimarea unei porțiuni din clădirea situată în unghiul bulevardului 6 Martie cu calea Victoriei, care este ieșită din aliniere, gîtuind circulația în punctul respectiv, și dărîmarea imobilelor de pe latura nordică a străzii Edgar Quinet, măsură impusă chiar de program, întrucît s'a cerut lărgirea acestei artere la 20—24 m. Singur autorul proiectului nr. 1 încearcă să facă excepție în această privință. El propune ca prima clădire să fie deplasată pur și simplu spre vest, păstrîndu-se astfel intactă. După cum am văzut, programul sugera, printr-una din recomandările sale, asemenea soluții. Totuși, ne exprimăm îndoiala că o clădire veche, fără structură monolită și de proporțiile celei în cauză, ar putea suferi cu succes o asemenea operație delicată. Ba chiar mai mult, credem că ne putem exprima îndoiala și față de seriozitatea cu care sugestia a fost inclusă în program, dată fiind situația tuturor clădirilor din jurul pieței și dificultățile inerente ale procedurii.

Dacă e de dorit ca un program de concurs să cuprindă cît mai multe date și indicații, lucrurile neverificate sau inutile trebuie evitate cu multă grijă, pentru că pot denatura rezultatele, de ele fiind obligați să țină seama, atît concurenții, cît și juriul.

Suprimarea totală sau parțială a imobilelor amintite fiind o trăsătură comună pentru ansamblul proiectelor, ele se deosebesc în privința sacrificiilor necesitate pentru realizarea soluțiilor lor, așa cum am exemplificat ceva mai sus comparînd trei proiecte din cele mai economice, prin ceea ce propun referitor la clădirea din unghiul căii Victoriei cu strada Constantin Mille, la cele de pe latura estică a căii Victoriei inclusiv fostul cinematograf Orfeu, la fosta bancă Albina, pe care, de pildă, proiectul nr. 3 o dărîmă total, la cele de pe latura nordică a străzii Constantin Mille începînd din dreptul Casei Centrale a Armatei spre vest, pe care proiectele 3, 5, 6, 8, 19 și 20 le desființează în mod inutil, strada respectivă putînd rămîne cu actualul său profil transversal și, în sfîrșit, la etajele superioare ale imobilului C.S.P. și ale celui situat la colțul căii Victoriei cu strada Dobrogeanu Ghinea.

Pentru înțelegerea acestui aspect al problemei poate fi consultată cu folos planșa nr. 1 din proiectul nr. 5 (premiul III) redactată cu multă claritate.

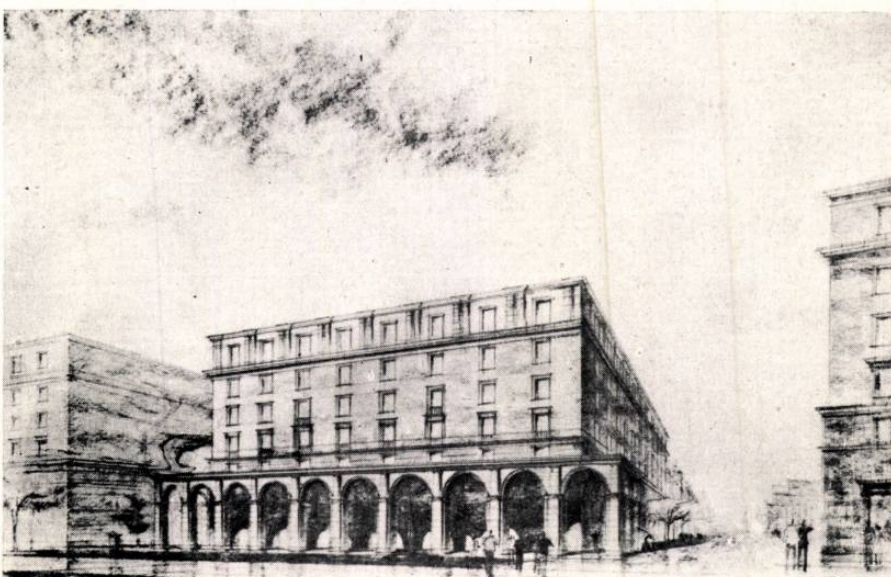
Vom observa însă că simpla suprapunere a noului contur al pieței peste cel existent nu demonstrează în mod absolut real necesarul dărîmărilor reclamate de fiecare proiect în parte. Pentru a realiza unitatea

PROIECT nr. 11

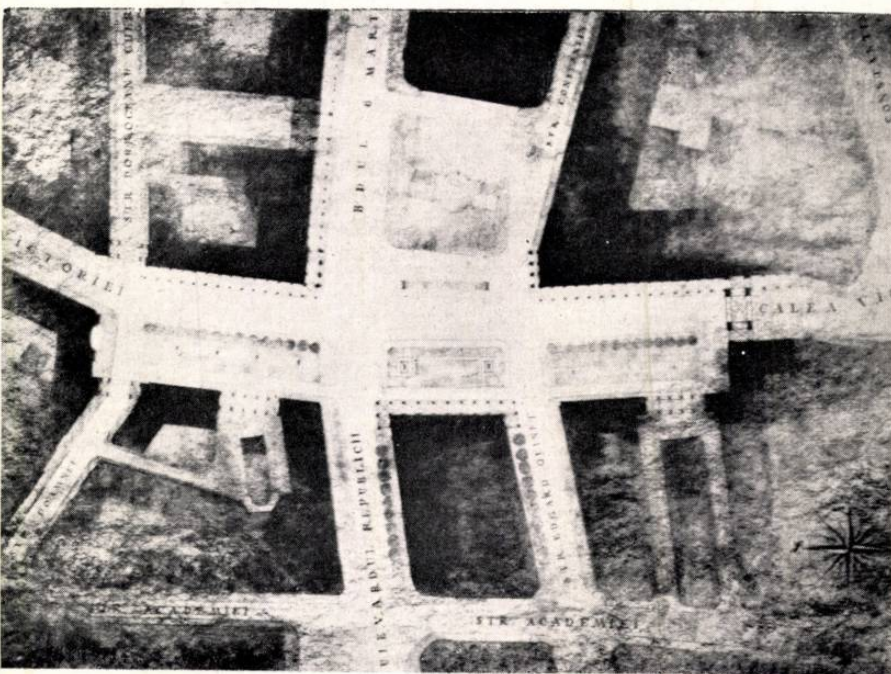
MENȚIUNEA I

Autori, arhitecții M. Săndulescu, V. Aslan, D. Ioanovici—Perspectivă

Perspectivă spre blocul administrativ

Plan de situație

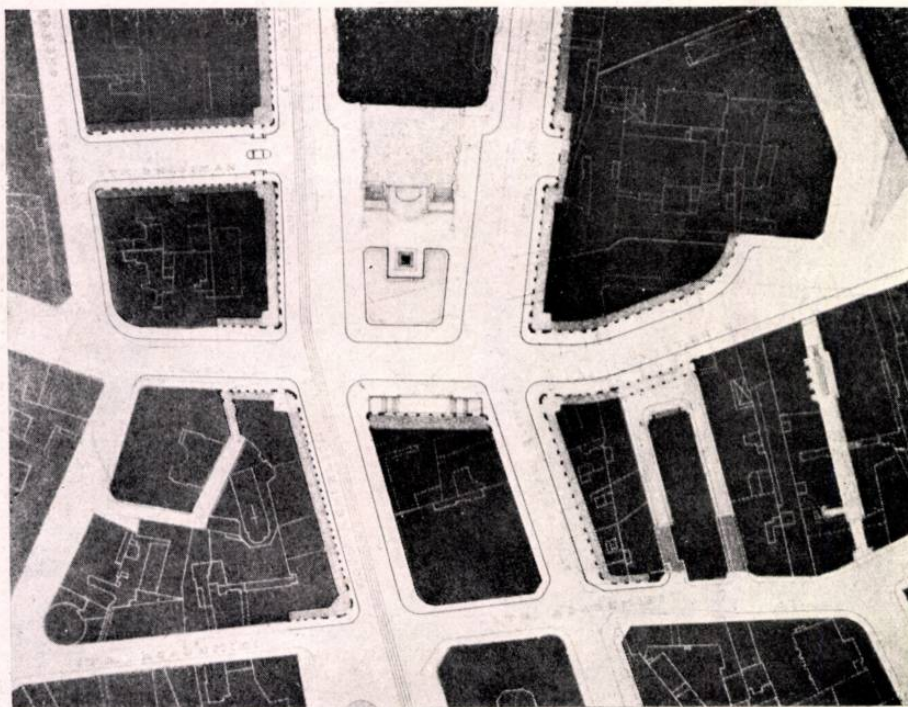

PROIECT nr. 19
Autor, arh. Al. Zamfiropol; coautor, arh. Al. Hempel; colaboratori, arhitecții Gh. Lungu, Fr. Drexler
Perspectivă spre C.C.A.

Perspectivă spre blocul administrativ

Plan de situație

ansamblului, toți concurenții au fost nevoiți să restructureze, mai mult sau mai puțin, arhitectura fațadelor clădirilor păstrate și care se înscriu în cadrul pieței propuse. Când aceste restructurări înseamnă modificarea nivelurilor etajelor, a travelelor, a golurilor, tăierea sau adăugarea unei felii de câțiva metri adâncime pe toată lungimea construcției, ne putem întreba ce mai rămâne valabil din construcția respectivă.

În timpul judecății, juriul a avut ocazia să-și pună deseori această întrebare, dar nu ia putut răspunde în mod indiscutabil, pentru că, așa cum am arătat la început, tocmai în această privință programul nu a oferit datele necesare unor soluții realiste. Lipsit de o bază sigură pentru aprecierile sale în legătură cu gradul de economie al soluțiilor, juriul a alunecat pe panta periculoasă a aproximărilor arbitrare care constituie partea cea mai slabă și pe alocuri contradictorie a raportului său.

În judecata finală, criteriul economic nu a mai putut intra cu coeficientul ce i se atribuisese la început — urma imediat după valoarea soluției de sistematizare și înaintea compoziției și exprimării plastice — corectându-se astfel, în mod conștient, aprecierile inițiale insuficient fondate, și, în mod mai puțin conștient, un punct de vedere cam îngust de la care se pornise.

Concursul pentru sistematizarea pieței Casei Centrale a Armatei nu a pus probleme mari de urbanism și nu a produs în consecință nici soluții extraordinare. Așa cum observam la început, acest rezultat putea fi prevăzut. Deci, nu e o critică adresată concurenților, ci o simplă constatare. El ar fi putut prileji însă câteva exemple de arhitectură interesantă, monumentală și caracteristică pentru timpul și Capitala noastră.

Am obținut oare asemenea exemple? Ni se pare că nu, deși unele intenții bune nu lipsesc.

Care este cauza unui succes numai pe jumătate realizat, reflectat chiar în neacordarea premiului I?

Dacă ni se poate îngădui o glumă, am spune că de astădată parcă urbanistii nu sînt destul de arhitecți și arhitecții destul de urbanisti.

Cel puțin așa ești ispitit să gîndești în fața unor proiecte ca nr. 7, 9, 16 sau 2, 12, 14. De pildă, dacă în cazul proiectului nr. 9 studiul planului pieței este foarte bun și raportul între înălțimile clădirilor constituindu-i cadrul este judicios fixat, imaginea generală a acestui cadru este în schimb sărăcuță, iar acolo unde detaliul de arhitectură apare, ca în fațadele noii clădiri administrative, el este neinteresant sau folosit cu stîngăcie (a se vedea tratarea motivului celor patru pilăstri în fațadele laterale). Învelitorile înalte, care în absența ardeziei ar urma să fie probabil realizate din tablă, vor putea ascunde ultimele etaje ale clădirilor din spate, cu aspecte nefavorabile pentru liniștea și unitatea fronturilor pieței, dar ele vor prezenta la rîndul lor aspectul neplăcut al mate-

rialului de acoperire și vor imprima ansamblului un caracter străin de cel al Casei Centrale a Armatei. Perspectivele proiectului, corect construite, sînt convinșgătoare în această privință.

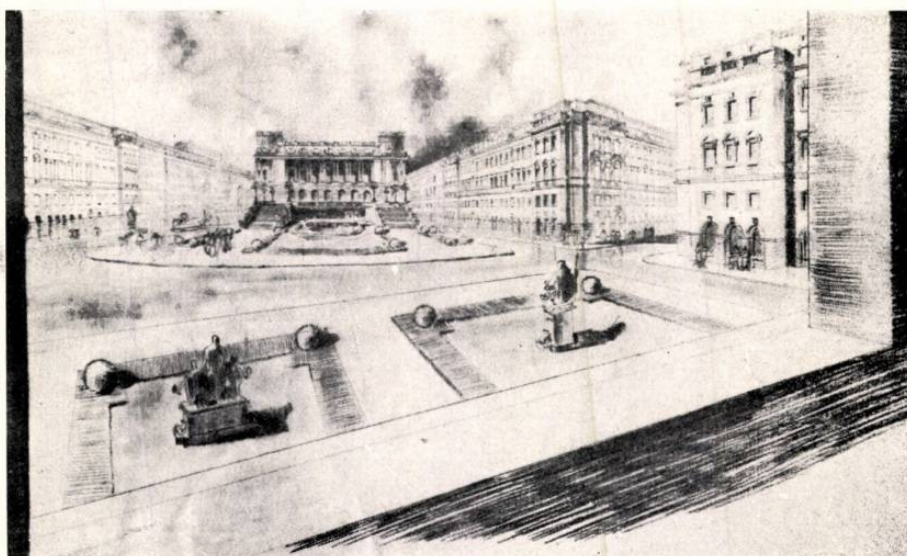
În proiectul nr. 7 găsim ideea repetării motivelor rotunde din colțurile Casei Centrale a Armatei în cele patru unghiuri ale căii Victoriei. Ideea seamănă prea mult cu cea care a dotat toate răsîpîntiile Capitalei cu stopuri, ca să mai poată fi create. Prelucrarea motivelor este de aceeași factură ca și a ordinului de pe fațada laterală a noii clădiri administrative (vezi perspectiva). Împreună cu fîntîna celor trei nuduri uriașe, totul învederează lipsa de gust și de cunoaștere a arhitecturii clasice.

Proiectul nr. 16, pe care l-am desemnat ca fiind cel mai economic pe o schemă de sistematizare corectă — acest proiect propune și lărgirea străzii Academiei prin prelungirea alinierii Universității către Banca R.P.R. — are o arhitectură neinteresantă și rece. În special parterele sînt neprimitoare, inclusiv cel al clădirii administrative.

Pentru categoria următoare, remarcăm naivitatea soluției urbanistice din proiectul nr. 2, în care autorul a indicat printr-o ștersătură de gumă felul cum circulația vehiculelor ar trebui să șerpuiască în piață pentru a urma traseul căii Victoriei; complicațiile imposibile ale aceleiași circulații din proiectul nr. 12 (în acest proiect Casa Centrală a Armatei încetează de a mai fi clădire dominantă); strangularea circulației pe bulevardul Republicii, prin două corpuri de clădire avansînd pe trotuar, din proiectul nr. 14. În acest din urmă proiect, circulația în piață pe traseul căii Victoriei se face și mai anevoios decît în proiectul nr. 2, fiind șicanată de trotuarul terasei Casei Centrale a Armatei. Desființarea sau reducerea acestei terase, ca în proiectele 12 și 14, ar fi o greșeală, pentru că situația defavorabilă a Casei Centrale a Armatei, cu parterul sub nivelul platformei pieței, ar fi agravată în detrimentul monumentalității unei clădiri pe care o vom dominantă în ansamblu.

După cum am mai spus, trebuie să regretăm aceste defecte grave, pentru că tocmai în aceste ultime proiecte imaginile arhitectonice sînt mai plăcute, cu rafinamente de scară, contraste bine dozate, articulații suple între volume, și, în general, constituie un cadru care reușește să creeze atmosferă. Am putea remarca un oarecare abuz de elemente pitorești pentru proiectele 2 și 14 și un oarecare schematism constructivist pentru proiectul nr. 12.

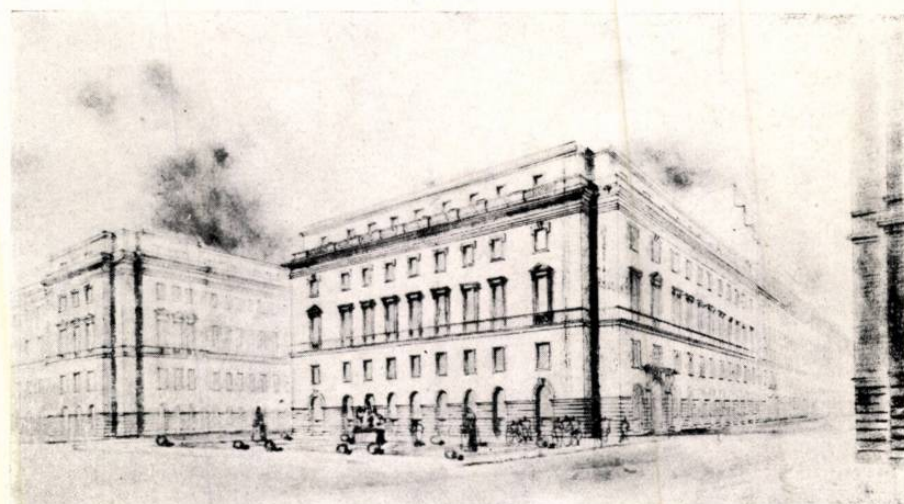
În sfîrșit, o altă categorie de concurenți, pe care am dori să o vedem din ce în ce mai puțin numeroasă, este cea despre care am putea spune că nu sînt nici destul de urbaniști și nici destul de arhitecți. Citez ca exemple proiectele nr. 10, 15, 17 și 20. Documentarea fotografică publicată în revistă ne scutește de comentarii. Totuși, socotim necesar să atragem atenția

PROIECT nr. 16

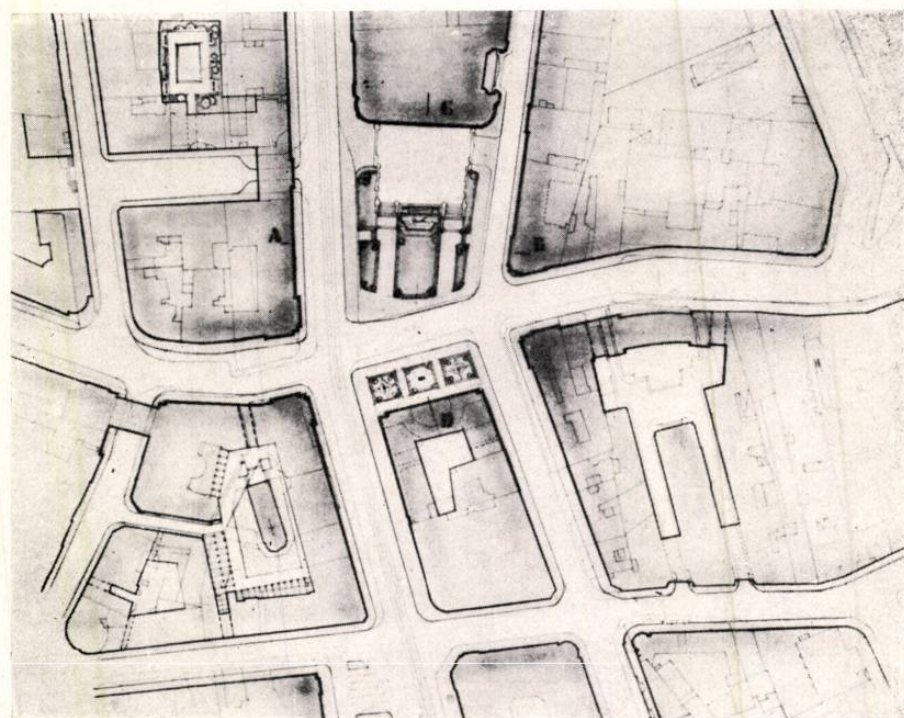
MENȚIUNEA I

Autori, arhitecții I. Baucher, Al. Baloșan, R. Barbu — Perspectivă spre C.C.A.

Perspectivă spre blocul administrativ

Plan de situație

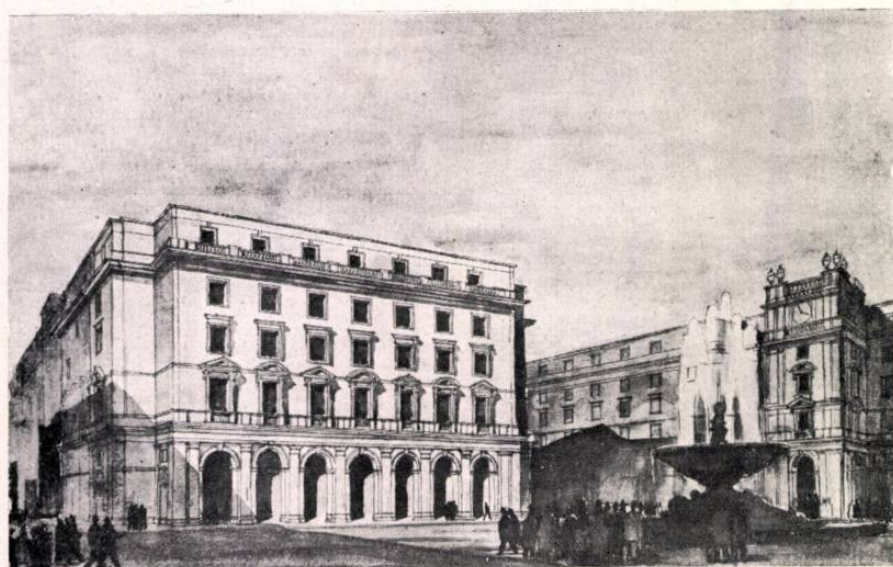

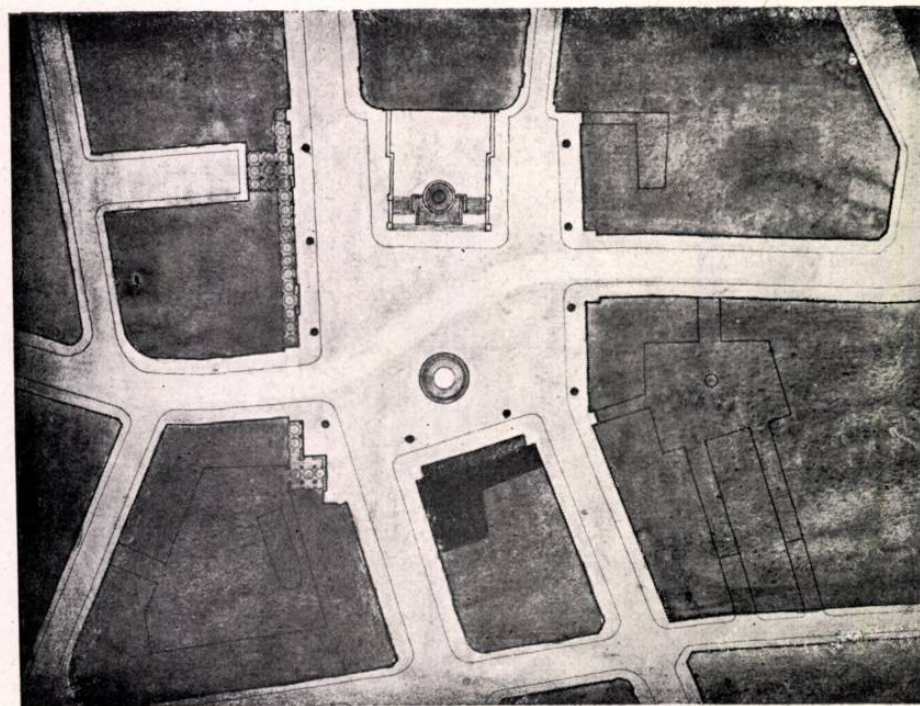
PROIECT nr. 2

Autor, arh. R. StamatinoIovănescu — Perspectivă spre C.C.A.

MENȚIUNEA a II-a

Perspectivă
Plan de situație

asupra proiectului nr. 10, care printr-o prezentare îngrijită ar putea crea oarecare nedumerire în legătură cu cele afirmate. Să se observe inegalitățile supărătoare într-un cadru care vrea să fie riguros simetric, unghiul foarte ascuțit al clădirii administrative pe bulevardul Republicii și unele motive de capăt identice, între care există corespondență doar în desenele ortogonale.

Proiectul nr. 15 ilustrează felul în care recomandarea cam școlărească a programului, de a se prevedea statui, fântini, lampadare, etc., poate induce în eroare un concurent fără suficient discernământ.

În legătură cu restul proiectelor, despre care nu am vorbit încă nimic în cadrul acestor note referitoare la tratarea arhitecturală a cadrului pieței, voi adăuga numai câteva cuvinte pentru proiectele 8, 5 și 18, primul menționat, celelalte premiate.

Propunerea unui turn masiv și foarte înalt în colțul bulevardului 6 Martie cu calea Victoriei (proiectul nr. 8) nu este avantajoasă pentru liniștea cadrului pieței și condiția ca dominantă să rămână Casa Centrală a Armatei. Suprapunerea de elemente mărunte pe fațada clădirii administrative, mai ales în părțile ei superioare, este un artificiu de scară menit să accentueze înălțimea, ceea ce în cazul de față trebuia evitat, tocmai din cauza ultimei condiții. În ansamblul ei, arhitectura cadrului este prea « barocă » și luptă cu cea a Casei Centrale a Armatei, subordonarea rămânând incertă. Aceste critici nu nesocotesc însă trăsăturile originale ale proiectului și îndemânarea cu care au fost rezolvate unele probleme de detaliu.

Arhitectura proiectului nr. 5, distins cu premiul III, se impune mai ales printr-o prezentare spectaculoasă. În ea însăși, această arhitectură este greoaie și nehotărâtă în formele ei. Efectele sînt obținute cu elemente decorative străine de structură și funcție. Prelucrarea moștenirii trecutului nu înseamnă corcirea arhitecturilor. Acesta nu poate fi drumul creator pe care îl căutăm avînd realismul socialist drept călăuză. În cazul de față, premiul a recompensat o idee de sistematizare, un studiu foarte conștiincios și o prezentare dintre cele mai îngrijite.

Nici proiectul nr. 18 (premiul II) nu excelează prin rezolvarea plasticii monumentale. Cadrul arhitectural este bine încheiat, deși repetarea puțin modificată a arhitecturii Casei Centrale a Armatei pe întregul contur va putea părea oboseitoare.

În general se poate observa că arhitectura este de factură academică, cam rece și masivă, iar ordinul formînd registrul principal prea mic pentru a susține tabloulul în care a fost cuprins un etaj. Acest proiect, care nu este perfect nici chiar în ceea ce privește sistematizarea, s-a clasat în frunte pentru că nu are nici un defect capital.

★

Trăsătura caracteristică a acestui concurs și aspectul său interesant constau în

faptul că tema era complexă: sistematizare și arhitectură de proporții monumentale. Sistematizarea Capitalei noastre și în special a centrului său, ca și crearea acelei arhitecturi monumentale care să-i fixeze caracterul propriu, vor rămâne încă multă vreme piatra de încercare a arhitecților din R.P.R.; ideile în aceste domenii sînt încă neclare sau dacă se vor fi clarificat pentru unii dintre noi, pînă acum ele nu au devenit ca atare un bun public. Deși în statul nostru studiile de urbanism și arhitectură se bucură de o atenție deosebită, pentru București aceste studii sînt încă la început, iar construcțiile realizate rămîn încă puțin numeroase în comparație cu cele din restul țării. Deși aproape toate întrec cu mult, ca proporții și bogăție, tematica exemplarelor lăsate de burghezie, ele nu constituie încă o experiență asimilată critic, pentru ca să fi devenit jaloanele unei linii de dezvoltare sigură. Această linie nu se poate preciza decît pe baza unei experiențe abundente și multilaterale, analizată metodic și consecvent. În general, putem observa că lipsa planurilor de sistematizare pentru toate centrele noastre importante, inclusiv Capitala, nu a putut fi încă realmente lichidată, cu toate eforturile organelor de conducere și ale proiectanților, iar ezităările noastre în felul de a înțelege și rezolva problemele actuale ale arhitecturii ne mențin într-o stare de dezorientare cronică. Văd cauza acestor ezitări în nedumerirea care există referitor la trăsăturile caracteristice ale arhitecturii, sarcinile ei și felul în care ele pot fi rezolvate. Necesitatea unității: funcție, tehnică, economie, ideologie, expresie arhitectonică, fiind încă insuficient înțeleasă, nu am putut scăpa de eclectismul formal, combătut deocamdată numai în cuvinte; la acest eclectism formal se recurge atîta timp cît, în absența certitudinilor științei, nu se întrevide limpede ce trebuie făcut. Cu noștințele noastre nu pot căpăta această forță, decît dacă nu au rămas în urmă față de cuceririle științifice ale timpului.

Greșelile concurenților participanți la concursul pentru sistematizarea pieței Casei Centrale a Armatei, atît în domeniul sistematizării, cît și al arhitecturii propriu-zise, reflectă mai curînd neștiința noastră, decît lipsa de putere creatoare. Știința oferă o bază sigură puterii creatoare și o stimulează. Cu riscul de a părea pedant, aș recomanda arhitecților recitarea periodică a capitolului întîi din cartea întîi a lui Vitruviu, intitulat: Ce este arhitectura și ce trebuie să știe un arhitect. Ținînd seama de progresul realizat în toate domeniile în cele două milenii care ne despart de timpul cînd acele lucruri au fost scrise și mai ales de ritmul viu al veacului nostru, putem înțelege cîte sînt de învățat și de cîtă putere de înțelegere și sîrguință e nevoie pentru a putea face față cu cinste sarcinii noastre.

Juriul, care prin judecata sa urma să pună concluziile studiului prilejuit de

PROIECT nr. 8

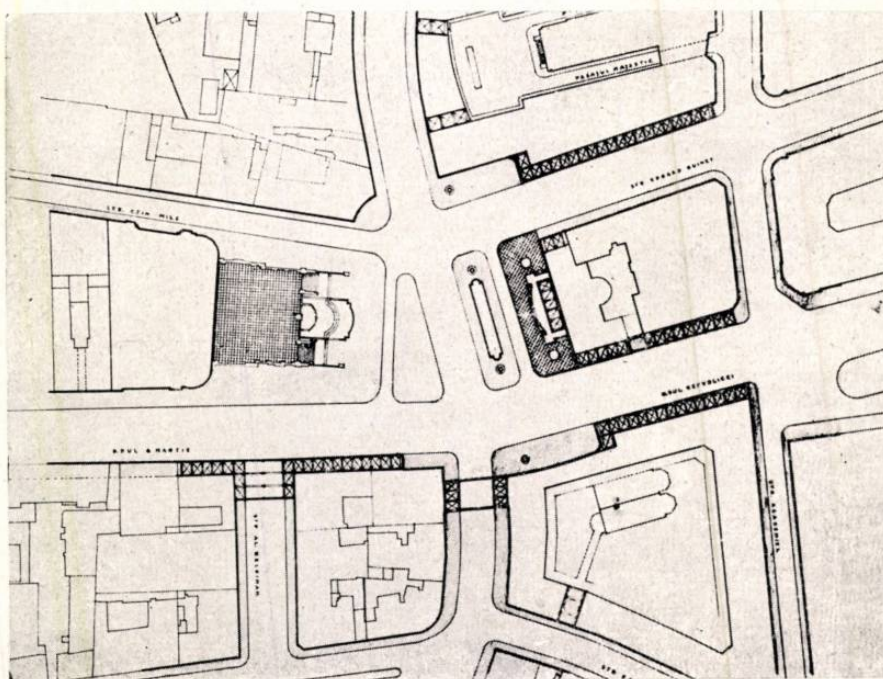
MENȚIUNEA a II/a

Autori, arhitecții V. Nedelescu, N. Nedelescu — Perspectivă spre blocul administrativ

Perspectivă spre calea Victoriei

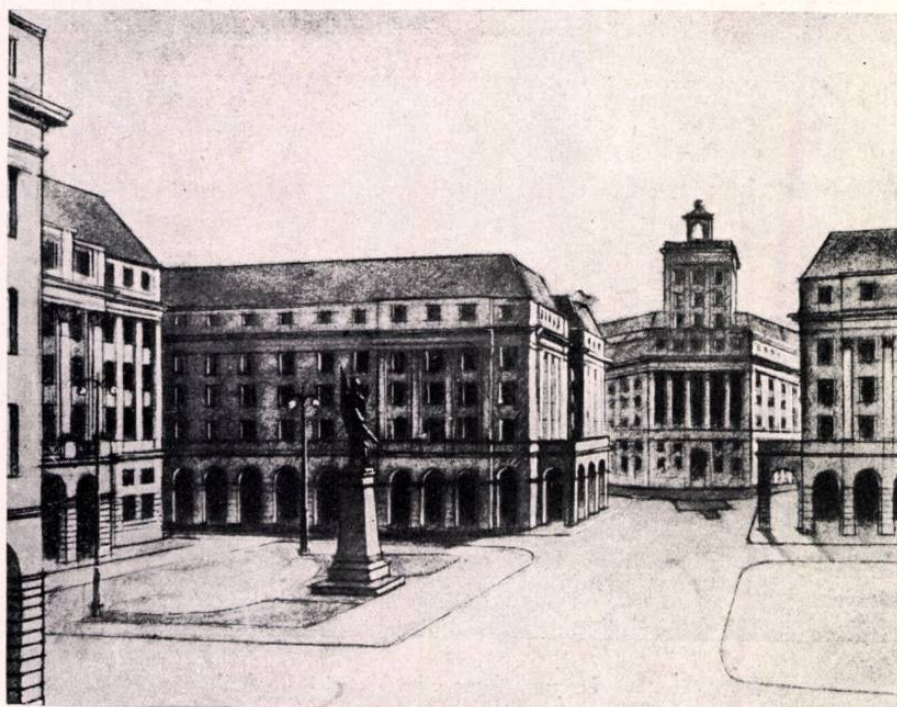
Plan de situație

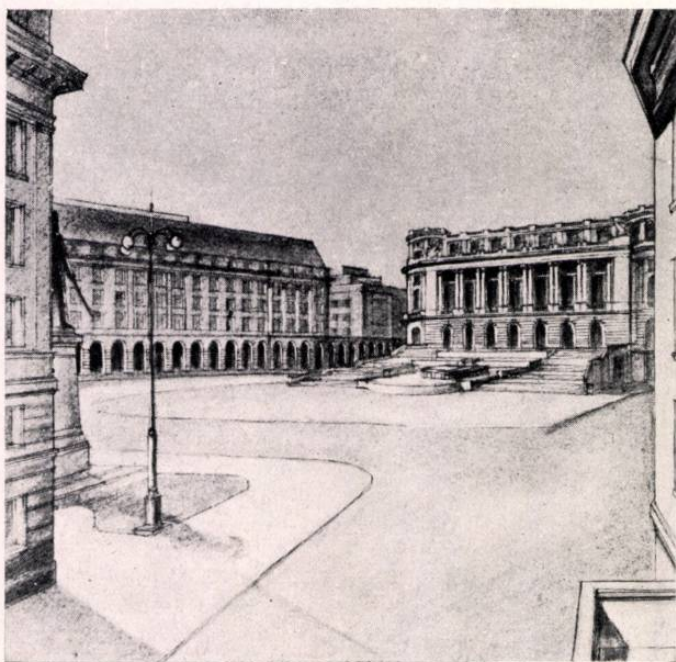

PROIECT nr. 9

Autori, arhitecții I. Bedeus, T. Evolceanu, P. H. Ionescu, P. Niculescu
MENȚIUNEA a II-a
Perspectivă spre blocul administrativ

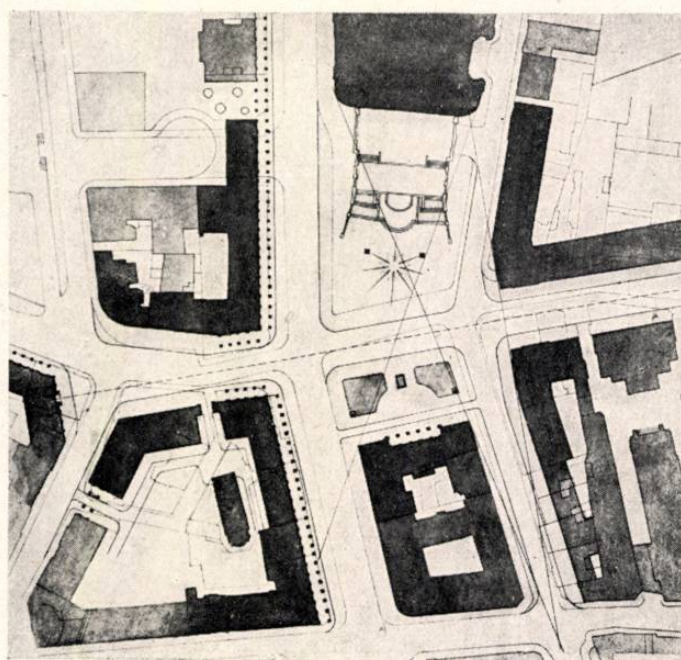
Perspective

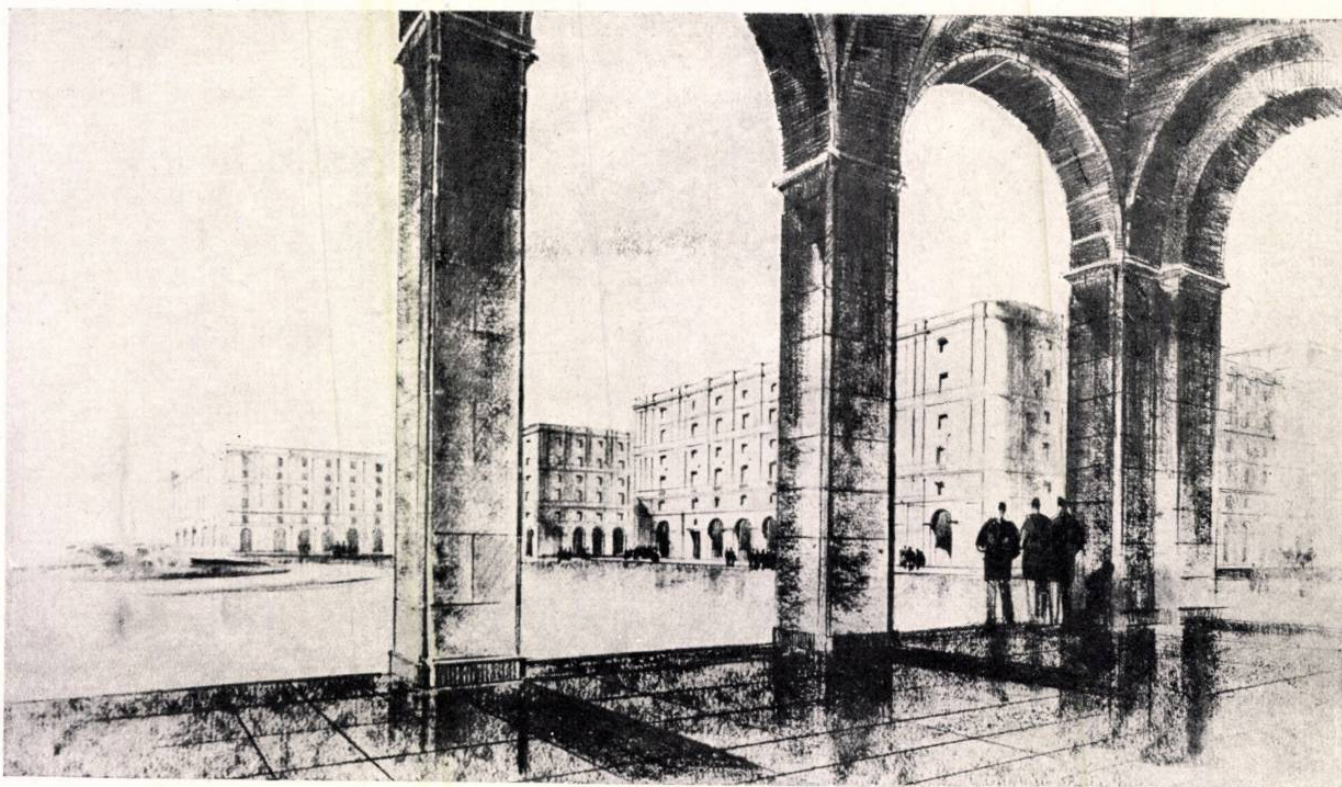

concurs, a dovedit el o atitudine științifică în aprecierile sale? La această întrebare credem că putem răspunde afirmativ, dar numai până la un anumit punct. Stînjenit de unele lipsuri ale programului, de necunoașterea principiilor cuprinse în schița de sistematizare a Capitalei, în curs de elaborare, el a reușit totuși ca în problema sistematizării să se orienteze, credem, mulțumitor. El a acceptat soluții de sistematizare ca cele din proiectele nr. 5, 11 sau 19, ca variante posibile într-o problemă în care toate datele nu au fost suficient cunoscute și care deci rămîne încă deschisă.

Juriul a fost însă mai puțin principal în judecarea arhitecturii propuse pentru cadrul pieței. El a apreciat cam în același fel și arhitectura proiectului nr. 2, 4, 8 și 12 și nu a respins-o categoric nici pe cea a proiectelor nr. 5 sau 18. Era evident că pe calea Victoriei, în lungul căreia există o serie de edificii cu arhitectură inspirată de clasicismul occidental, linia comună nu poate fi schimbată radical. De altfel, arhitectura clasică monumentală rămîne mereu valabilă, ca sursă de inspirație, tocmai datorită clasicismului său. Între copiere, pastişare și interpretare creatoare, adică purtînd pecetea timpului nostru, există totuși o deosebire esențială. Stilul epocii unei arhitecturi aparținînd unei anumite națiuni este ceva viu, legat indisolubil de acea epocă și națiunea respectivă. În cazul concursului pentru sistematizarea pieței Casei Centrale a Armatei, juriul nu s-a găsit în fața unor asemenea exemple. Desigur, nu era vina lui. Dar nici nu a remarcat-o și acest lucru poate constitui un cap de acuzare.

Plan de situație

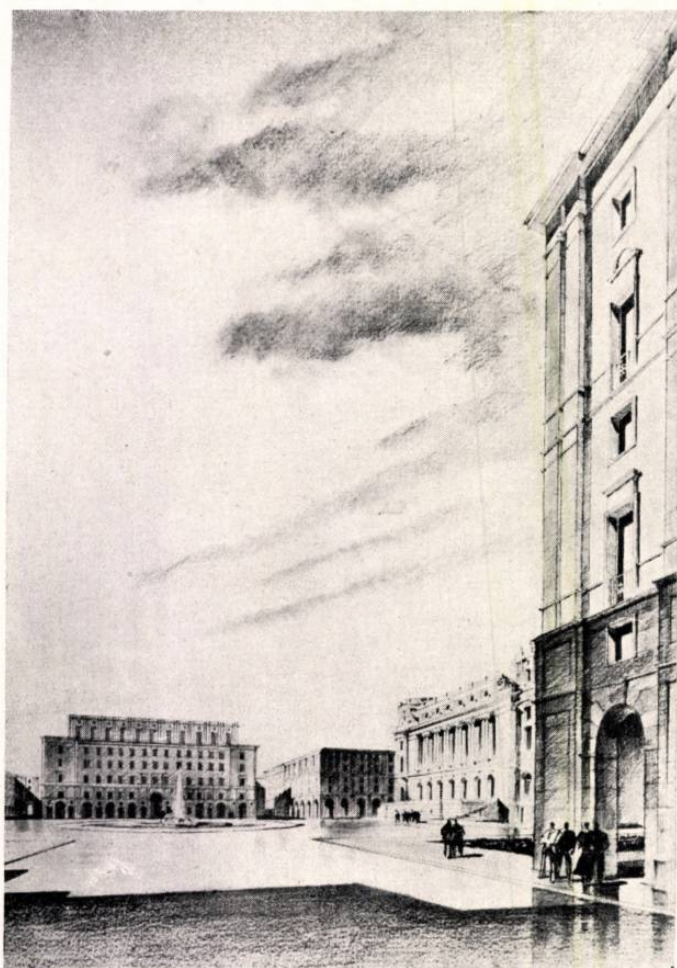

PROIECT nr. 12

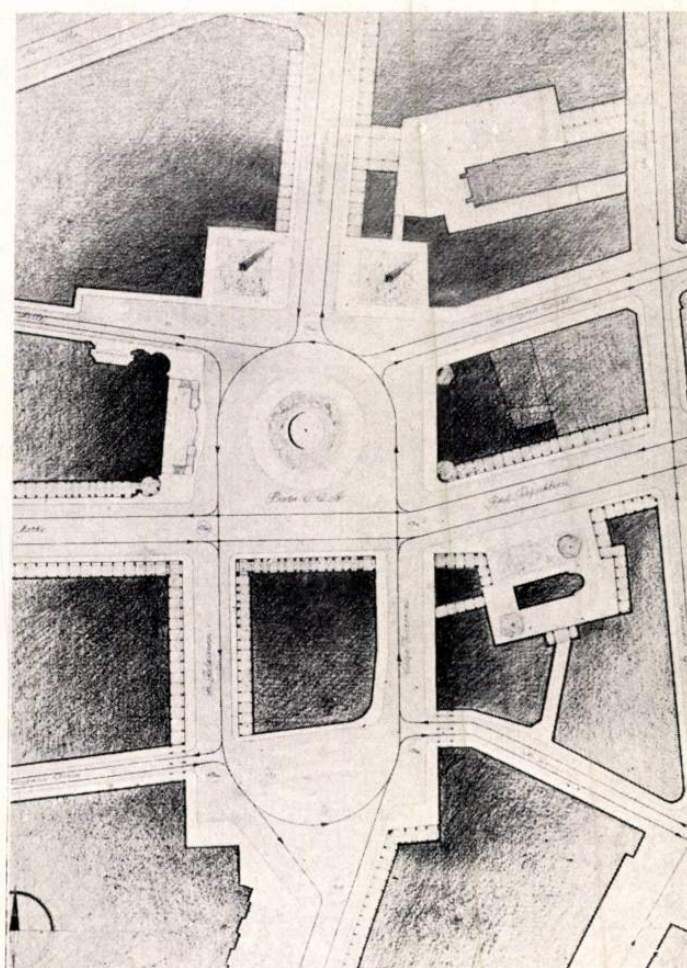
Autori, arhitecții T. Niga, I. Florea
Perspectivă

MENȚIUNEA a II-a

Perspectivă spre blocul administrativ

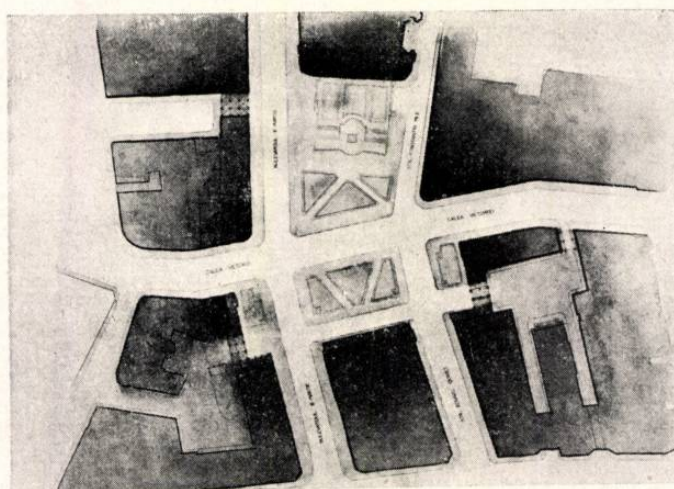
Plan de situație

PROIECT nr. 1

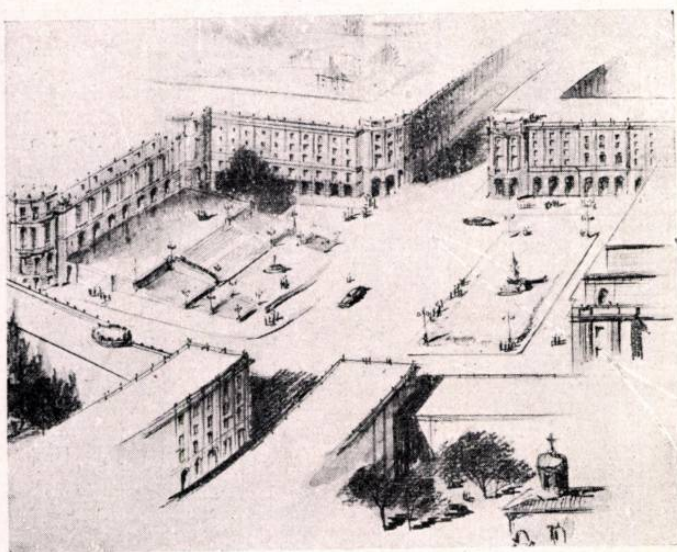

Perspectivă spre blocul administrativ

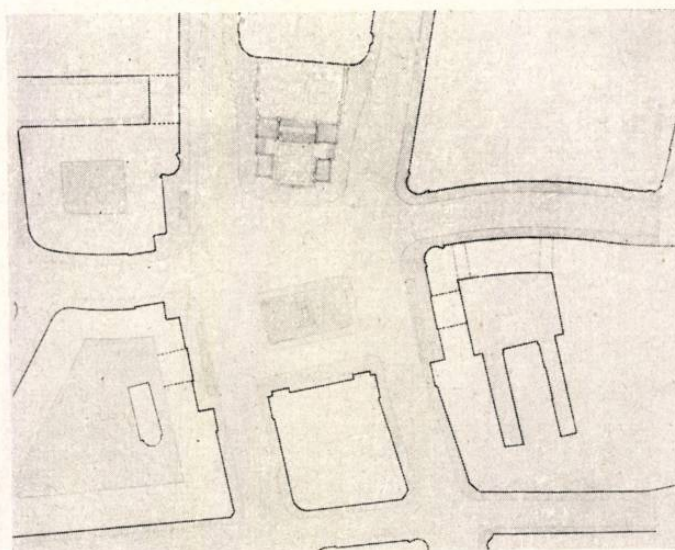

Plan de situație

PROIECT nr. 3

Perspectivă aeriană

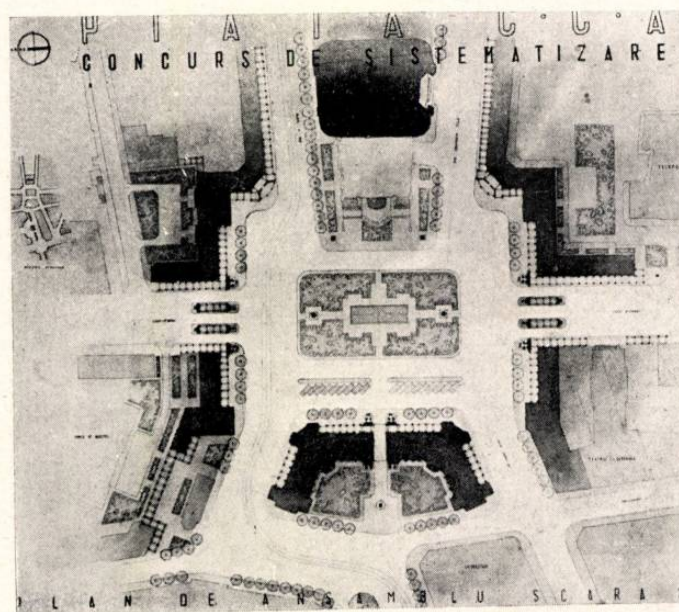

Plan de situație

PROIECT nr. 6 AFARĂ DIN CONCURS
Autor, arh. Florica Apostoleanu

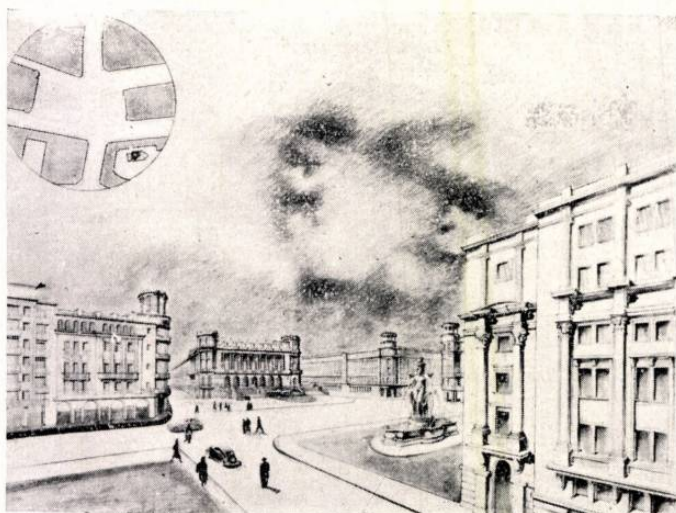

Perspective

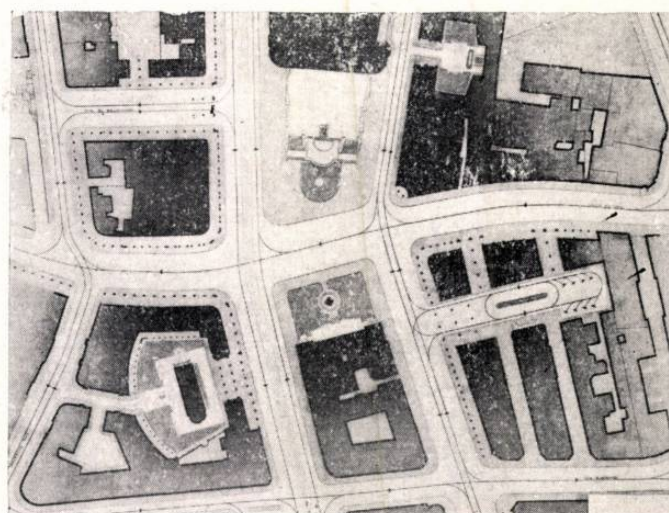

Plan de situație

PROIECT nr. 7

Perspectivă

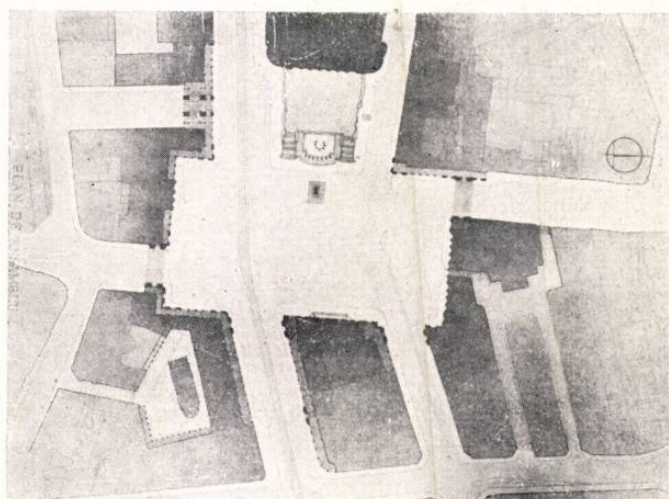

Plan de situație

PROIECT nr. 10

Perspectivă aeriană

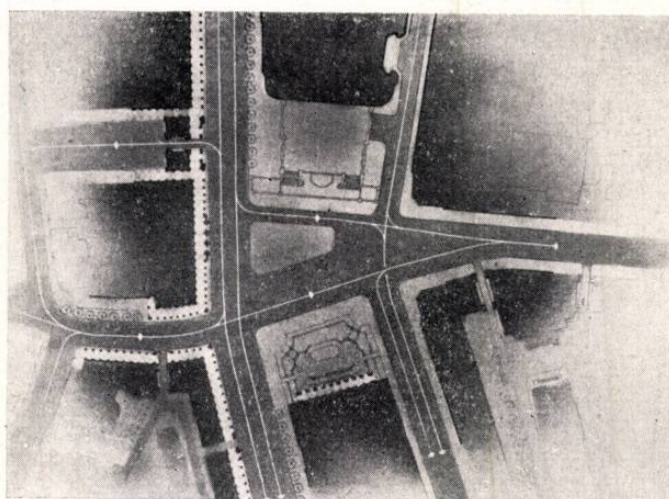

Plan de situație

PROIECT nr. 13

Perspectivă spre blocul administrativ

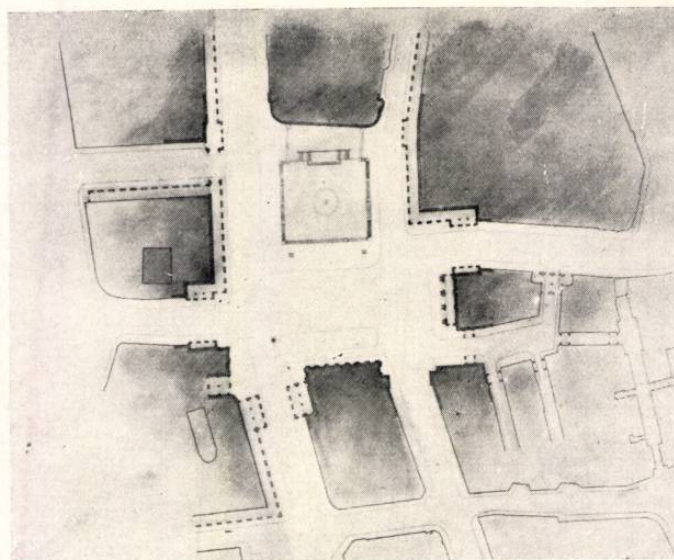

Plan de situație

PROIECT nr. 14

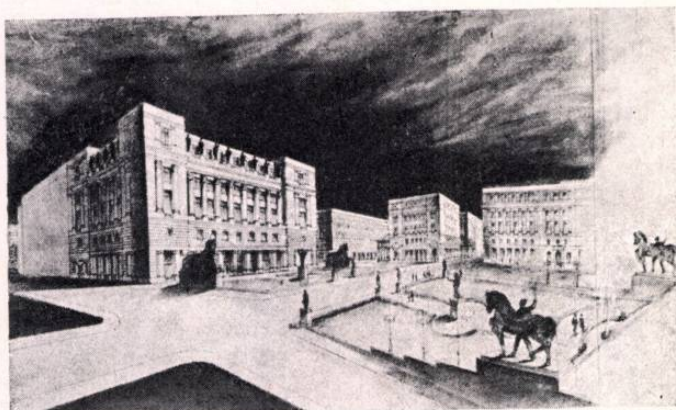

Perspectivă

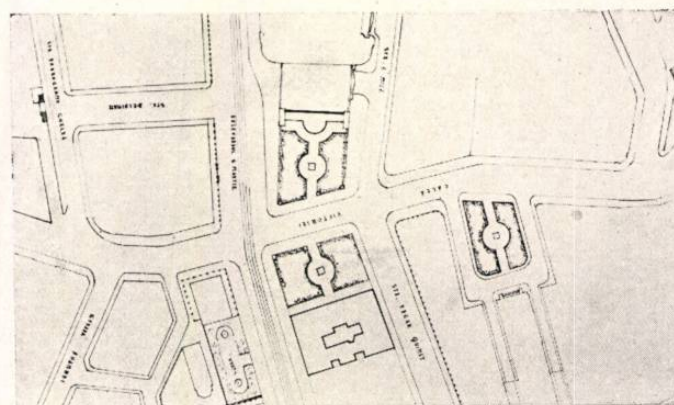

Plan de situație

PROIECT nr. 15

Perspectivă

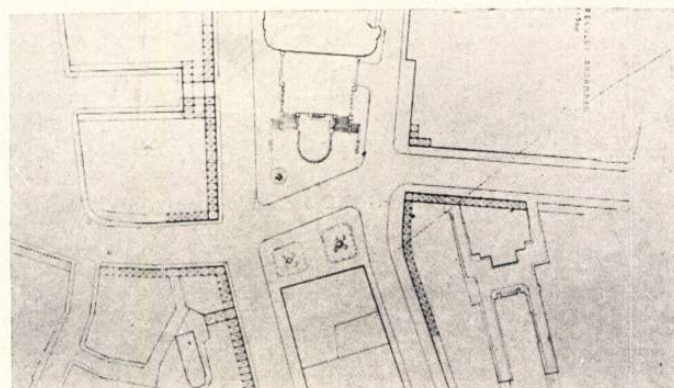

Plan de situație

PROIECT nr. 17

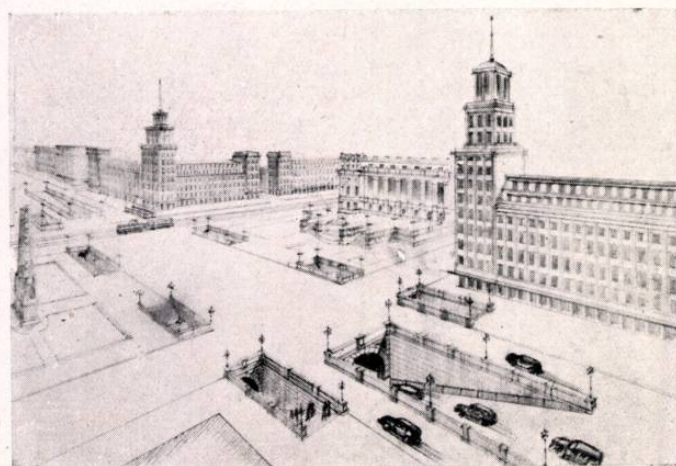
Perspectivă

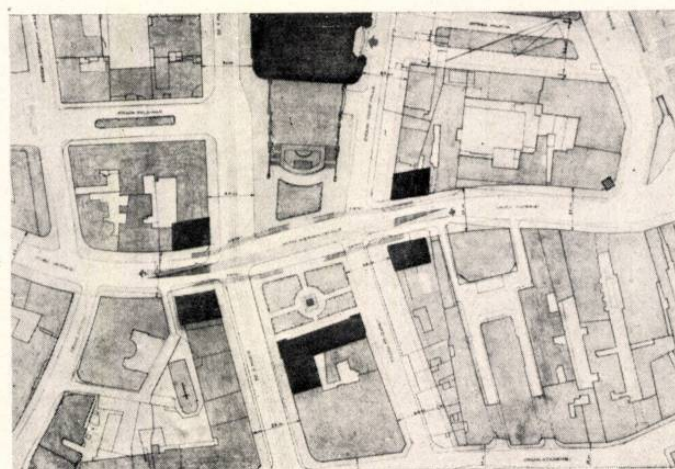
Plan de situație

PROIECT nr. 20

AFARĂ DIN CONCURS

Perspectivă

Plan de situație

CVARTAL DE LOCUINȚE ÎNTR-UN ORAȘ NOU DIN REGIUNEA BACĂU

Arh. M. SILIANU
Arh. CLEMENT STĂNESCU

Cvartalu ce face obiectul acestei prezentări constituie prima etapă de realizare a unui nou oraș, proiectat pentru o populație de 23000 locuitori (în extensiune, cca 28000). Orașul este situat pe un platou, într-o regiune pitorească. Potrivit schiței orașului, cvartalu este situat în zona principală a orașului; două dintre laturile sale sînt situate pe străzi principale, iar una dintre laturi intră în compunerea centrului așezării. Conturul trapezoidal al cvartalului se înscrie în rețeaua generală de străzi a orașului, al căror sistem suferă la un moment dat o «întoarcere» de 135° , pentru încadrare în conturul terasei naturale. Ori de cîte ori este posibil, alegerea unui contur cît mai regulat pentru prima etapă a unei așezări noi este de dorit; în cazul de față, aplicarea acestui principiu nu a fost posibilă, din cauza condițiilor multiple cărora, totuși, acest prim cvartal a trebuit să le corespundă sub raportul obținerii terenului, evitării dărîmărilor în satul vecin, situării în preajma unui drum existent și existenței unei linii ferate industriale.

În partea sa principală, orașul este proiectat din cvartale mari; cel prezentat aici va avea o arie de circa 10 ha (în care este inclusă și incinta din sud-est, aferentă centrului civic). Dacă avantajele cvartalelor mari sînt bine cunoscute, atît sub raportul structurii generale a orașului, cît și sub acela al organizării interioare (menționînd în special parcul central de cvartal), în cazul de față au apărut și unele dificultăți de proiectare în legătură cu gama prea restrînsă a tronsoanelor tip și cu continua lor modificare de către C.S.A.C. și ISPROR. În această situație, alegerea pentru prima etapă a unui cvartal mai mic ar fi fost de dorit.

Păstrîndu-și unitatea generală, cvartalu este compus din șapte incinte dispuse perimetral, de forme și mărimi variate. Prin construirea acestor subansambluri se realizează avantaje multiple: deservirea gospodărească este grupată pe incinte, subetapele de realizare izolează în oarecare măsură locatarii de șantier, compoziția arhitecturală poate fi cuprinsă și fragmentată. Un parc central, încadrat arhitectural într-un perimetru rectangular, reprezintă cel mai de seamă rezultat al modului de compunere a cvartalului din incinte.

Problema «axelor de compoziție» constituie o preocupare bine cunoscută a oricărui arhitect proiectant, fie că e vorba de planul general al unui întreg oraș, fie că subiectul tratat e o creșă plasată liber, într-o zonă plantată. În cazul acestui cvartal, parcul central constituie miezul, sistemul general de compoziție; în mod voit însă, acest fapt nu e transpus exagerat în spre exterior, pentru ca fronturile arhitecturale exterioare ale cvartalului să-și păstreze în cît mai mare măsură unitatea. Subordonarea arhitecturală a cvartalului față de compoziția generală urbanistică este astfel, nădăjduim, asigurată.

În subansambluri (parc și incinte), axele proprii de compoziție apar mai afirmate; excepție face incinta pentagonală C, mai șovăielnic rezolvată și care totodată e și prea închisă. Cît privește incinta de pe latura de sud-est, aceasta e indicată numai principial, nefiind încă proiectată și nici inclusă în programul imediat de execuție, deoarece va participa la formarea centrului orașului.

Pentru compunerea blocurilor de locuințe s-au folosit două serii de tronsoane tip: la incintele A, B și C — tronsoanele ISPROR tip Valea Jiului din 1952, iar la incintele D, E și F — seria ameliorată, proiect ISPROR nr. 2298 din 1953. Ambele serii sînt bazate pe principiul grupării a trei apartamente la o scară, pe fiecare nivel, și pe sistemul constructiv al zidului median portant. În unele cazuri determinate a fost nevoie să se modifice apartamentele tip și anume la colțurile în unghi de 135° și deasupra gangurilor în arc. Tronsonul «turn» din colțul de vest al cvartalului este proiectat special. Procentul apartamentelor modificate și proiectate special este de cca 20 % față de 80 % apartamente tip.

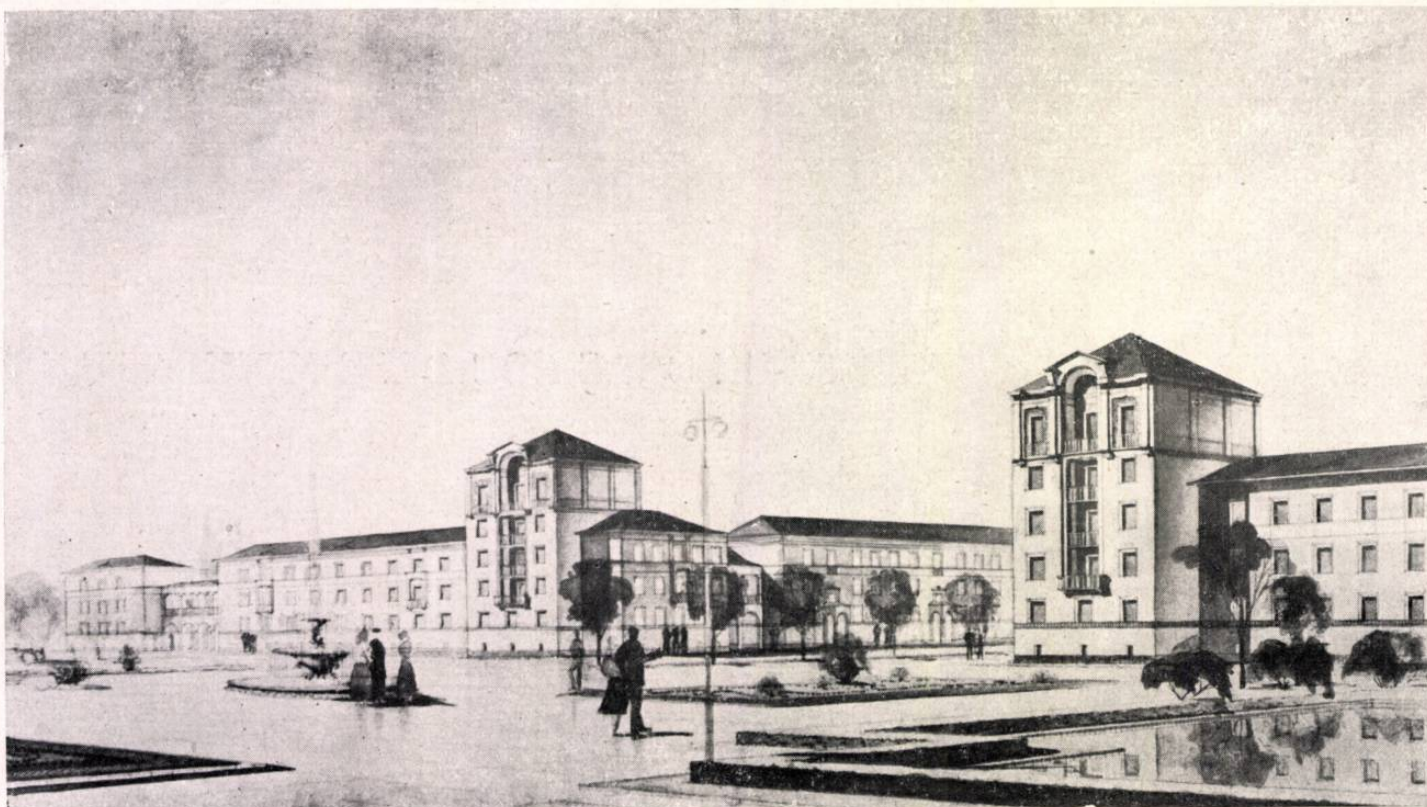
Înălțimea general adoptată pentru întregul cvartal este de trei caturi locuibile (subsol, parter și două etaje), corespunzînd clasei de construcție prevăzută în planul general al orașului pentru partea sa principală. Excepție face un tronson din colțul de vest al cvartalului, care are două etaje suplimentare, pentru realizarea unui accent pe înălțime.

Orientarea apartamentelor a constituit o preocupare deosebită în modul de grupare a tronsoanelor, respectiv în alegerea poziției scărilor, care sînt dispuse uneori spre exteriorul incintelor, alteori spre interiorul lor, totdeauna în orientarea mai defavorabilă. Din graficele de control al orientării apartamentelor dispuse spre o singură fațadă rezultă că nici un astfel de apartament nu este orientat spre nord, numai 4,75 % din apartamente sînt orientate spre N E și N V, iar restul de 95,25 % spre S E, S V, E și V. Introducerea obligativității prezentării unor grafice de control al orientării la avizarea proiectelor ar contribui, credem, la îmbunătățirea condițiilor de orientare a locuințelor în blocuri.

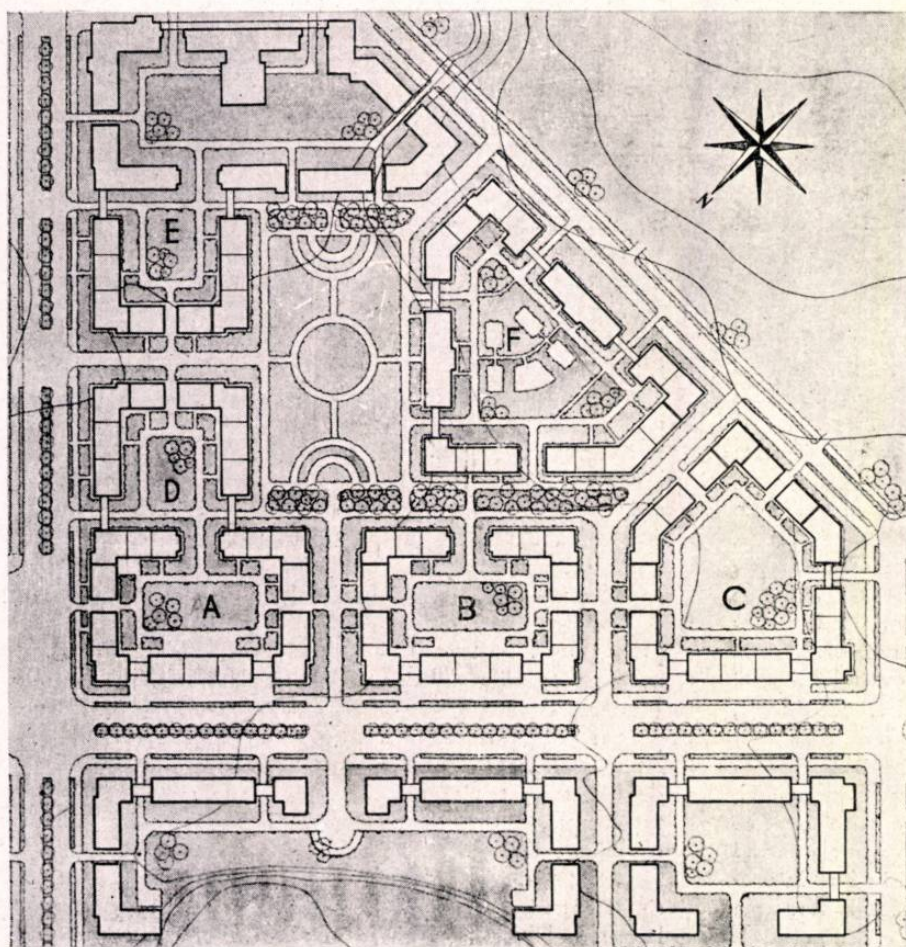
După numărul camerelor de locuit, repartitia procentuală a apartamentelor cuprinde 70 % cu două camere, 23 % cu trei camere, 6 % cu o singură cameră și 1 % cu patru camere. Ținînd seama că apartamentele cu același număr de camere nu sînt toate identice, fiind chiar și din două serii diferite de tronsoane tip, rezultă că este asigurată o varietate de cazare suficient de mare.

Pentru deservirea zilnică a locuitorilor cvartalului, cîte un bloc din incintele A și B cuprinde magazine la parter. Acestea se află către șoseaua care constituie, temporar, singura legătură cu locul de muncă. În viitor, acest grup de magazine vor constitui un centru comercial de cartier, centrul comercial al orașului urmînd să fie realizat de cealaltă parte a cvartalului.

În incinta F se află o creșă și un cămin de zi, fiecare cu cîte patru grupe. Pentru a se înscrie bine în compoziția de volume a fronturilor cvartalului, aceste două clădiri au aceeași înălțime (parter și două etaje) ca și blocurile cu apartamente. Instituțiile pentru copii ocupă parterul și primul etaj; al doilea etaj, cu scară și acces riguros independente, cuprinde cîte un cămin de locuit pentru personalul feminin de specialitate al instituțiilor pentru copii și al instituțiilor sanitare din oraș. Această combinație dă evidente avantaje de ordin plastic și economic, fiind totodată mai favorabilă, sub raport constructiv și al folosinței combinate, decît încorporarea instituțiilor pentru copii la parterul blocurilor cu mai multe etaje.

Perspectiva intrării în oraș pe latura S—V

Cvartal de locuințe într-un oraș nou din regiunea Bacău — Plan de situație

Colectiv de proiectare:

Planul general și blocurile de locuințe:
autor principal arh. Clement Stănescu

Colaboratori:

Incadrarea în planul general, urbanistic
și edilitar al orașului: arh. M. Vereanu

Creșa și căminul de zi: autori, arhitecții
S. Tanach, C. Lazăr; colaborator, arh.
P. Rill

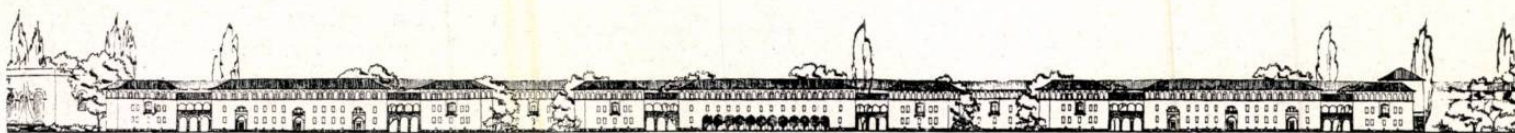
Amenajări gospodărești și plantații (incintele
A și B): Mirela Frantz, horticultor și
arh. S. Tanach

Detalii:

arhitecții F. Zisman, R. Bernstein,
C. Lazăr și M. Niculescu

Proiectarea s-a făcut în Institutul ISPROR,
în atelierul condus de arh. M. Silianu

Prototipurile elementelor ceramice de fațadă:
Fondul Plastic (L. Schwartz)

Desfășurarea fațadei spre N—V

Desfășurarea fațadei spre N — E — Variantă

Desfășurarea fațadei spre S — V — Variantă

Desfășurarea fațadei spre sud — Variantă

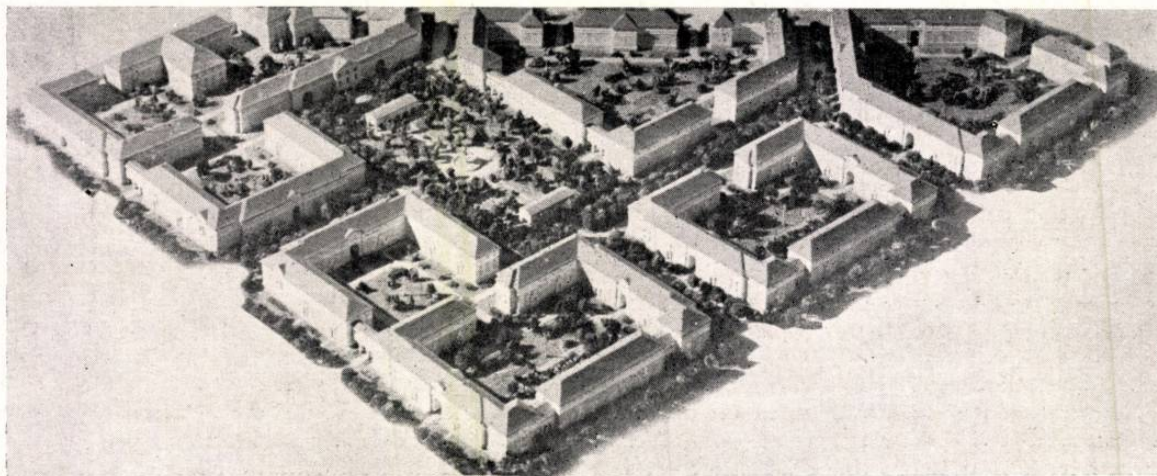

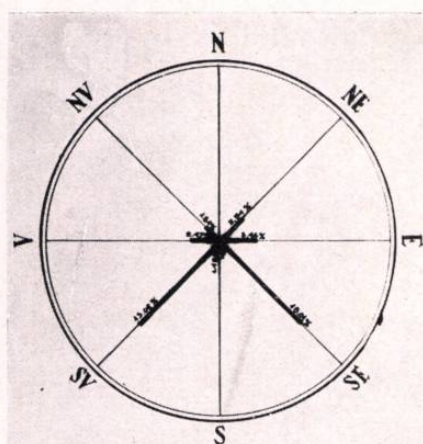
Secțiune prin cvartal — Variantă

Secțiune prin cvartal — Variantă

Vederea cvartalului dinspre N — Machetă

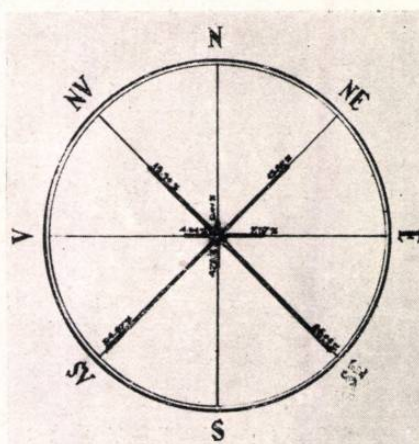

x. 607 apartamente

	AP	%
NE	16	2.64
E	24	3.94
SE	79	13.01
S	9	1.48
SW	80	13.18
W	45	7.41
NW	41	6.75

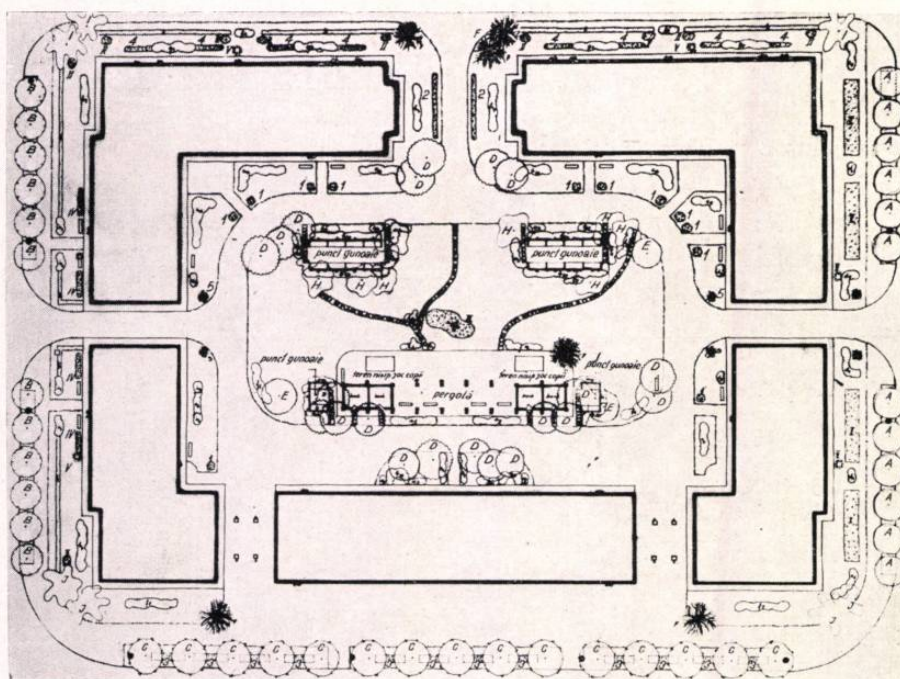
Grafic reprezentînd comparativ apartamentele orientate pe o singură direcție

x. 1269 camere

	Cam.	%
N	26	2.04
NE	204	15.82
E	95	7.47
SE	229	18.02
S	64	5.03
SW	246	19.37
W	206	16.23

Grafic reprezentînd comparativ orientarea camerelor de locuit

Detaliu de plantații și amenajări gospodărești pentru o incintă

Prin felul în care au fost amplasate, creșa și căminul de zi reduc însă, parțial, terenul aferent amenajărilor gospodărești din incinta F.

*

Imaginea arhitecturală a cvartalului derivă din cele arătate mai înainte cu privire la compunerea lui de ansamblu și la clădiri. Spre exterior, fronturile stradale cuprind un ritm ordonat de trei grupări (fațada de nord-vest) sau o compunere axial-simetrică (fațadele de nord-est și de sud); în ambele cazuri, fără « marcări » pretențioase care să le rupă unitatea. Simetria frontului stradal de nord-est accentuează importanța aleii de pătrundere în parcul central al cvartalului, alee care, de partea opusă a străzii, corespunde axei unei viitoare clădiri școlare cu un volum important. Spre interiorul cvartalului — pe aleile de acces, în parcul central și în cuprinsul incintelor — s-a

urmărit o rezolvare ordonată a fațadelor, în desfășurarea lor, în limita posibilității reale de cuprindere cu ochiul. Cele două alei de pătrundere dinspre sud, mărșind incinta F, sînt însă mai puțin izbutite.

Colțul de vest al cvartalului îndeplinește un rol deosebit în ansamblul arhitectural al orașului, constituind, împreună cu colțul opus al unui alt viitor cvartal, o « poartă » de intrare în oraș, cu caracter secundar însă. Marcarea acestei intrări în oraș prin două accente în înălțime se traduce, la acest cvartal, prin înălțarea cu încă două etaje a unui tronson special proiectat, formîndu-se un turn îngemănat unui bloc. Fără să cuprindă volume construite și nefolosite, de « împodobire », acest accent vertical a condus la un efort special în proiectare, execuție și investiție.

Pentru conturarea mai categorică a incintelor ca subansambluri arhitecturale s'a recurs, în unele cazuri, la intercalarea între capetele blocurilor a unor corpuri de legătură compuse din duble arcade deschise peste care se află terase acoperite sau chiar din simple arcade într-un singur plan. Dînd scară întregii compoziții, reducînd aspectul neplăcut al capetelor înguste de bloc și constituind totodată un element local decorativ, folosirea fără abuz a « legăturilor » se vedește favorabilă.

În alte cazuri s'a recurs la soluția unificării arhitecturale a două blocuri prin intercalarea între capetele lor a unei treceri carosabile în arc, pe înălțimea parterului și a primului etaj; la al doilea etaj, construcția blocurilor este unificată prin dezvoltarea apartamentelor învecinate. Acest mod de soluționare ce implică un oarecare plus de cheltuială, recuperat în mare parte prin camere de locuit, are însă multiple avantaje: reducîndu-se distanța dintre capetele blocurilor se realizează o mai bună folosire a frontului de stradă; compoziția de ansamblu este mai legată; se creează un element ce îmbogățește arhitectura ansamblului. Pe teren, anfilada arcelor ce străbat laturile scurte ale incintelor A, B și C apare destul de interesantă.

Completarea apartamentelor prin loggii și balcoane, îndeplinind dublul rol de agrementare a fațadelor și de deservire a

locatarilor, este realizată într-o măsură ce apare plastic satisfăcătoare, dar care, totuși, pune la îndemîna unui număr prea restrîns de apartamente o asemenea prelungire către exterior.

Problema « tratării » plastice a fațadelor a constituit o vie frămîntare în detalierea proiectării. Principiile de bază adoptate au fost: elementele de detaliere să fie subordonate expresiei arhitecturale urmărită pentru ansamblu; intrările în blocuri să fie bine marcate; elementele plastice de detaliu (ancadramente, brîie, profiluri, balustrade, etc.) să fie studiate pe baza elementelor de arhitectură națională. S'au folosit ca surse de inspirație elemente de la Dragomirna și Cașin pentru arcele mari de trecere, elemente de la Potlogi pentru traforul loggiilor, etc. Obținerea efectului plastic va fi ajutată și printr-o oarecare varietate a materialelor și culorilor: soclu din gresie în tonuri calde de gri deschis pînă la gălbui, profilații din piatră artificială de asemenea în tonuri deschise apropiate fațadei tencuite,

elemente decorative ceramice dintre care unele colorate, lemn la streșină și la terasele acoperite de la etajul corpurilor de legătură. Ținând seama de repartitia acestor elemente de relief și culoare pe fațadele blocurilor ce compun cvartalul, credem că s-a evitat monotonia fără să se fi căzut totuși în exagerare prin multitudine.

★

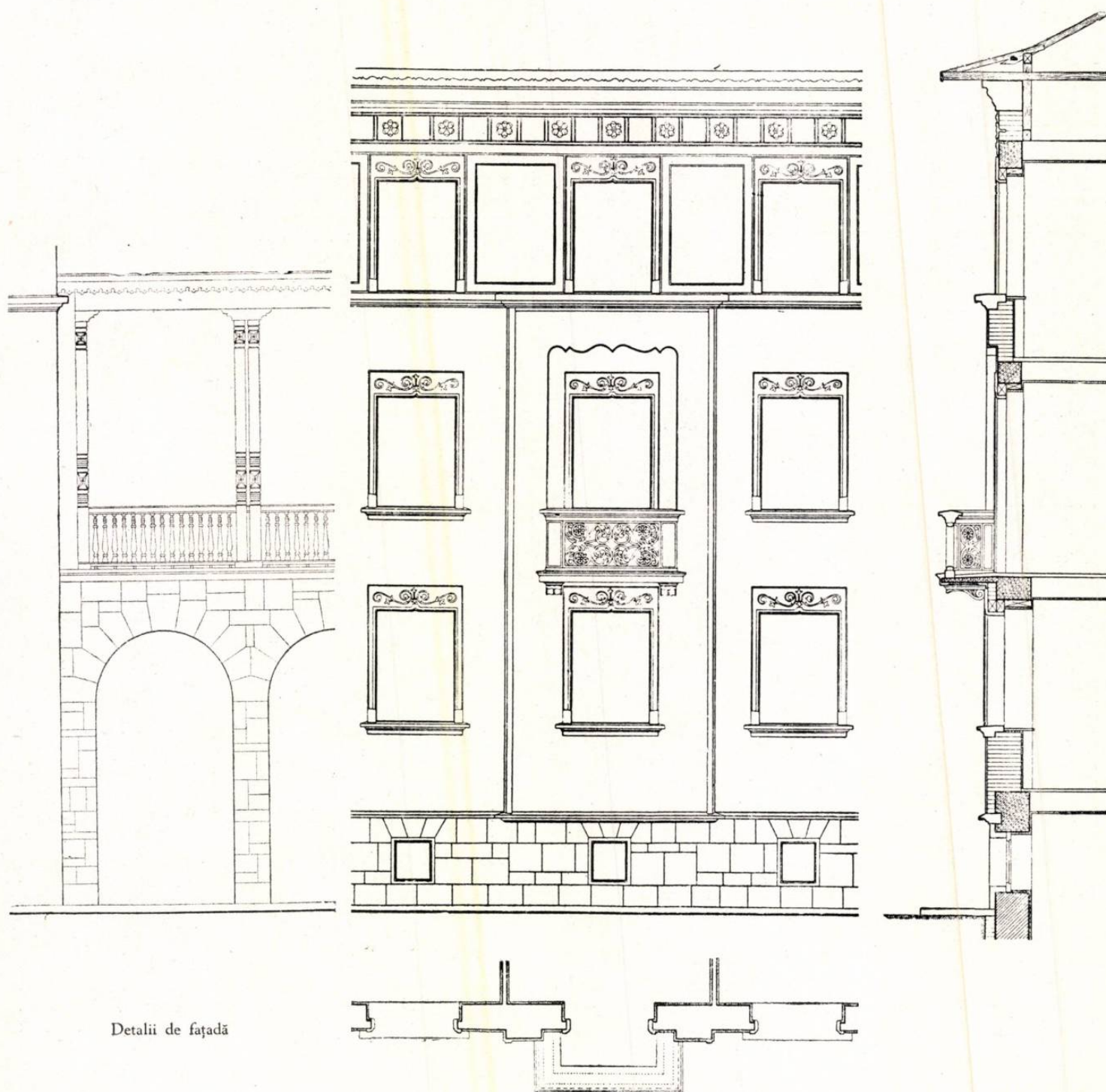
Din punct de vedere constructiv, acest cvartal nu a ridicat probleme speciale în raport cu modul curent în care se execută acum, la noi în țară, blocurile cu apartamente. Zidăria portantă este executată la subsol din beton ciclopean, iar la caturile locuibile, din cărămidă. Planșeele sînt executate din elemente prefabricate din beton armat (grinzi T și corpuri de umplură); planșee din beton armat monolit sînt prevăzute numai excepțional, la porțiuni din tronsoanele netipizate; la creșă și căminul de zi s-au prevăzut planșee ceramice. Scările se construiesc în sistem monolit, din motive de seismicitate. S-au introdus, pe

îngă prefabricatele curente folosite la planșee, panouri de ipsos cu stuf la pereții despărțitori, coșuri prefabricate din deșeuri ceramice de pe șantier, precum și profiluri prefabricate de fațadă din deșeuri ceramice. În prezent se studiază posibilitatea înlocuirii dușumelei oarbe cu plăci prefabricate din rumeguș. Acoperișul (șarpantă de lemn și învelitoare de țiglă) cuprinde streșină înfundată, considerînd că streșina a fost nejustificat abandonată la prea multe din blocurile de locuințe construite în ultimii ani. Finisajul interior este cel curent.

Instalațiile interioare sanitare și electrice sînt cele obișnuite, corespunzătoare blocurilor compuse din tronsoane tip. Este de menționat că toate condițiile de deservire a noului oraș cu apă potabilă, canalizare, electricitate, au fost create din timp.

★

Amenajarea teritoriului cvartalului, atît ca proiecte, cît și ca execuție, constituie lucrarea finală ce urmează să asigure întregirea confortului locatarilor în afara apartamentului și

Detalii de fațadă

Detaliu de trafor la loggii

Detalii de elemente ceramice pentru fațadă

mai ales să lege arhitectura de natură, să o umanizeze. Rezolvată principial pentru întregul cvartal, amenajarea este detaliat proiectată, deocamdată, numai pentru primele două incinte (A și B).

Sub raportul deservirii gospodărești, în fiecare incintă se vor afla puncte acoperite pentru cutiile colectoare de gunoi menajer, platforme pentru bătutul covoarelor și un grup de boxe (pentru cărucioare, biciclete, scule de grădină, etc.), combinate cu umbrare, pergole și garduri vii. Nu au fost prevăzute în incinte cotețe pentru păsări și animale; acestea se vor amenaja pe malul unui rîu din apropierea cvartalului, în jurul unor puncte similare deja existente.

Plantarea întregului teritoriu a fost proiectată în raport cu specificul de folosință a diferitelor porțiuni: grădini de fațadă către străzi și alei, grădini în interiorul incintelor de blocuri, parc central. Experiența proiectării în amănunt a plantației primelor incinte a vădit necesitatea unei strînse colaborări între arhitect și horticultor; desigur că la proiectarea parcului central introducerea unor elemente de arhitectură minoră va sublinia și mai mult armonia și punerea reciprocă în valoare pe care o pot realiza arhitectura și plantațiile.

Bilanțul teritorial și datele privind populația și dotările cvartalului sînt următoarele:

Bilanțul teritorial

Elementele cvartalului	Suprafețe		
	m ²	‰	m ² / loc.
Aria clădită	18 340	21,2	6,5
Străzi, alei și trotuare	21 400	24,8	7,6
Spații libere	46 260	54	16,5
Suprafața totală (în afara incintei de la sud-est)	86 000	100 ‰	30,6

Calculul populației: 624 apartamente $\times$ 4,5 = 2 808 locuitori

Densitatea populației: 325 loc./ha

Dotările cvartalului

Dotări	m ²	‰ din aria clădită
Creșă (4 grupe)	540	2,9
Cămin de zi (4 grupe)	510	2,7
Magazine înglobate în blocuri de locuințe	1 406	7,6
Total	2 456	13,2

★

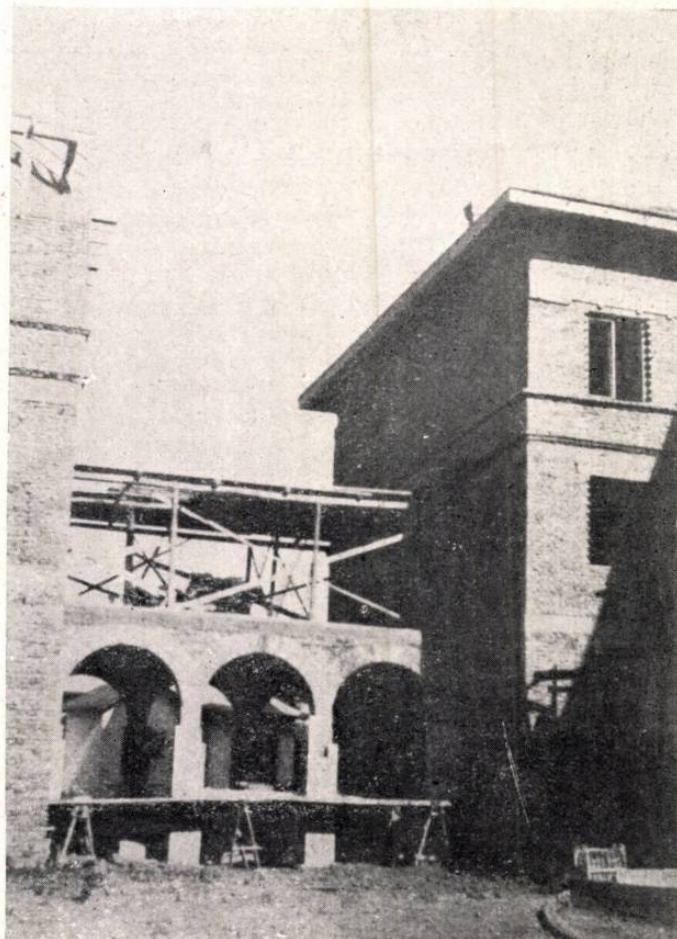
La apariția acestei prezentări sumare se împlinesc trei ani de la începerea studiilor de sistematizare a noului oraș și doi ani și jumătate de la începerea proiectării primului cvartal. În scurt timp, primii locuitori ai orașului își vor lua apartamentele în primire.

Este momentul să se analizeze ce e bine și ce e greșit în ceea ce s-a proiectat.

Considerăm că, în linii generale, proiectul acestui cvartal a rezolvat problemele funcționale, tehnice și plastice ce s-au pus. Reușita e datorată în primul rînd asigurării unei concepții unitare, pe tot timpul desfășurării proiectării, prin menținerea integrală a problemei în același atelier de proiectare, în mîna acelorași cadre de bază. Din păcate, continuitatea în proiectare nu constituie regula generală, astfel că acest caz trebuie considerat aproape o excepție fericită. În al doilea rînd, a existat grija permanentă de a încadra compoziția cvartalului în schița generală urbanistică a orașului, de a subordona arhitectura lui concepției arhitecturale de ansamblu. În al treilea rînd trebuie menționată intenția unei compoziții cît mai clare, sesizabilă pe teren chiar și fragmentat. Un rezultat

Vedere de pe șantier — Fragment din fațada unui bloc

Vedere de pe șantier — Corp de legătură între blocuri

pozitiv a fost obținut prin coordonarea proiectelor edilitare de specialitate, sintetizate într-un plan director unic.

Pentru a ajunge la aceste rezultate, proiectanții au încercat să învețe și din greșelile altora. Este deci cazul ca și ceea ce este slab în proiectul prezentat, să fie arătat. Pe această linie se menționează: neizbutita rezolvare reciprocă a fronturilor celor două alei de pătrundere în cvartal dinspre sud; soluționarea șovăelnică a incintei pentagonale C; tendința unei

încărcări plastice a registrului de fațadă format de al doilea etaj; o prea mare apropiere de formula derivată din clasic la porțelurile de intrare în blocuri.

Acestea sînt însă lipsuri inerente, scăderi ce nu coboară rezultatele, în general valabile, ale efortului depus în proiectare.

În orice caz, elaborarea proiectului pentru cvartalul prezentat a constituit o școală plină de învățăminte pentru colectivul complex de proiectanți.

Vedere de pe șantier

ANSAMBLU DE LOCUINȚE ÎN REGIUNEA STALIN

Arh. H. CÔCHECI

Ansamblul de locuințe ce constituie obiectul acestei prezentați este situat într-un oraș existent din regiunea Stalin, pe un teren de formă triunghiulară, limitat spre sud de o linie de cale ferată.

Acest teren a fost adoptat pentru etapa actuală de construcție, deoarece prezenta cele mai multe avantaje pentru economia primei investiții. El a permis proiectarea unui ansamblu format din 12 blocuri de locuințe cu un total de 404 apartamente, 4 cămine pentru nefamiliști (permițând cazarea a 185 persoane fiecare) și o cantină de 1800/4 locuri, fără a fi necesare dărâmări și fără mari investiții pentru drumuri. Suprafața de teren ocupată de ansamblul proiectat este de 6,3 ha. Proiectarea construcțiilor, începută în 1952 cu un prim grup de patru blocuri, continuând în 1953 cu alte clădiri, s-a terminat în anul 1954.

De la început trebuie subliniat accentul care s-a pus pe proiectarea complexă. Ansamblul a fost proiectat în întregime cu toate lucrările auxiliare menite să asigure confortul prevăzut, începând cu construcțiile propriu-zise și isprăvind cu lampadarele ce vor lumina aleile și străzile și cu prevederea arborilor și arbuștilor de diferite esențe ce vor întregi și înfrumuseța ansamblul.

În prezent, situația lucrărilor este următoarea:

- blocurile A, B, 1 și 2 sînt date în folosință;
- blocurile 3 și 4 sînt terminate de roșu;
- blocurile C, C₁ și cantina sînt în construcție;
- blocurile D, D₁, F, G, H și F₁, G₁ și H₁ urmează să fie executate în anii următori;

— alimentarea cu apă (soluția definitivă), drumurile și aleile interioare sînt în curs de execuție.

Urmează să se execute: canalizarea (soluția definitivă), plantațiile, fîntinile, vasele decorative, porticurile, etc.

Cu toate că s-au elaborat toate proiectele necesare, totuși ordinea proiectării și executării lor nu a fost cea mai justă, provocînd unele neajunsuri. În special, lucrările de canalizare și alimentare cu apă n-au putut fi executate la timp, deși darea în folosință a construcțiilor reclama rezolvarea urgentă a acestei probleme; s-a recurs la execuția unor lucrări provizorii, care n-au dat rezultate (în special canalizarea). De asemenea și proiectarea străzilor s-a făcut ulterior construirii unor blocuri, aducînd și aici unele dificultăți pentru planificarea verticală.

★

Compoziția cvartalului a fost subordonată concepției urbanistice privind caracterul și înfățișarea pe care o va avea orașul după reconstrucție, conform studiului preliminar de sistematizare ce a fost întocmit. Cvtartalul a fost conceput, nu ca ceva izolat, ci ca o parte organică a orașului.

Compoziția urbanistică a ansamblului a fost concepută pe principiul alveolelor. Ea are o axă principală sprijinită pe construcția cantinei și două axe secundare sprijinite pe blocurile G și G₁. Prezența cantinei, cu funcțiunile și arhitectura ei, a constituit elementul principal care a generat întreaga compoziție.

De asemenea, la compunerea planului de ansamblu, s-a căutat ca spațiile libere plantate din interiorul incintelor să nu fie despărțite de plantațiile de aliniament ale străzilor prin pereții construcțiilor, ci să fie legate prin diferite deschideri în frontul străzilor, deschideri bine dozate, care să nu distrugă unitatea arhitecturală a străzilor.

Una din problemele mult discutate a fost necesitatea creării corpului de legătură între blocurile A și B.

Proiectanții au considerat necesară prezența unui corp de legătură format dintr-un portal decorativ, traforat, mai înalt decît blocurile, care să susțină compoziția arhitecturală a frontului străzii, marcînd în același timp și punctul cel mai important de pe concavitatea laturii de sud a esplanadei.

Compoziția în plan a ansamblului este susținută și de compoziția spațială a clădirilor, precum și de compoziția lor arhitecturală.

Cantina, cu volumul și arhitectura ei, împreună cu portalul dintre blocurile A și B marchează și în spațiu axa principală a ansamblului.

Axele secundare, marcate în plan de blocurile G și G₁, sînt susținute în spațiu prin adăugarea unui etaj în plus, precum și de tratarea arhitecturală diferită a lor. În felul acesta s-a obținut și o compeziție volumetric spațială variată, pe care o considerăm foarte necesară expresivității plastice a ansamblurilor de locuințe.

De asemenea, compoziția arhitecturală a străzilor a fost și ea studiată în funcție de axe de compoziție ale ansamblului.

Amenajările exterioare — străzi, alei, fîntini decorative, vase decorative, plantații, etc. — au constituit și ele una din preocupările proiectării pentru înnobilarea decorului.

Esplanada a fost concepută ca un spațiu plantat de interior de cvartal, neavînd funcții pentru circulația vehiculelor în sistemul stradal al orașului. Prin avansarea loggiilor blocurilor C, C₁, D și D₁ la capetele esplanadei, precum și prin închiderea esplanadei la capete cu porticuri decorative s-a căutat obținerea unui spațiu liber plantat, cu un caracter intim; prin amenajarea lui cu bănci, elemente decorative, plantații, etc. se va crea un loc de odihnă și agrement pentru locuitorii ansamblului și în special pentru cei ce vin să ia masa la cantină.

Două alei carosabile de 3,50 m, cu acostamente în fața cantinei, tratate ca alei de interior de cvartal, servind și pentru circulația pietonilor și dublate de alte două alei de 1,50 m, amenajate cu bănci pentru odihnă, subliniază forma curbă a spațiului, precum și fronturile de arhitectură ale construcțiilor, susținute fiind și de două șiruri de plantații de aliniament formate din arțari. Plantația de aliniament de pe latura nordică a esplanadei se întrerupe în dreptul cantinei în grupuri de foioase și brazi argintii, subliniind nișa creată în fața cantinei.

Partea centrală a esplanadei este punctată pe margini cu vase decorative și cu trandafiri de mică înălțime. Pentru mărirea efectului estetic al esplanadei, cît și pentru corectarea lărgimii, care e puțin cam mare, traseul ei are o formă curbă, iar profilul transversal a fost proiectat cu o ușoară concavitate către mijloc.

Axele secundare de compoziție ale ansamblului au în fața blocurilor G și respectiv G₁ bazine de apă.

Curțile de serviciu sînt înconjurate de plantații dese de arbori și arbuști.

La alegerea speciilor pentru plantații s-a avut în vedere, în afară de condițiile pe care le oferă clima și terenul pentru arbori, și aspectul estetic pe care trebuie să-l creeze în ansamblu. De asemenea, s-au luat în considerare posibilitățile de realizare și de întreținere ușoară a plantațiilor.

În ceea ce privește stabilirea caracterului arhitectural, proiectanții au încercat să lege arhitectura ansamblului de tradițiile artistice locale.

Considerăm că și aici — ca de altfel în multe din realizările noastre — s-a exagerat, preluîndu-se în mod prea direct elemente din izvoarele de inspirație ale arhitecturii vechi, fără a le aduce o prelucrare suficientă pentru a le contopi într-o formă nouă care să corespundă și condițiilor tehnice de execuție.

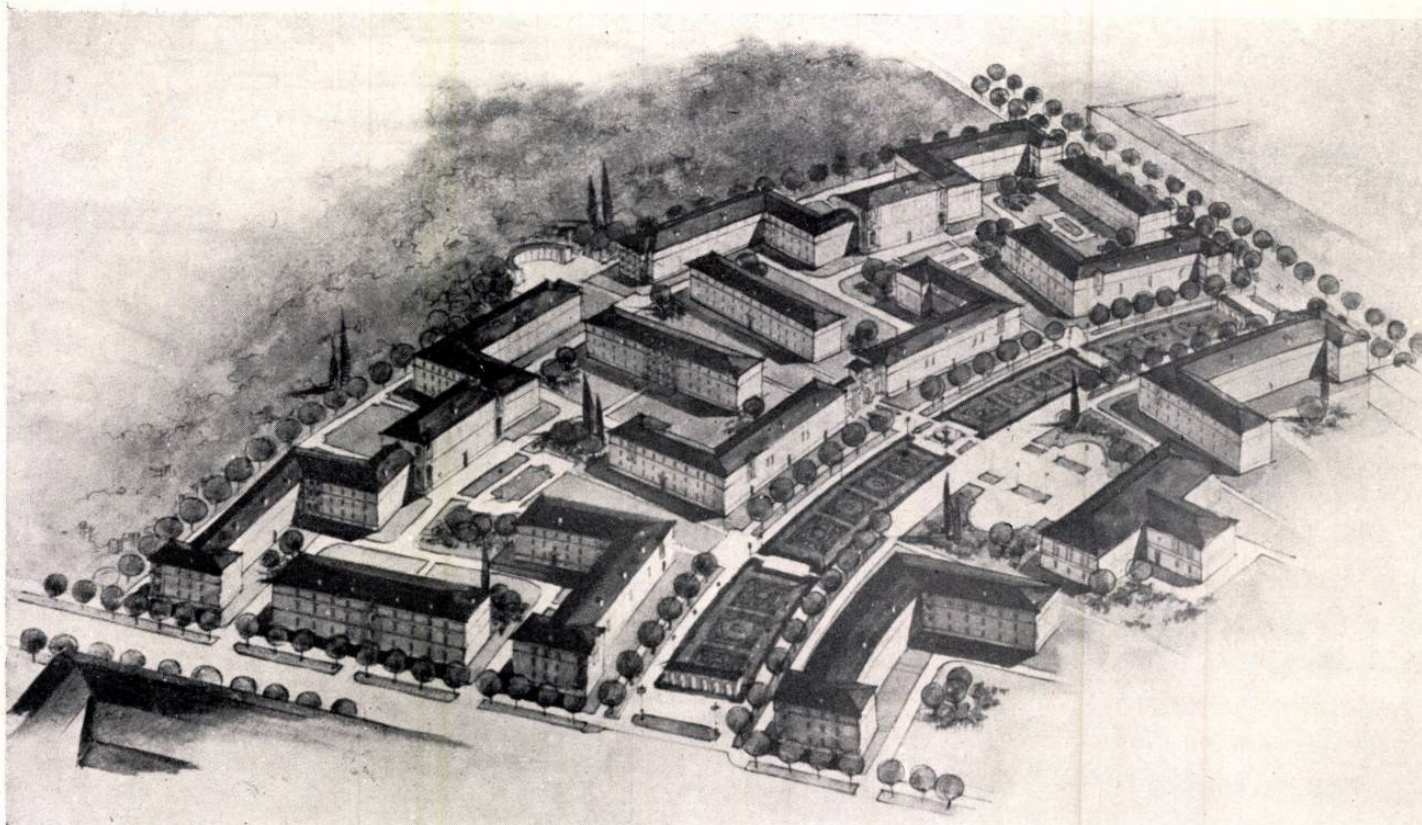
Experiențele de viitor vor dovedi întrucît exprimarea arhitectonică a acestui ansamblu este justă.

★

Întreaga compoziție a fost proiectată pe bază de secțiuni tip și pe bază de proiecte tip de construcții desfășurate pe trei și patru niveluri.

Apartamentele, prin dispoziția lor, urmăresc asigurarea unui confort ridicat locatarilor. Bucătăriile au instalații de gaze naturale.

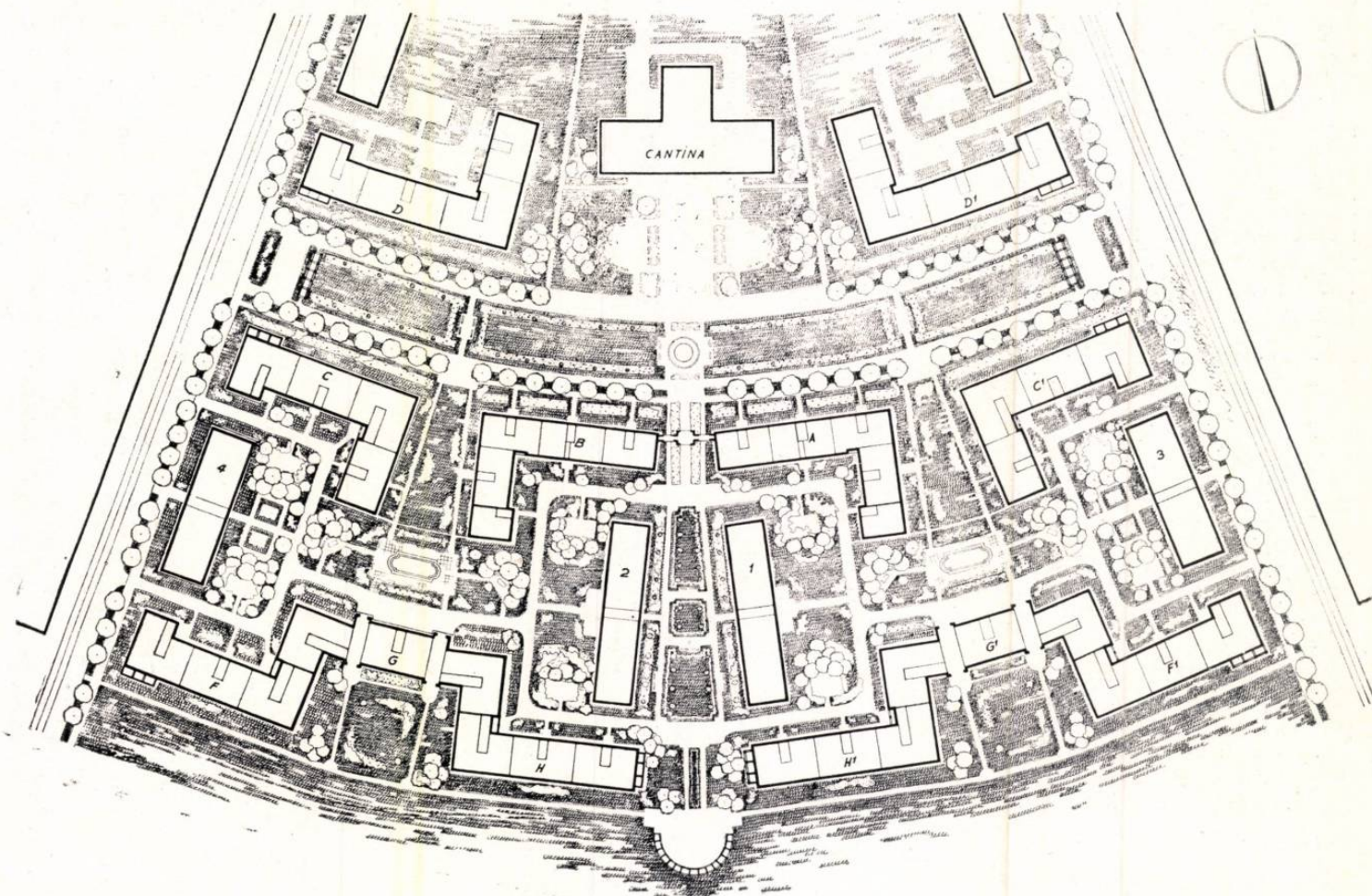
În subsol sînt prevăzute boxe pentru alimente pentru fiecare apartament și spălătorii la fiecare scară.

Cvartal de locuințe într-un oraș existent din regiunea Stalin
Perspectiva aeriană a cvartalului

Plan de situație

Colectiv de proiectare: Șef de atelier: arh. T. Ionomu. Sistemizarea orașului: arh. H. Cochei colaboratori, Sistemizarea cvartalului și blocurile de locuințe: șefi de proiecte, arhitecții: H. Cochei și G. Hariton; colaboratori, arhitecții P. Simionescu și C. Rulea, Cantina: Proiect tip ISPROR ; autor, arh. S. Timotin

Perspectivă din interiorul cvartalului

Încălzirea se face de la două centrale amplasate în blocurile C și C₁. Aceste centrale au fost calculate pentru a asigura încălzirea întregului ansamblu proiectat, cu excepția cantinei care are centrala ei proprie. Aceste centrale vor furniza și apa caldă la băi și bucătării.

Problema deșeurilor menajere a fost rezolvată deocamdată în sensul că s-au prevăzut spații pentru depozitarea lor temporară în cutii închise ermetic, de unde urmează a fi transportate în afara orașului, pe terenurile prevăzute prin studiile de sistematizare.

Ideea creării unor crematorii rămâne de studiat.

Nerezolvată a rămas problema amplasării în cadrul ansamblului a cotețelor pentru porci și păsări și a loturilor de cultură, recomandate de C.S.A.C. și solicitate de beneficiar. Această amplasare nu poate fi făcută decât în afara ansamblului și chiar în afara orașului, pe baza unor forme specifice de organizare.

Bilanțul teritoriului este următorul:

— suprafața terenului	6,3 ha
— suprafața terenului aferent locuințelor (fără cantină)	5,3 ha
— populația totală	2100 locuitori
— densitate netă	400 loc/ha
— suprafața construită (inclusiv cantina)	14048 m ²
— procent construitibil	22 %
— suprafața alei	10400 m ²
— procentual din suprafața totală	16 %
— m ² /cap locuitor	5 m ²
— suprafața spațiilor libere plantate (fără străzi)	34290 m ²
— m ² /cap locuitor	12 m ²
— suprafața curților de serviciu	1852 m ²

Cît privește indicii tehnico-economici ai construcțiilor propriuzise, ei sînt aceia obținuți de secțiunile tip.

Dacă s-au obținut unele rezultate pozitive în proiectarea complexă a acestui ansamblu, s-au făcut simțite și o serie de lipsuri, fie de proiectare, fie de altă natură, lipsuri care generează anumite propuneri pentru proiectarea în viitor.

Mai întîi, proiectarea acestui ansamblu s-a făcut în etape diferite, cu secțiuni tip care au diferit de la an la an, atît ca

dimensiuni în plan, cît și ca înălțimi la camere. Aceasta a dus la adăugarea unor lipituri la blocurile A și B, pe latura lor mică, pentru a se ajunge la echilibrarea lungimii laturii mici a blocurilor C și C₁. În elevație, blocurile A și B, datorită înălțimii mai mici a încăperilor față de înălțimile adoptate în secțiunile tip folosite la blocurile C și C₁, au o înălțime la cornișă mai mică decît acestea, ceea ce este susceptibil de a crea pe esplanadă unele efecte plastice negative.

De asemenea, începerea proiectării fără pregătirea tehnică a terenului (proiecte de străzi, de alimentare cu apă, de canalizare, etc.) a dus la efectuarea unor lucrări provizorii care scumpesc costul investiției. Ezitarea în privința sistemului de adoptat pentru încălzire a dus la refacerea unor proiecte și chiar a întregului sistem de încălzire la blocurile construite (A, B, 1 și 2) care au sobe cu gaze naturale.

Lipsuri au existat și în privința proporționării spațiilor libere, care uneori sînt prea mari, cum e cazul esplanadei, și uneori prea mici, cum e cazul incintelor.

Lipsuri s-au manifestat și în privința avizării; în general, avizele au fost obținute cu mari întârzieri și uneori chiar după ce lucrările erau executate. E suficient să amintim că a trebuit aproape un an de zile pentru a se aviza sarcina de proiectare pentru blocurile C și C₁.

Din experiența proiectării acestui ansamblu considerăm necesare, în viitor, pentru proiectare următoarele:

— pregătirea tehnică a terenului din punct de vedere edilitar (drumuri, conducte de alimentare cu apă, canalizare, conducte de gaze naturale, etc.) să fie făcută înainte de începerea construcțiilor sau concomitent cu acestea;

— proiectarea unui ansamblu să se facă cu secțiunile tip cu care a fost conceput; secțiunile tip să nu se modifice de la sarcina de proiectare la proiect tehnic și de la an la an;

— este necesară existența unor serii complete de secțiuni tip, cu forme și dimensiuni variate;

— este necesară simplificarea modalităților de obținere a avizelor, precum și întărirea colaborării, pe parcursul proiectării, cu diferite foruri de avizare;

— proiectarea să fie completă pentru toate lucrările.

Bloc C₁

Bloc A

Bloc B

Bloc C

Desfășurarea fațadelor spre esplanadă

Bloc H

Bloc G

Bloc F

Desfășurarea fațadelor spre cvartal

Bloc F

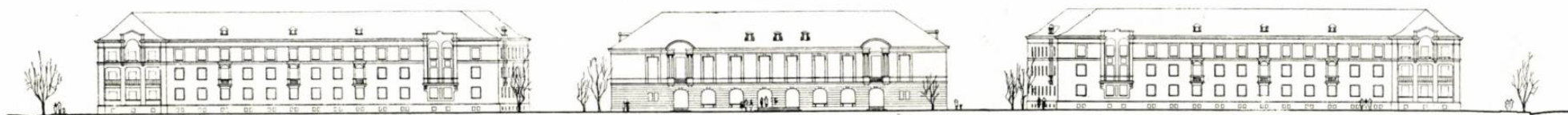
Bloc G

Bloc H

Bloc H₁

Desfășurarea fațadelor spre sud

Desfășurarea fațadelor spre esplanadă

ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTELE UNOR CVARTALE DE LOCUINȚE

Arh. T. EVOLCEANU

In primul număr al revistei «Arhitectura R.P.R.» apărut în anul 1953, în cuvîntul către cititori, se arată că revista trebuie: «*să scoată la lumină succesele obținute și în același timp să combată cu energie și intransigență rămîinerile în urmă și tendințele greșite ce se prezintă încă în arhitectura noastră. Mijlocul cel mai important prin care revista va contribui la îndeplinirea acestei sarcini, îl constituie prezentările critice de lucrări și proiecte; analiza realizărilor din domeniul arhitecturii trebuie să evidențieze calitățile lor pozitive și să critice cu îndrăzneală deficiențele, ajutînd pe arhitecții creatori să le învingă.*»

Și chiar în același număr a apărut un articol cu privire la proiectul palatului cultural din Reșița, scris de arhitectul A. Moisescu, în care autorul critică cu îndrăzneală deficiențele și rămîinerile în urmă, ajutînd astfel pe arhitecții creatori să le învingă.

Au trecut de atunci aproape doi ani și au apărut multe numere ale revistei. Dar cu oricîtă asiduitate s-ar cerceta colecția, nu se mai găsesc asemenea articole. Au apărut multe articole de prezentare în care «*sau scos la lumină succesele obținute*» și «*sau evidențiat calitățile lor pozitive*». Dar foarte rar s-au combătut, și atunci «*fără energie*», rămîinerile în urmă și s-au criticat «*fără îndrăzneală*» deficiențele.

În felul acesta, sarcina asumată de revistă a fost îndeplinită numai în proporție de 50 % (partea întâi). Partea a doua, critica, a apărut cu foarte puține excepții sub forma de auto-critică laudativă.

Fenomenul acesta este bine cunoscut. Greu îi vine părintelui unei opere să prezinte deficiențele copilului său spiritual care apare în ochii părintelui ca cel mai frumos copil din lume.

Pentru ca revista să-și atingă scopul urmărit la apariție se încearcă mai departe o completare critică a celor două prezentări de proiecte apărute în numărul de față:

— Cvatral de locuințe într-un oraș nou din regiunea Bacău, prezentat de arhitecții M. Silianu și C. Stănescu.

— Ansamblu de locuințe în regiunea Stalin, prezentat de arhitectul H. Coheci.

Similitudinea problemelor va putea conduce la concluzii cu caracter mai general, aducînd astfel o contribuție mai importantă la îndreptarea defectelor.

★

Cvatralul din orașul nou din regiunea Bacău este prezentat întâi în cadrul general al sistematizării orașului respectiv. Autorii prezentării, dîndu-și seama că multora forma pentagonală a cvartalului li se va părea ciudată, încearcă o justificare, în care pun această formă în sarcina unor condiții generale complicate din care cititorul rămîne mai nedumerit.

În realitate situația este mai simplă. Cvatralul este așezat la rîspîntia exterioră a unei căi de penetrație importante și unghiul ascuțit sub care se prezintă spre vest forma în plan a cvartalului este datorit celor două direcții principale în care se ramifică această arteră a cărei ramură către est merge în centrul orașului, iar cea către nord-est duce în alte cartiere. Această situație se datorește faptului că în planurile de sistematizare la o scară mică nu se sesizează imediat greu-

tățile ce izvorăsc din aplicarea soluției poreclite «a bretelelor», care trebuie de la început rezolvată cu cea mai mare grijă. Lipsit de această experiență, proiectantul s-a trezit în fața acestei situații abia cînd a apărut necesitatea de a se realiza adevăratul cvartalul respectiv, și forma a rămas cea din planul de sistematizare.

Este de remarcat că, în primele studii, proiectantul propusese în colț o formă circulară mai potrivită cu caracterul de încrucișare în unghi ascuțit. Dar datorită apariției, din această cauză, a unor tronsoane speciale, a recurs la forma ce se vede în planul însoțind prezentarea, și la crearea porții de intrare în oraș pe artera sud-vest—nord-est, ce mărginește cvartalul spre nord-vest. Aceasta a avut drept consecință că în acest fel se crează aci, nu o poartă așezată în ax, ci o ușă așezată mai aproape de colț și pe o stradă cu caracter mai secundar.

Pus în fața acestei forme mai ciudate de cvartal proiectantul s-a străduit din toate puterile să găsească o soluție justă. Și a reușit în oarecare măsură. Principiul de compoziție prin incinte mici, adoptat, este just la cvartalele mari. De asemenea, amenajarea unui așezis parc central este justă în această situație. Mai puțin juste apar formele celor trei incinte de pe latura dinspre sud. Autorii prezentării recunosc cîstuit aceste deficiențe, adăugînd că incinta de pe latura sud-est este indicată numai principial, nefiind încă proiectată. Mă îndoiesc că prin proiectare se va putea modifica substanțial forma foarte chinuită a acestei incinte. În dezacord cu cele arătate în prezentare, consider că incinta C este mai simplă și mai clară decît incinta E, lăbărțată și mai informă.

În prezentare se arată că orașul este proiectat din cvartale mari și că cel prezentat va avea o suprafață de cca 10 ha. Trebuie totuși arătat că principiul de compoziție al cvartalelor mari nu a fost respectat în totul. În realitate, prin traseul străzilor interioare, incinta C și incinta de pe latura sud-est formează mici cvartale separate. În același cadru al problemelor de sistematizare trebuie remarcat că indicația străzilor ce mărginesc cvartalul apare ca nerațională. Artera magistrală de sud, mergînd spre centru, are o singură parte carosabilă, iar indicația străzii ce mărginește cvartalul spre nord-vest marchează două căi, ceea ce este excesiv din punct de vedere al circulației și desigur costisitor în realizare.

Un punct bun în favoarea proiectantului este străduința într-adevăr laudabilă de a obține în fiecare apartament cel puțin o cameră orientată astfel încît să poată primi soare. Prin această străduință s-au obținut un număr mare de camere orientate spre sud-est și sud-vest, dar și un număr destul de mare (cca 30 %) de camere orientate spre nord-est și nord-vest, direcții considerate ca inadmisibile de Inspecția sanitară de stat. De asemenea, este de remarcat că într-un studiu într-adevăr științific trebuie considerat și factorul modificador reprezentat prin forma în U a clădirilor în plan.

În problema mai delicată a aspectului arhitectural, autorii prezentării, fără a abuza de expresii laudative și arătînd unele defecte, caută să justifice expresia arhitecturală obținută. Examinarea planurilor și mai ales a fotografiei machetei lasă însă să apară unele defecte care au scăpat vigilenței autorilor prezentării.

Astfel, se arată că spre exterior fronturile stradale cuprind un ritm ordonat de trei grupări (fațada spre nord-vest). Găsim însă că trei grupări de aceeași lungime, în fațada spre stradă, două din ele fiind perfect asemănătoare și alăturate, formează mai degrabă un exemplu reușit al fenomenului dualității, care trebuie evitat pe cât posibil în arhitectura de ansamblu. El va fi încă mai accentuat dacă se repetă compoziția pe cealaltă parte a străzii.

În articolul de prezentare se mai arată că în unele cazuri s-a recurs la intercalarea între capetele blocurilor a unor corpuri de legătură cu caracter mai mult decorativ și se adaugă că folosirea lor fără abuz se dovedește favorabilă. Aceasta poate să apară just, dar tocmai abuzul se poate reproșa aci și acest abuz duce la cheltuieli mai mari decât era nevoie. Legătura apare mult mai organică și mai utilă, chiar dacă rezolvarea este stângace, atunci când se utilizează soluția de arcade străpunse. Scara invocată de autorii prezentării s-ar fi putut obține mai bine cu o simplă poartă formată din stâlpi, mai aproape de mijloacele la îndemâna noastră și lipsită de caracterul ostentativ și vizibil lipsit de utilitate al corpurilor de legătură propuse. Teama proiectanților de efectul ce se capătă de fronturile perpendiculare pe fațada către stradă și străduința lor de a le masca, nu este justificată. Tocmai aceste fronturi dau viață feței străzii și creează punctele principale de ritm în această față.

Din examinarea planurilor și machetei rezultă și unele defecte care ar părea minore, dar care au totuși o importanță de principiu. Astfel apar în machetă, în parcul central, două porticuri a căror utilitate nu se vede bine. Ca adăposturi de ploaie ele ar fi inutile, dată fiind apropierea mare a locuințelor. În schimb ele se intercalează pe o axă interesantă de vedere formată de aleea interioară între incintele A și B.

Este de asemenea de remarcat că, cu toată afirmația făcută în prezentare, problema depozitării gunoaielor nu a fost satisfăcător rezolvată. Punctele de gunoaie sînt așezate lângă terenurile de joc pentru copii. Este necesar să se atragă atenția proiectanților că în U.R.S.S. această problemă a fost rezolvată prin crearea de depozite de cutii de gunoaie chiar în subsolul blocurilor cu acces direct de afară și cu prevederea unei ventilații suficiente.

În detaliul de plan al incintei se remarcă de asemenea suprafața excesivă a părții carosabile.

Felul cum arată detaliile de ornamentare prezentate ne face să regretăm că nu s-a recurs la o arhitectură simplă și în care acest fel de decorație să nu apară. Consider că studiul ornamentelor trebuie făcut cu aceeași grijă și cu același elan creator cu care se studiază și piesele mari de arhitectură. Altfel se ajunge la rezultatul prezentat, în care apare limpede lipsa de imaginație, de spirit creator și de sensibilitate.

★

Cea de a doua prezentare, «Ansamblul de locuințe în regiunea Stalin», are toate caracteristicile pentru a forma un exemplu tipic de felul de prezentare a lucrărilor, obișnuit până în prezent în paginile revistei.

După o descriere circumstanțiată a terenului și a ordinii în care au fost proiectate clădirile, se arată principiile care au prezidat la compoziția urbanistică a ansamblului. Cititorul află astfel că întreaga compoziție se sprijină pe trei axe, care se întâlnesc într-un punct din afara ansamblului și că axa principală este marcată prin cantină și printr-un portal, iar axele secundare prin blocuri mai înalte. Astfel se obține, spune autorul prezentării, «o compoziție volumetric spațială variată, pe care o considerăm foarte necesară expresivității plastice a ansamblurilor de locuințe».

Autorul prezentării ar putea fi crezut pe cuvînt și toată lumea ar fi mulțumită, dacă n-ar exista ilustrațiile. Văzînd ilustrațiile, cititorul nu se poate dumeri bine. El are în față un cvartal de formă alungită, cu majoritatea clădirilor așezate sub formă de evantai, cu incinte strîmte, cu o esplanadă nejustificat de largă, cu fronturi parcă insuficient încheiate și dînd o impresie generală de compoziție neechilibrată. Este

drept să întrebe care au fost cauzele inițiale care au dus la acest rezultat și care nu apar din explicațiile date în textul prezentării.

În realitate, proiectanții au nimerit cu cvartălu lor tot între două «bretele», ca și cei din cvartălu orașului nou din regiunea Bacău. Situația lor a fost însă mai favorabilă, căci se aflau mult mai departe de vîrfu unghiului ascuțit. Situația aceasta și orientarea favorabilă justifică în mare măsură soluția în evantai adoptată.

În această soluție, ideile principale de compoziție, neurmate pînă la capăt din cauza perindării prea multor proiectanți, au fost următoarele:

— Crearea unui front încheiat spre linia ferată, de unde ansamblul se poate vedea în desfășurare.

— Sprijinirea ansamblului către nord pe o esplanadă de legătură între cele două artere laterale.

— Crearea unor axe de vedere spre minunatul lanț al munților ce se află spre sud.

Încheierea frontului către sud a fost obținută în bună parte. Dar în același timp s-a obținut prin accentele majore ale blocurilor G și G₁ acea dualitate supărătoare de care s-a vorbit mai înainte și care nu era de dorit. Ea putea fi evitată prin crearea unui accent major în axa principală. Din nefericire, această axă este marcată prin clădirea cantinei, care este cea mai joasă clădire din ansamblu. Încercarea de salvare cu ajutorul unui portal este lăudabilă ca intenție și chiar ca arhitectură, dar nu apare convingătoare și nici ușor realizabilă datorită costului ei ridicat.

Cel mai puțin susținut punct al compoziției este esplanada. Peretele ei de la nord este cu totul nereușit datorită prezenței volumului prea mic și diferit modulat al cantinei. Peretele de sud este mai bine încheiat și echilibrat, dar fiind îndreptat spre nord, valoarea lui plastică va fi diminuată. Sînt de acord cu autorul prezentării că esplanada este prea largă. Am impresia că nu va putea fi corectată această situație decât prin crearea unei plantații într-un stil mai liber, cu ajutorul căreia s-ar putea evita sublinierea defectelor de compoziție și nu exagera, așa cum se propune, prin crearea vastului spațiu pavat din fața cantinei.

Arhitectura este în general mai bine susținută decât cea a cvartălu orașului din Moldova și denotă o căutare mai adîncită a formelor și proporțiilor și o mai mare experiență în proiectare. Sînt de remarcat totuși unele aspecte de grandilocvență și ornamentare inutilă. Acestea apar mai ales la blocurile G și G₁ a căror arhitectură se apropie prea tare de cea uzată în clădirile publice și este lipsită de simplitate și căldura indicată pentru clădirile de locuit. Este de remarcat că s-a evitat prezentarea arhitecturii cvartălu spre străzile ce-l mărginesc către est și nord-vest. Această omisiune se datorește prezenței pe aceste laturi a unor blocuri executate mai de mult și care, poate, nu se potrivesc cu restul ansamblului.

Organizarea interioară a cvartălu, traseele aleilor interioare și așezarea plantațiilor este în general bine chibzuită. Consider însă că ar fi trebuit justificată lipsa completă a unor dotări, cum sînt instituțiile pentru copii. Lipsa aceasta, la o populație de cca 2100 locuitori, nu se poate înțelege bine.

În încheierea prezentării apar și unele considerații autocritice la adresa felului cum a fost organizată proiectarea și critici în legătură cu felul în care a fost făcută avizarea. Aceste considerații corespund adevărului, dar nu justifică decât în mică parte lipsurile destul de importante ale proiectului, care revin în cea mai mare măsură proiectantului.

★

Așa cum s-a arătat, prezentarea critică de față a celor două lucrări a fost făcută pentru a se arăta deficiențele mai importante ale proiectării și în scopul ca în viitor ele să fie evitate.

Nu știu dacă acest scop va fi atins. Confirmarea va veni abia prin proiectările viitoare. În orice caz s-a încercat să se aducă o cît de modestă contribuție la stimularea spiritului de autocritică al proiectanților și prin aceasta la dezvoltarea pe o cale justă a realizărilor arhitecturale în R.P.R.

DESPRE PROBLEMA INDICILOR ȘI ANTEEVALUĂRILOR

Arh. GH. SEBESTYEN

Preocupările pentru realizarea economiilor în proiectarea locuințelor tip pun în fața proiectanților problema anteevaluărilor. Aceste anteevaluări s-au dovedit necesare, pentru a putea alege dintre diverse soluții de principiu, încă în faza de schițe sau studii pentru sarcină de proiectare, în baza criteriului economic. Ele s-au dovedit necesare și pentru stabilirea unor soluții de detalii.

În articolul de față vom expune unele idei și concluzii rezultate din experiența muncii în acest domeniu a atelierului de proiecte tip din ISPROR.

★

În perioada organizării unității de tipizări din ISPROR, cunoșteam din bibliografia sovietică unele realizări obținute de arhitecții și inginerii sovietici în acest domeniu. Astfel știam că ei se folosesc de indici spațiali, de indici de cost și de consum.

Sistemul de calcul și unele valori obținute în cadrul indicilor spațiali în proiectarea sovietică erau în general cunoscute. Cei drept, acest sistem se și aplica la noi, dar nu pe scară întinsă.

În privința indicilor de cost și de consum, ei constituiau «secretul» unor specialiști de la unitățile de devize, care îi stabileau, fie «din ochi», datorită experienței pe care o aveau, fie — rareori — pe baza unor calcule ale valorilor medii la diferite proiecte.

De atunci, situația a evoluat simțitor. Numărul celor care cunosc mai temeinic problema este în permanentă creștere. Lipsesc însă schimbul de experiență, nu există puncte de vedere unice, iar lipsa acestora se resimte. Din aceste motive ne expunem părerea, concluziile la care am ajuns.

I. INDICII SPAȚIALI ȘI VALABILITATEA LOR

Indicii spațiali cei mai utilizați sînt cunoscuți sub simbolurile K_1 , K_2 , K_3 și K_4 , reprezentînd — în ordinea înșirată — următoarele corelații (rapoarte): dintre suprafața locuibilă și cea utilă, dintre volumul construit și suprafața locuibilă, dintre suprafața locuibilă și cea construită și dintre lungimea fațadei și suprafața locuibilă.

Pentru clarificarea noțiunilor, mai este necesar să amintim că prin suprafața locuibilă se înțelege suprafața camerelor, prin cea utilă aceea a tuturor încăperilor (inclusiv scara)^{*)}, aceasta fiind deci identică cu diferența dintre suprafața construită și cea a secțiunii orizontale a zidurilor. Volumul construit se consideră la proiectele de secțiuni tip avînd înălțime constantă și egală cu 3,30 m.

În consecință, la clădirile de locuit unde înălțimea este aceeași pe un întreg nivel, K_2 și K_3 sînt indici corelați, unul putînd fi obținut prin împărțirea înălțimii medii prin celălalt. Pornind de la această constatare, vom da în comparațiile de mai jos, de cele mai multe ori, numai unul din acești doi indici.

Prima analiză care se impune este aceea a dependenței indicilor spațiali de tipul și dimensiunile apartamentelor.

*) Noile instrucțiuni ale C.S.A.C. separă suprafața circulațiilor comune (deci și a scării) de cea utilă; deci, acest sistem de calcul va fi introdus pe viitor.

Indicele K_3 (raportul dintre suprafața locuibilă și cea construită) se poate desface în componente în felul următor: suprafața construită o înlocuim cu suprafața locuibilă (a camerelor de locuit) + suprafața auxiliară (a dependențelor) + suprafața circulațiilor comune (de obicei numai casa scării) + suprafața zidăriei. Creșterea dimensiunilor apartamentului nu se reflectă la fel în toți acești factori. Astfel, mărirea suprafețelor locuibile implică de obicei — însă nu totdeauna — o creștere proporțională a dependențelor (deocamdată facem analiza în ipoteza unor planuri de structură similară); scara crește însă mai puțin și suprafața zidăriei de asemenea. Acest lucru înseamnă că pentru apartamente mari vom obține indicele K_3 (și deci și K_2 , mai favorabil (ca cifră) decît la cele mici. Acest lucru a dus într-o perioadă la goana după suprafețe mari (peste 40 m² suprafață locuibilă la apartamentele de două camere), ceea ce este cu totul nerațional. Această greșală se sesizează însă imediat, dacă pe lîngă K_3 , care este un raport, se analizează și suprafața construită sau cea locuibilă a apartamentului, care sînt cifre absolute.

Schimbarea structurii constructive influențează și ea asupra indicilor spațiali, datorită faptului că suprafața zidăriei este cea mai mare în cazul zidurilor portante transversale, scade la soluțiile cu zid median portant și se reduce și mai mult în cazul unei structuri cu stîlpi. Astfel, indicii planurilor din ultima categorie vor fi cei mai buni, iar cei din prima categorie cei mai slabi. Acest fapt nu se datorește numai scăderii coeficientului de zidărie (suprafața secțiunii orizontale a zidăriei împărțită la suprafața construită), ci și faptului că traveele rigide ale zidurilor transversale portante — și acest lucru este valabil și la soluțiile cu grinzi principale rezemate pe zidul median și cel exterior, peste care grinzi principale se așază planșeul propriu-zis — duc în mod inevitabil la unele pierderi de suprafețe, în special la scări, dar uneori și la dependențe.

Tipul de plan influențează și el asupra indicilor, căci este clar că secțiunile cuprinzînd apartamente de trei camere vor da indici mai favorabili decît cele cu apartamente de două camere, acestea din urmă avînd suprafețele locuibile sensibil mai reduse, cele auxiliare micșorîndu-se doar puțin sau chiar de loc.

De asemenea, și tema de proiectare, reflectînd standardul de viață pentru care se proiectează, influențează indicii spațiali. Astfel, apartamentele cu camere comandate duc la indici mai buni, încălzirea centrală — prin dispariția coșurilor — iar apa caldă centrală — prin economisirea locului cazanului băii — îmbunătățesc indicii spațiali; separarea w. c.-ului de baie acționează în sens invers. Dar această problemă, a dependenței indicilor de tipul de plan — intrînd și în domeniul tipurilor de apartamente și deci al confortului — depășește cadrul acestui articol.

În sfîrșit, și conturul clădirii, forma planului, are o influență. Astfel, secțiunile de capăt cu zidul marginal îngreșat au indicii mai slabi decît secțiunile liniare curente, de mijloc, cu aceeași distribuție interioară, iar colțurile, atît din cauza lungirii zidurilor exterioare, cît și din cauza inevitabilității unor pierderi de suprafețe la soluționarea acestor forme de plan, dau indici și mai slabi.

Existînd atît de multe variabile care influențează indicii spațiali, se ridică problema cum pot fi ei folosiți ca să nu greșim. La această întrebare nu se poate da o rețetă unică, ci doar o simplă îndrumare cu totul generală: nu se pot compara niciodată indicii în mod mecanic, ci condițiile prin care diferă diversele proiecte trebuie puse foarte clar alături de acești indici.

Un simplu exemplu. Din seria de secțiuni tip pentru locuințe în clădiri cu 4 niveluri, elaborate de ISPROR pentru 1954, indicii K_3 variază astfel:

	I. Secțiune liniară de mijloc	II. Secțiune liniară de capăt	III. Secțiune colț de capăt
K_3	0,460	0,486	0,462
Apartamente	3	3	3
Camere de locuit	6	6	7

Aceste cifre, la prima vedere, par a contrazice cele zise mai sus. Însă, pe cînd tipul I are o structură cu trei camere mari și trei mici, tipul II are patru mari și două mici; față de ambele acestea însă, tipul III are o cameră în plus. În consecință, aceste trei secțiuni avînd alte structuri, nu se pot compara direct, în mod absolut, cu ajutorul indicilor spațiali.

O a doua recomandare care se poate da este aceea de a nu ne folosi niciodată numai de acești indici, ci și de alte cifre — de preferință cifre absolute, cum este suprafața locuibilă sau cea construită — cît și de alți indici. Acești indici auxiliari trebuie aleși cu grijă, după caracterul construcției sau după problema a cărei rezolvare se urmărește. Astfel, în proiectarea secțiunilor de colț, colectivul nostru a folosit cîteodată un indice special, format prin împărțirea suprafețelor pierdute prin specificul colțului, la suprafața construită. Un alt exemplu, folosit la clădiri cu un singur nivel locuit, avînd planșee de lemn, a fost coeficientul de zidărie, care — dat fiind că zidăria cu fundațiile împreună reprezintă cca 40 % din costul construcției — putea da și anumite indicații asupra costului. În sfîrșit, un ultim exemplu este indicele rezultat prin împărțirea suprafeței auxiliare a apartamentului la cea locuibilă. Acest indice, preluat din literatura sovietică, este folosit și el de colectivul nostru.

Dar «îndrumările» sau «sfaturile» de mai sus nu sînt nici decum suficiente pentru a permite o folosire lesnicioasă a indicilor spațiali, fără să se ajungă la echivocuri sau aprecieri greșite.

Este cazul să amintim aici încercarea făcută încă din 1930, în U.R.S.S., de a fixa indici spațiali maximali (de limită). Mă refer la indicii pentru clădiri de locuit ai sectorului de construcții al Gosplanului. În această lucrare se fixează indici maximali (de exemplu, pentru apartamente de 45 m², $K_2 = 7,00$) și coeficienți de corecție cu care trebuia înmulțit acest reper, de la caz la caz. Astfel, acest coeficient era 1,08 în cazul folosirii căzilor de baie în loc de duș, 1,02 în cazul decomanării camerelor, 1,04 în cazul creșterii înălțimii de la 3,30 m la 3,40 m, etc.

Acest sistem a fost însă părăsit de mult, fără să știm din ce motive anume; presupunem că, pe de o parte, din cauza greutății ținerii lui la curent cu toate variațiile posibile, pe de alta, din cauza înlocuirii lui cu alte sisteme, care dau rezultate mai apropiate de costul construcției, căci într-adevăr, corelația dintre acești indici și costul real este o problemă de bază.

★

Ce corelație există între indicii spațiali și cei de cost — iată întrebarea care hotărăște valabilitatea indicilor spațiali. Din acest punct de vedere vom examina cei trei indici principali: K_2 , K_3 și K_4 .

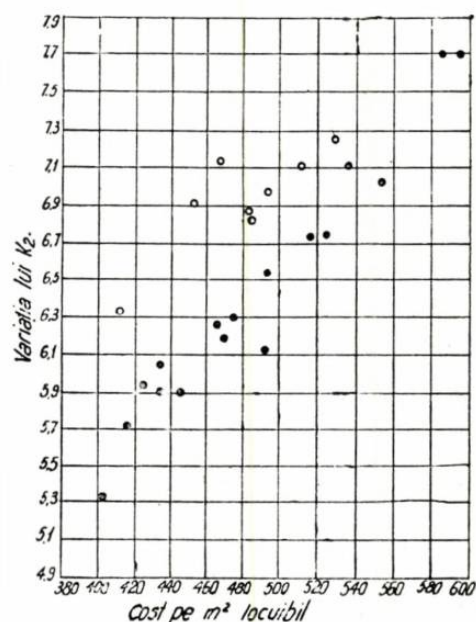
La o primă privire, K_2 pare a avea legătură directă cu costul unui m³ de apartament, raportat la un m² de suprafață locuibilă; de asemenea, K_3 pare a fi legat de costul unui m² de construcție, raportat la un m² de suprafață locuibilă. Deci, amîndoi indicii par a indica costul unui metru pătrat de suprafață locuibilă.

Într-adevăr,

$$K_2 = \frac{\text{volum}}{\text{suprafață locuibilă}} = \frac{h \times \text{suprafață construită}}{\text{suprafață locuibilă}} = h \times \frac{1}{\frac{\text{suprafață locuibilă}}{\text{suprafață construită}}} = \frac{h}{K_3}$$

În consecință, K_2 și K_3 fiind direct legați între ei prin corelația de mai sus, ne vom referi numai la unul din acești indici, știind că toate cele ce le vom spune se referă la amîndoi.

Graficul alăturat, publicat de L. A. Ghelberg în lucrarea «Metodele pentru determinarea indicilor de economie a proiectelor pentru blocurile de locuințe» (Moscova, 1948), prezintă studiul corelației între K_2 și costul unui m² de suprafață locuibilă, efectuat la 25 proiecte din două serii diferite, primul grup de clădiri fiind format din secțiuni cu zid median portant, iar al doilea — cu stîlpi.

Legendă
● clădiri din grupa I
○ clădiri din grupa II

Din grafic se constată o dispersare mare a valorilor obținute în special în zona $K_2 = 6,7 \dots 7,3$, deci în zona cea mai frecventă. Probabil dispersarea aceasta există și în alte zone, adică peste tot (vezi zona $K_2 = 6,1 \dots 6,3$), dar acest fapt n-a reieșit destul de clar, nefiind multe exemple analizate în celelalte zone. Din analiza graficului rezultă următoarele valori extreme obținute:

Zona $K_2 =$	În cadrul aceleiași grupe			În ambele grupe împreună		
	maxim	minim	diferența	maxim	minim	diferența
7,1	512	467	45 = 9,7%	553	467	86 = 19,4%
6,3	—	—	—	475	412	63 = 15,3%
6,1	492	427	65 = 15,5%	—	—	—

Deci variațiile costului unui metru pătrat de suprafață locuibilă, în cazul unui indice K_2 identic sau sensibil identic, poate varia cu 10—15 %, chiar în cazul unei aceleiași structuri constructive, iar în cazul structurilor constructive diferite, și mai mult.

Aceste cifre, rezultat al studiilor sovietice, par a contrazice orice încercare de a găsi o corelație directă între K_2 și costul specific. Totuși, mai există păreri care susțin că, în cazul unei structuri constructive identice, proiectele care au tema și suprafețele identice se pot compara nemijlocit prin acești indici. Nu vrem să punem problema valorii acestor indici, dacă restricțiile devin atât de multe, ci să dăm cuvântul cifrelor. Să luăm, nu proiecte similare, ci pe cât se poate identice. Și anume, să ne referim la proiectul de locuință individuală, editat de ISPROR sub nr. 101, în trei variante: necuplat, cuplat de-a lungul unei laturi, cuplat de-a lungul celeilalte laturi. Suprafețele locuibile fiind identice, dăm direct costul clădirii.

	I — Necuplat	II — Cuplat	III — Cuplat
K_2	7,19 = 100,0%	6,95 = 96,6%	7,00 = 97,5%
Cost construcție	30 607 = 100,0%	55 437 = 90,5%	56 020 = 91,6%
Cost construcție + instalații	36 257 = 100,0%	66 737 = 92,1%	67 320 = 92,9%

Să analizăm variația cifrelor procentuale obținute în acest tabel:

	I—III	III—II	I—II
K_2	100,0-97,5 = 2,5%	97,5-96,6 = 0,9%	100,0-96,6 = 3,4%
Cost construcție	100,0-91,6 = 8,4%	91,6-90,5 = 1,1%	100,0-90,5 = 9,5%
Cost construcție + instalații	100,0-92,9 = 7,1%	92,9-92,1 = 0,8%	100,0-92,1 = 7,9%

Nu sînt multe cifre care se compară, dar se vede, totuși, că pentru o variație a lui K_2 de cca 1 % obținem o variație a costului tot de cca 1 %, iar la o variație a lui K_2 de 2,5—3,4 %, costul variază cu 7,1—9,5 %, deci « sare » față de corelația anterioară. Această săritură, care este foarte mare pentru o variație relativ mică a lui K_2 (raportul variațiilor este 1:3!), ne îndreptățește să susținem că nici în cazul invocat mai sus, cu atîtea restricții, K_2 nu are legătură directă cu costul. Putem susține acest lucru cu atît mai mult cu cît întotdeauna clădirile ce se compară diferă ca mult mai mult decît cele analizate, care în practică nu se mai compară prin indici.

Dar, totuși, s-ar putea susține că variațiile indicelui și a costului se petrec în același sens, deci o îmbunătățire a indicelui, adică a cifrei lui, înseamnă o reducere a costului specific.

Iată un studiu care dovedește contrariul. Ne referim la secțiunile tip elaborate de ISPROR pentru 1954. Analiza acestora prezintă următoarele cifre:

	I — Secțiune liniară curentă	II — Secțiune liniară de capăt	III — Secțiune colț de capăt
K_2	7,19 = 100,0%	6,79 = 94,44%	7,14 = 99,305%
Cost pe m ² loc.	547 = 100,0%	556 = 101,65% (!)	543 = 99,27%

Deci, se poate ca unui indice K_2 mai bun să-i corespundă un cost mai ridicat.

În aceste condiții se pune problema: care este valabilitatea indicilor spațiali în practica proiectării și în practica judecării proiectelor? La această întrebare, referitoare la indicii K_2 și K_3 , răspundem că valoarea lor este pur orientativă, în sensul că la variații mari, (de la $K_2 > 8$, la $K_2 < 7$, de exemplu) la structuri similare este concludentă. La diferențe mai mici,

valoarea lor e contestabilă, apropiindu-se de valoarea științifică a « ochiului format », putînd fi acceptată numai în lipsa posibilității de a judeca în baza altor cifre mai reale.

La cele de mai sus se mai poate adăuga că evaluarea costului clădirilor întregi în baza indicilor K_2 sau K_3 este și mai nereală, căci metrul cub de subsol este sensibil mai scump decît cel de etaj, avînd variații mai mari, astfel încît comparația diverselor soluții cu diverse volume de subsol poate da, pe această cale, aproape numai cifre greșite.

★

Și acum, cîteva cuvinte despre K_4 . Acesta fiind raportul dintre lungimea fațadei și suprafața locuibilă, pare a indica costul specific al lucrărilor edilitare. Este valabilă această teză de corelație? În ce cazuri și în ce măsură?

Documentația sovietică ne arată că în cazul compozițiilor pe cvartale, în special pe cvartale mari, densitatea ce se obține nu depinde de lungimea secțiunilor tip folosite, ci exclusiv de abilitatea proiectantului. Lucrarea autorilor V. A. Moșnahov și T. V. Kisliș, « Utilizarea rațională a proiectelor tip de clădiri de locuit » (Moscova, 1953), este un exemplu grăitor în sensul posibilităților proiectantului de a mări densitatea fără să schimbe tipurile folosite.

În cazul compozițiilor liniare, de-a lungul unor străzi, frecvența și dimensiunea spațiilor dintre clădiri au o influență mai mare asupra costului lucrărilor edilitare, decît o eventuală scurtare posibilă a secțiunilor tip. Pentru a dovedi acest lucru, luăm un caz ipotetic: o secțiune liniară de 18,00 m (de capăt de 18,25, iar izolată de 18,50) cu 100,00 m² locuibil, distanța dintre clădiri fiind cîte 10,0 m. În acest caz, tabelul-variațiilor se prezintă astfel:

Numărul secțiunilor ce formează clădirea	Suprafața locuibilă	Lungimea fațadei	K_4	Lungimea de stradă aferentă	
				clădirii	unui m ² locuibil
1	100	18,50	0,1850 = 100,0%	28,50	0,2850 = 100,0%
2	200	36,50	0,1825 = 98,6%	46,50	0,2325 = 82,6%
3	300	54,50	0,1817 = 98,2%	64,50	0,2150 = 75,4%
4	400	72,50	0,18125 = 98,0%	82,50	0,20625 = 72,3%
5	500	90,50	0,1810 = 97,8%	100,50	0,2010 = 70,5%

Astfel, pentru o variație a lui K_4 de cca 2 % putem avea variații ale lucrărilor edilitare aferente de aproape 30 %, chiar în compoziții liniare. Or, a obține prin îmbunătățirea lui K_4 o reducere de 30 % este practic imposibil. De aici rezultă că, chiar în cazul compozițiilor liniare, felul de asamblare a clădirilor este un criteriu cu mult mai însemnat decît K_4 .

Acest coeficient își păstrează însă valabilitatea în întregime, cînd se pune problema construirii unei clădiri cu o anumită lungime de fațadă. În aceste cazuri, în compoziția cerută pot interveni secțiuni liniare, cît și colțuri. Or, a intrat oarecum în tradiția noastră ca să nu calculăm valorile lui K_4 decît pentru secțiuni liniare. Dar în măsura în care acest indice este valabil la acestea, poate fi valabil și la colțuri. Dar colțurile — după felul în care intervin în asamblare — pot avea cîte trei indici K_4 , după cum cîte una din lungimile fațadelor exterioare sau suma lor este raportată la suprafața locuibilă.

II. INDICI DE COST ȘI DE CONSUM

Am arătat în cele de mai sus că indicii spațiali (K_2 și K_3) pot fi luați în considerare numai în lipsa altor cifre, mai concludente. Înainte de a aborda posibilitățile și metodele elaborării altor cifre, este însă necesar să analizăm problema indicilor de cost și de consum.

Necesitatea acestor indici este dublă. Pe de o parte, organizarea proiectării și planificării noastre cere ca înaintea întocmirii proiectelor de execuție, încă în faza de sarcină de proiectare, să se poată evalua valoarea investiției și cantitățile materialelor de masă necesare execuției. Pe de altă parte, este

nevoie de o serie de indici (cifre-reper sau comparative, sau alte sisteme), pentru a se putea alege, dintre diversele soluții posibile, cea mai economică în condițiile date.

Aceste două aspecte deosebite ale problemei le vom analiza separat.

1. Problema anteevaluărilor de cost și consum, necesare sarcinii de proiectare

În acest domeniu există o practică de peste trei ani. Calea urmată a fost stabilirea unor cifre medii, extrase din diverse proiecte similare. Care sînt concluziile ce se pot trage în urma acestei practici?

În primul rînd, se constată că pentru o serie de materiale, cum ar fi bitumul, cartonul asfaltat, etc., nu se pot stabili indici generali, consumul acestora fiind dictat de condițiile concrete ale proiectelor, dînd variații de mii la sută.

Într-al doilea rînd, se constată că variațiile proiectelor datorită condițiilor specifice de temă, de amplasament și teren, de materiale existente, etc., dau cu ușurință diferențe, care pot depăși 10—15 %. Asemenea variații, prea mari pentru a alege pe baze științifice dintre două soluții pe cea mai economică, pot satisface totuși din punctul de vedere al stabilirii ordinului de mărime al investiției și al necesarului de materiale de masă, ceea ce poate eventual ajunge în această fază preliminară.

Într-al treilea rînd se observă — și acest lucru este mai grav — o lipsă în coordonarea criteriilor pe care să se bazeze aceste cifre.

O primă problemă este că însuși costul aceleiași clădiri, în condiții de proiectare identice, variază după regiuni. Astfel, prețurile pe 1954 prezentau următoarele variații: luînd seria de prețuri C.S.A.C. pentru proiecte tip, ca bază, și deci costul unei clădiri calculat cu această bază revenind la 100 %, rezultă pentru Orașul Stalin un spor de 9,7 %, Reșița 17,1 %, Iași 15,0 % și Galați 20,3 %. Această problemă, care nu se rezolvă definitiv decît prin stabilirea unor prețuri unice pe țară — operație ce este în curs — a fost rezolvată provizoriu și în mod parțial de ISPROR prin stabilirea unor coeficienți geografici, la care ne-am referit dînd cifrele de mai sus. Procedeu folosit a fost calculul devizelor unor construcții, cu bazele de prețuri ale locului (regiunii) respective, raportînd cifrele finale de cost obținute, la devizul întocmit cu prețurile C.S.A.C.

O a doua problemă este aceea că fiecare instituție are alt sistem de calcul al indicilor, cîteodată acesta diferind chiar de la un proiectant la altul. Ne referim aici, în special, la unitatea de referință. Să luăm la rînd cele mai uzuale dintre acestea.

În unele instituții există obiceiul de a stabili consumurile raportate la milionul de lei investit (construcție + instalații interioare). Este just acest criteriu? Să luăm ca exemplu în analiza noastră o casă de locuit cu încălzire locală (sobe), care costă 100 % și are consumul de cărămidă (de exemplu) de 100 %. În cazul introducerii încălzirii centrale, a apei calde centrale, costul crește cu 10 %, ajungînd deci 110 %. Astfel consumul specific de cărămidă, care în prima ipoteză era $100:100 = 1$, revine $100:110 = 0,911$ și deci scade. Dar această scădere a indicelui de consum nu reflectă o scădere a consumului efectiv, ci o creștere a investiției! Acest lucru s-a întîmplat și în cazul locuințelor din Vatra Luminoasă și Grivița Roșie (proiecte 1954) la care s-au prevăzut în mod cu totul neobișnuit ventilații mecanice. În consecință, considerăm că practica raportării consumurilor la milionul de lei investit (cu toate că într-unele cazuri nu poate fi încă înlocuită), nu poate fi generalizată și va trebui eliminată, chiar în ipoteza introducerii unor prețuri unice pe țară, fiindcă nu reflectă realitatea, ci deseori contrarul ei.

De cele mai multe ori, construcțiile se apreciază (atît din punct de vedere al costului, cît și al consumului) pornindu-se de la cifre raportate la metrul pătrat construit (sau metrul cub de construcție, ceea ce în fond nu reprezintă o diferență, dar în practică trebuie să ne stabilim la una din două). Indicii se referă la suprafața desfășurată a tuturor palierelor, inclusiv subsolul. Acest procedeu a dat rezultate destul de bune în practică. Trebuie însă ținut cont de un lucru esențial: acești

indici de consum și de cost, raportați la aria palierelor inclusiv subsolul, pot fi folosiți numai pentru a anteevalua cifrele necesare realizării investiției. Ele însă nu sînt concludente, cînd este vorba de a stabili economicitatea soluției. Să luăm un exemplu, pentru a putea explica mai clar acest fapt. Să comparăm consumurile principale (cărămidă, oțel—beton și ciment) la două proiecte tip: cel de locuințe pentru familisti în mediul rural și cel al blocului de 8 apartamente (P + 1), ambele fiind proiecte ISPROR, avînd aceleași soluții constructive (zidărie sistem Vlasov, planșeu din chesoane prefabricate).

Material	Consumuri raportate la m ² construit (inclusiv suprafața subsolului)		Consumuri raportate la m ² construit (fără suprafața subsolului)	
	Locuințe pentru familisti	bloc P + 1	Locuințe pentru familisti	bloc P + 1
Cărămizi	190 = 100%	163 = 86%	248 = 100%	198 = 79,6%
Oțel beton	8,60 = 100%	8,93 = 104%	11,25 = 100%	10,80 = 96%
Ciment	88,30 = 100%	82,90 = 94%	115,50 = 100%	100,50 = 87%

Analiza cifrelor din tabel arată că cifrele raportate la suprafața desfășurată, inclusiv subsolul, au o fluctuație mai mică, ceea ce îndreptățește folosirea lor pentru anteevaluări. Dar pe cînd din aceste cifre pare a fi crescut consumul de oțel, iar scăderea consumului de ciment e neesențială, cealaltă grupă de cifre arată o scădere a consumului de oțel și o economie esențială de ciment. Diferențele se datoresc unei proiectări mai raționale a subsolului, la blocul P + 1, care aici este rezolvat mai compact, pe o suprafață mai mică, cu circulații mai puține. Or, în proiectarea noastră și în general în economia țării noastre sîntem interesați în reducerea prețului apartamentului, a suprafeței acestuia. Mărimea excesivă a circulațiilor, a spațiilor pierdute la subsol, nu contribuie la acest fapt, cu toate că indicii raportați la metrul pătrat desfășurat, inclusiv subsolul, scad în acest caz.

În consecință, propunem pentru stabilirea economicității soluțiilor, pentru comparația dintre ele, să se recurgă la indicii raportați la suprafața construită desfășurată, exclusiv subsolul. Evident, același lucru este valabil și la volumul construit.

Un al doilea criteriu de stabilire al indicilor este acel al raportării costului și consumurilor la unitatea de folosință. Acest criteriu, care pare cel mai just, este însă cel mai neglijat, cel mai puțin unificat. Nici măcar la locuințe nu este stabilit dacă unitatea de folosință este metrul pătrat locuibil (ca în U.R.S.S.) — ceea ce este simplu de calculat — sau dacă există alte criterii. Astfel, în R.P.U. se ia ca unitate de folosință apartamentul și adoptarea acestui sistem a fost propusă și în U.R.S.S., din cauza simplificării planificării. Într-adevăr, după numărul de apartamente se află direct și nemijlocit numărul necesar de grupuri sanitare, căzi de baie, mașini de gătit, lavoare, etc. De asemenea, în țara noastră, comenzile de întocmire a proiectelor se fac deseori prin precizarea numărului de apartamente necesar. Un alt criteriu ar putea fi numărul oamenilor ce se pot caza. Dar aceste criterii nefiind stabilite, fiecare calculează cum îi convine. Cunoaștem cazuri în care apartamentul de două camere, de 30 m² locuibili, a fost considerat 1 apartament, 30 m², 3 oameni (cu norma «peste 9 m²»), 4 oameni (cu norma 7,5 m²) sau 4 adulți și 1 copil (cu norma «aproape 7 m²»). Acest criteriu, foarte valabil în principiu, se complică și mai mult în practică, atunci cînd destinația clădirii este multiplă, fie că are locuințe la etaje și magazine la parter, fie că este o cantină cu bucătăria pentru 1200 persoane și sala de mese pentru 400 persoane.

Neexistînd în organizarea actuală a proiectării posibilitatea studiilor științifice asupra stabilirii unităților de folosință

ce trebuie să se ia în considerare la fiecare categorie de construcții în parte, rezolvarea acestei probleme aparține viitorului.

2. Problema alegerii dintre diversele soluții posibile

În cele de mai sus am încercat să analizăm indicii de cost și consum necesari planificării investiției și materialelor în linii mari. În elaborarea unui proiect, criteriul economic, însă, nu intervine numai în aceste linii mari, ci în aproape fiecare amănunt. Proiectantul are întotdeauna mai multe posibilități de a rezolva o problemă dată, iar unul din criteriile în baza cărora alege soluția trebuie să fie cel economic. Problemele care se pun spre a fi rezolvate se pot împărți în două categorii: probleme generale (structura constructivă, schema de plan) și probleme de detaliu (alegerea elementelor de construcție adecvate, a soluțiilor de detaliu). Aceeași împărțire făcută în domeniul construcțiilor este valabilă și în problemele de construcția orașelor.

În primul rând, vom încerca să analizăm chestiunea alegerii în probleme de detaliu.

În acest domeniu s-a lucrat în ultimul timp, dar fiecare institut a lucrat separat, necoordonat, rezultatele și concluziile obținute nefiind generalizate. Care a fost metoda folosită (rareori, incidental, dar totuși) în cadrul ISPROR? A fost metoda studiilor comparative. Astfel s-au întocmit studii comparative între diverse elemente prefabricate de planșeu pentru același tip de plan de locuință, comparația diverselor sisteme de zidărie exterioară, etc.

Rezultatele certe pe care le dă acest sistem de lucru, credem că ne îndreptățesc să propunem generalizarea acestui sistem. Pentru a avea însă rezultatele necesare, ar fi bine ca această acțiune să fie coordonată printr-un plan tematic, iar rezultatele studiilor comunicate tuturor institutelor, tuturor proiectanților. Studiile puțin numeroase, dar totuși întocmite în cadrul institutului nostru le vom prezenta într-unul din numerele viitoare ale revistei.

III. ALTE SISTEME DE ANTEEVALUARE

Urmează acum să analizăm posibilitățile de a înlocui indicii spațiali K_2 și K_3 prin alte cifre mai apropiate de realitate. Această problemă se leagă însă de aceea a alegerii dintre diversele soluții, în cazul problemelor generale arătate la capitolul II, punctul 2.

În lucrarea amintită, L. A. Ghelberg propune un sistem simplu de apreciere a costului, denumit de dînsul «metodă de evaluare după indicii de volum». Această metodă, pornind de la constatarea că indicii K_2 și K_3 pot da erori de 20–30 %, încearcă o corectare a acestora. Corectarea pornește de la constatarea că dacă se consideră o clădire de locuințe compusă din trei categorii de elemente: verticale, orizontale și diverse, procentul fiecărei categorii față de costul total, are fluctuații relativ mici. Prin elemente verticale, autorul înțelege zidăria inclusiv finisajul acesteia, fundațiile, etc.; prin elemente orizontale — planșeele, pardoselile, tencuielile tavanelor, șarpante, etc., iar prin diverse — tîmplăria, instalațiile sanitare. În urma unui material vast cercetat, autorul propune pentru anteevaluare următoarea formulă:

$$\text{costul} = 0,5 C_1 V + 0,2 C_2 H + 0,3 C_3 D.$$

În această formulă, coeficienții de corecție C_1, C_2 și C_3 sînt determinați prin tabele; C_1 — în funcție de coeficientul de zidărie, C_2 — în funcție de coeficientul de zidărie și deschiderile portante ale planșeului, iar C_3 — în funcție de mărimea apartamentului, în două ipoteze: cu cadă și fără cadă. De asemenea, autorul mai dă coeficienți de corecție pentru variația înălțimii caturilor, cît și pentru variația înălțimii soclului. Această metodă, a cărei aplicare este extrem de simplă, căci calculele nu durează în mod sensibil mai mult decît cele pentru stabilirea lui K_2 sau K_3 , ar da — după cum spune autorul — erori sub 3–4 %.

Din păcate însă, transpunerea coeficienților la prețurile și condițiile noastre este o muncă extrem de grea, de care pînă astăzi nu s-a preocupat nimeni.

O a doua metodă expusă în lucrarea lui L. A. Ghelberg este aceea denumită de dînsul a evaluărilor unitare. Această metodă a fost prelucrată pentru condițiile noastre și simplificată la începutul anului trecut de tov. Irene Galia și subsemnatul. De atunci, această metodă — acceptată ca inovație — este folosită în permanență de colectivul nostru. În ce constă ea?

Pornind de la constatarea că elementele componente ale unei clădiri de locuit au în mare măsură caracteristici fixe (înălțimea catului, tipul de scară, tipurile de uși și ferestre, finisajele), s-au întocmit și s-au calculat articole de deviz comasate pentru cîte un metru liniar de zid de diverse grosimi, gata finisat, pentru cîte o ușă sau fereastră de diverse tipuri gata finisate (inclusiv buiandrugii și profiluri exterioare), etc. La fel s-a calculat scara, complet, inclusiv balustrada și mîna curentă.

Pentru planșee s-au stabilit prețuri reper pentru 1 m³ beton pentru diverse tipuri de planșee, cît și pentru 1 kg oțel.

Cifrele de cost, de consumuri și de greutate (în tone) ale acestor elemente fiind trecute în tabele, o anteevaluare înseamnă numărătoarea ușilor, ferestrelor, etc. și măsurarea lungimilor de ziduri de diverse categorii, deci niște simple adunări de cote. Astfel, la o clădire de locuințe se ajunge la cca 20 de articole, care se măsoară foarte simplu, putîndu-se trece de la aceste cifre la cele de cost și consum prin simple înmulțiri.

Precizia acestei metode este suficientă (de cca 3–4 %) pentru a putea compara diverse soluții de principiu între ele, încă în faza de sarcină de proiectare. Evaluarea unei construcții cerînd cca 3–4 ore de lucru, este încă puțin groasă, dar mai poate fi îmbunătățită, reducîndu-se timpul necesar aproape la jumătate.

IV. CONCLUZII ȘI PROPUNERI

În cele expuse mai sus am văzut că valabilitatea indicilor spațiali K_2 și K_3 este destul de restrînsă. Evident, este de dorit ca acești indici să fie înlocuiți cu diverse sisteme de anteevaluare mai exacte, dintre care două au fost expuse. Totuși, acești indici spațiali își păstrează o oarecare valoare orientativă, în primul rînd, la diferențe mari de indici spațiali realizați, dar și la diferențe mai mici în lipsa altor procedee mai exacte, evident, cu riscul unor erori.

Indicele K_4 își păstrează valabilitatea pentru anumite cazuri de compoziții liniare, și, la secțiunile liniare curente, este legat și de pierderile de căldură care constituie un capitol însemnat din cheltuielile de întreținere. Dar aici am ajuns la un alt capitol extrem de important în evaluarea tehnico-economică a clădirilor: cheltuielile de întreținere. În studiul acestui domeniu, la noi nu s-a făcut nimic pînă azi și problema este atît de vastă, încît un simplu colectiv de proiectare nu o poate rezolva. Soluționarea acestei probleme o așteptăm din partea C.S.A.C., care trebuie să coordoneze în acest sens o acțiune de cercetare cuprinzînd diverse sectoare.

O a doua problemă care își așteaptă rezolvarea este întocmirea tematicii sau a unui plan de studii tehnico-economice comparative, care trebuie realizate de institutele de proiectare și puse la dispoziția tuturor proiectanților.

A treia problemă urgentă este definitivarea criteriilor de stabilire a indicilor de cost și consum.

Cea de-a patra problemă este îmbunătățirea metodelor de anteevaluare existente și elaborarea altora noi.

Toate acestea cît și alte propuneri care se pot ivi, fiind probleme care nu se pot rezolva de cîte un om izolat, ci numai de colective compuse din arhitecți și ingineri, fiind totodată necesare pentru crearea unei temelii științifice a proiectării noastre, credem că ar fi util să devină sarcini concrete de producție. Chiar pe parcursul rezolvării lor vom ajunge la multe concluzii valabile pentru realizarea unor economii substanțiale în proiectele noastre.

E 1689

OMV

KAT

ARHITECTURA RPR

5
1955

ARHITECTURA RPR

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT
PENTRU ARHITECTURĂ ȘI CONSTRUCȚII AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

5
1955

CONCURSURI PENTRU PROIECTE TIP DE CLĂDIRI PUBLICE

Arh. N. ROMAȘCANU

Pentru îndeplinirea sarcinilor trasate de Plenara Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român din 19—20 august 1953, în scopul sporirii investițiilor în sectorul clădirilor publice prin utilizarea pe scară cât mai largă a proiectelor tip, Direcția generală a proiectării clădirilor publice din C.S.A.C. a instituit în cursul trimestrului IV al anului 1954 o serie de concursuri publice pentru realizarea de proiecte tip.

Sarcina întocmirii proiectelor tip este una din sarcinile importante ce revine Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții și îndeplinirea ei prin inițierea de concursuri constituie o metodă care a dat rezultate bune; s-a obținut astfel un material documentar care, prelucrat de institutele de proiectare, va putea duce la soluționarea cea mai indicată pentru fiecare problemă în parte.

Regulamentul privitor la elaborarea, aprobarea și folosirea proiectelor tip, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Miniștri No. 221/1953, prevede ca sarcina de proiectare să fie întocmită în variante, pentru a se putea alege studiul ce reprezintă soluționarea cea mai indicată. Rezultatele obținute prin institutele de proiectare în ceea ce privește proiectarea tip nu au fost pe deplin satisfăcătoare; variantele întocmite de institute nu au reprezentat, de cele mai multe ori, deosebiri de soluție, rezumându-se la interpretări minore sau detalii de ordin plastic.

Prin concursurile inițiate s-a ajuns a se obține un material valoros, rezolvări diferite ale unei teme date, cuprinzând un mare număr de soluții.

Este incontestabil că proiectele obținute prin concurs nu reprezintă soluționarea integrală a problemei, însă această sarcină revine institutelor de proiectare, care vor dezvolta mai departe proiectele tip pentru fiecare temă în parte.

Considerăm util a reaminti o serie de principii care trebuie respectate la întocmirea proiectelor tip, în vederea obținerii unor economii reale — care apar mai hotărâtoare la proiectele tip decât la alte proiecte — a unei bune funcționări, a unui aspect corespunzător, etc.:

— Încadrarea într-un volum general cât mai simplu, dacă este posibil rezolvarea planului fără decroșuri sau rezalite.

— Alegerea unei forme de plan cât mai concentrate în vederea amplasării pe terenuri diferite.

— Evitarea pe cât posibil a subsolurilor, pentru a da proiectului posibilitatea de aplicare în varianta principală.

— Studiarea în primul rând a variantelor simetrice, care pot fi mai ușor amplasate în cele mai diferite terenuri și ansambluri.

— Utilizarea rațională a materialelor de construcție, reducerea deșeurilor, o cât mai largă folosire a materialelor locale prin întocmirea de variante pe regiuni.

— Folosirea de elemente și detalii de construcție industrializate, tipizate și încadrarea în sistemul modular.

— Obținerea unității întregii lucrări, mai ales a unității dintre fațadă și plan în toată concepția proiectului, atât din punct de vedere al plasticii, cât și al construcției.

— Rezolvarea îngrijită și minuțioasă a fațadelor, considerându-le ca posibilități reale de manifestare a forței de creație, iar nu reactualizarea unor formule învechite (ceea ce a apărut adesea, pînă acum, atît în rezolvările clasice, cît și la prelucrarea elementelor naționale).

Subiectele concursurilor instituite de Direcția generală a proiectării clădirilor publice din C.S.A.C. în trimestrul IV al anului 1954 au fost următoarele:

Sfat popular raional.

Școală medie de 10 ani.

Sediul cooperativei de consum cu magazin universal și restaurant.

Baie publică pentru 10 000 locuitori.

Cantină cu 600 locuri în două serii.

SFAT POPULAR RAIONAL

Tema a fost elaborată pe baza normativului provizoriu întocmit de C.S.A.C., cu unele modificări cerute de beneficiar în ceea ce privește compunerea unor secții și servicii.

Rezolvarea temei de proiectare a condus la următoarea schemă principală:

Hol-vestibul pentru public, cu scări care conduc la etaje și la coridorul general de circulație din care se accede la birouri. Sala de ședințe și cabinetele pentru conducerea sfatului popular, plasate la etajul I, înspre fațada principală.

S-au prezentat pentru acest subiect 23 de proiecte; dintre acestea, cele mai numeroase au fost soluțiile pe parter și un etaj, celelalte fiind pe parter și două etaje sau parter și trei etaje.

Dintre lucrările prezentate au fost premiate și menționate un număr de 8 proiecte.

În urma analizei lucrărilor prezentate se constată:

Majoritatea soluționărilor date fiind pe subsol, parter și un etaj, aceasta a condus la obținerea unor fațade cu o desfășurare de peste 60 m.

Sfatul popular fiind clădirea cea mai reprezentativă dintr-un oraș, urmînd a se plasa în piața principală a acestuia, trebuie să se poată încadra în mod armonios în ansamblul de clădiri ce constituie acea piață. O construcție mai adunată, care să poată prezenta fațade valabile pe toate laturile, va putea să se înscrie mai ușor în ansamblul respectiv, decît o bară alungită.

Ca indici, în ceea ce privește aria circulației, s-a realizat un procent de 37% din aria utilă, iar aria zidurilor de 21,81% din aria utilă și a circulației.

Din cele 8 lucrări recompensate, ne vom opri asupra primelor trei clasate de juriu:

PREMIUL I

Autori, arhitecții T. Ricci, D. Slavici, E. Cosmatu

Rezolvă tema dată creînd un plan ordonat; o scară centrală care se bifurcă în două rampe conduce la sala de ședințe care

Participarea la concursuri a fost destul de numeroasă, prezentîndu-se pentru toate subiectele 154 proiecte.

S-au prezentat unele proiecte atent studiate, îngrijit lucrate, dovedind o seriozitate ce trebuie relevată; altele au avut partiuri foarte apropiate de cele considerate de juriu drept bune, însă stricate de rezolvări de detaliu greșite sau superficiale. De asemenea, trebuie amintită și poziția unora dintre concurenți, care nu au ținut întotdeauna seama de unele normative existente.

Temele pe baza cărora s-au ținut concursurile au fost anexate condițiilor generale și conțin prevederi asupra încăperilor respective, asupra dimensionării acestora, precizări privind legăturile obligatorii între diferitele camere și așezarea lor.

este plasată în partea centrală și are alăturate cabinetele conducerii, judicios rezolvate.

În ceea ce privește plastica, elementele întrebuintate prezintă o utilizare și o prelucrare reușită a elementelor de arhitectură romînească.

Ca lipsuri, se remarcă luminarea indirectă a biroului de informații, a vestiarului pentru public și a coridorului general de circulație.

PREMIUL II

Autori, arhitecții A. Căciulă, M. Mardare, A. Dîmboianu, Margareta Ciovan.

Respectă schema principală a unei juste rezolvări, realizînd un plan foarte compact; construcția este prevăzută pe parter și trei etaje.

Sala de primire și așteptare de la cabinetele conducerii este însă indicată în spațiul de circulație din partea centrală, iar sala de ședințe are o formă prea alungită.

Ca rezolvare a fațadelor, atît în soluția de bază, cît și în variantă se constată o grijă deosebită în utilizarea elementelor care reușesc să creeze un ansamblu plăcut și unitar.

Din cauza înălțimii mari a construcției (prin prevederea a trei etaje), proiectul se va putea utiliza numai în orașele mai mari, capitale de raion.

PREMIUL II

Autor, arh. I. Grigorescu

Proiectul prezentat prevede o construcție cu subsol, parter și un etaj, ceea ce a dus la o fațadă prea lungă, de cca 60 m.

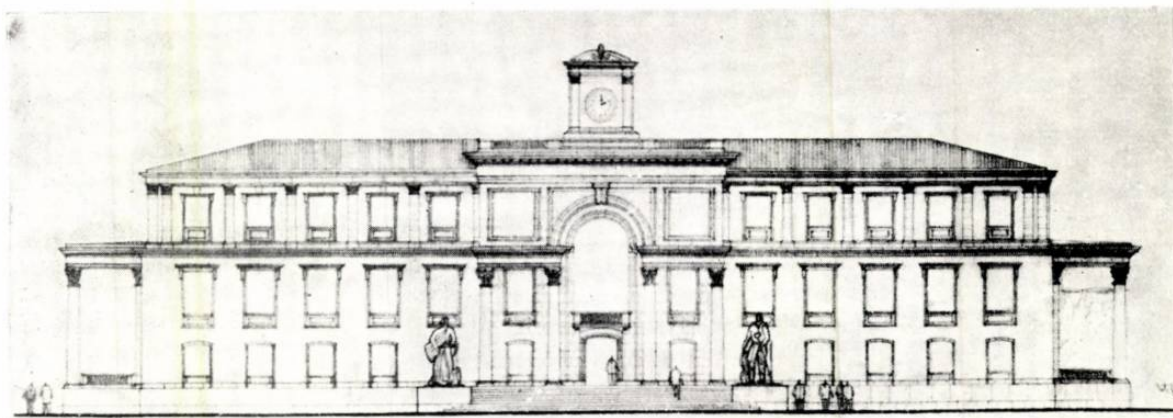
Sala de ședințe de la etaj nu este rezolvată, avînd patru stîlpi în interior. Nu s-au prevăzut grupuri sanitare la etaj.

Din cauza lungimii prea mari a fațadelor, nu s-a putut reda caracterul reprezentativ, care este de dorit a fi imprimat acestor construcții.

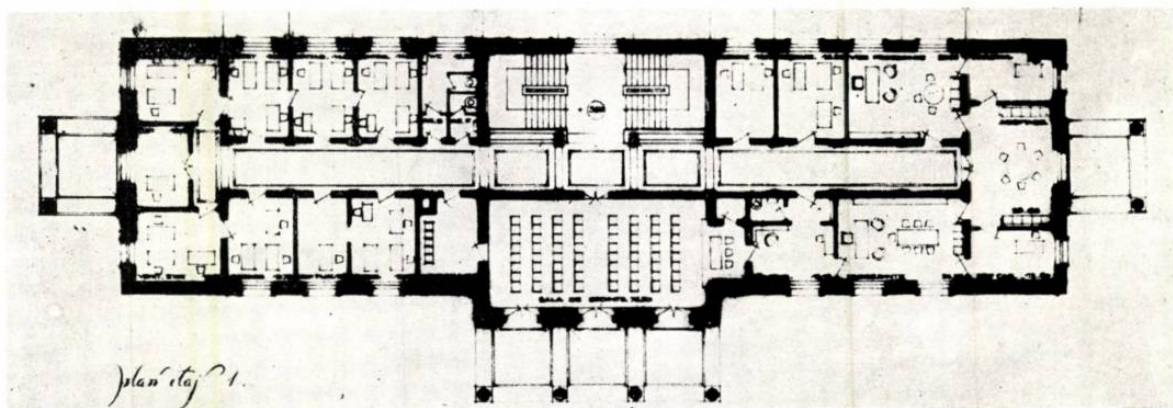
Fațada principală

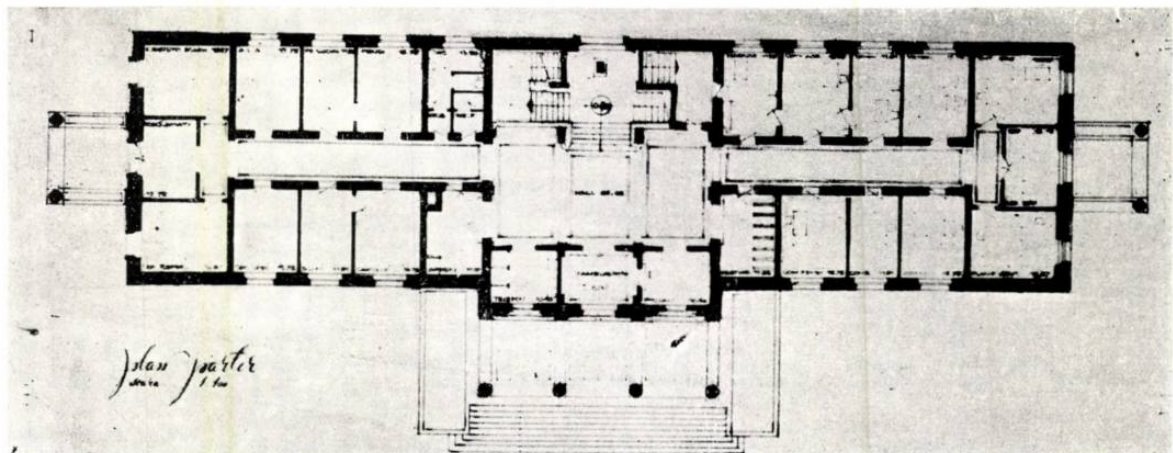
Fațada principală
(variantă)

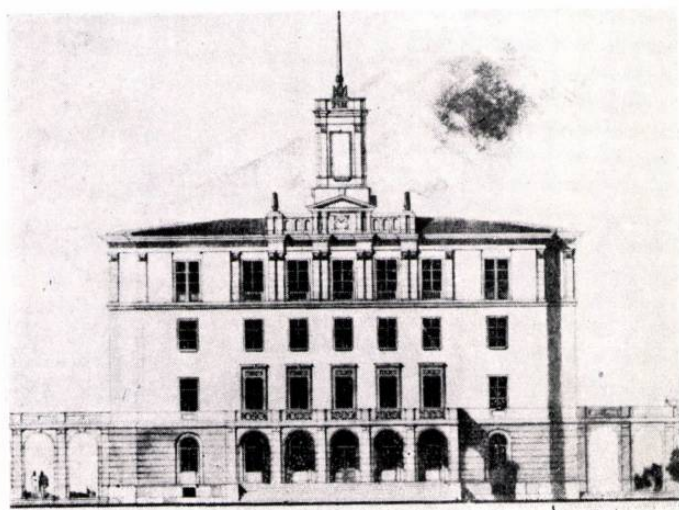

Plan etaj 1

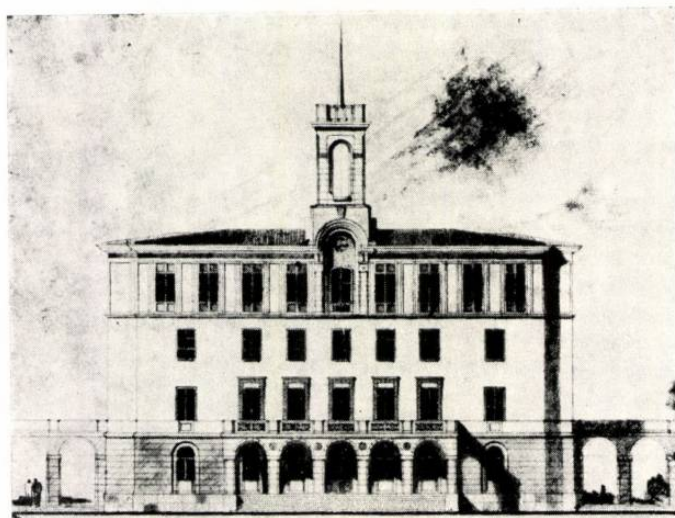

Plan parter

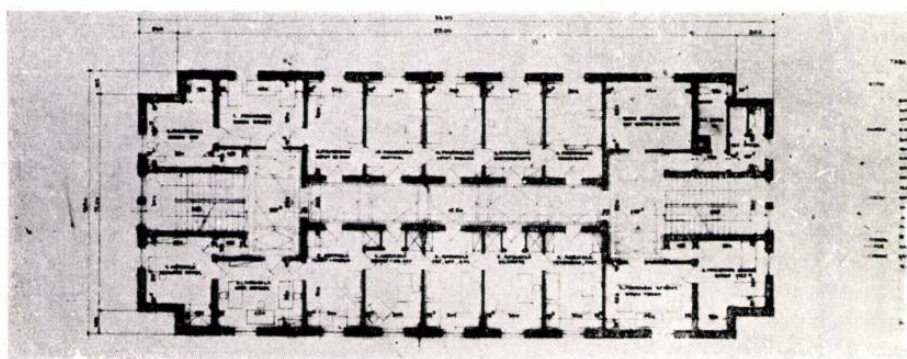

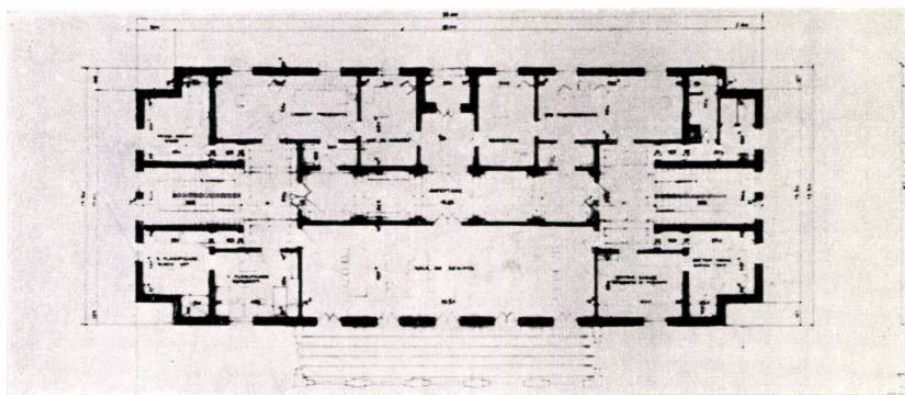
Fațada principală

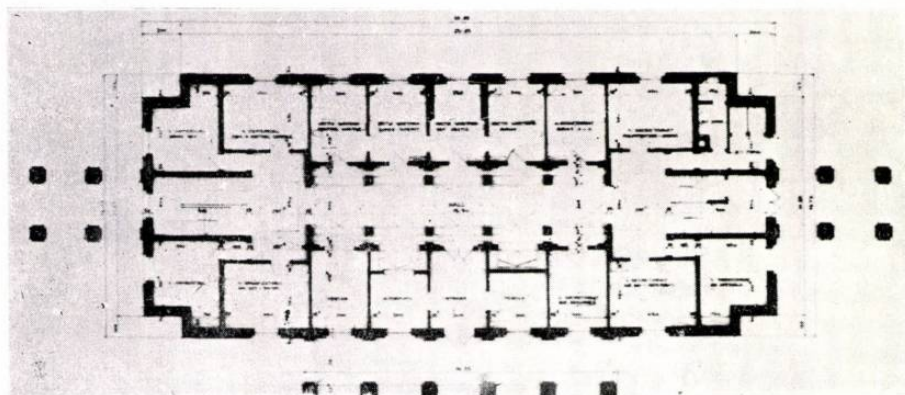
Fațada principală (variantă)

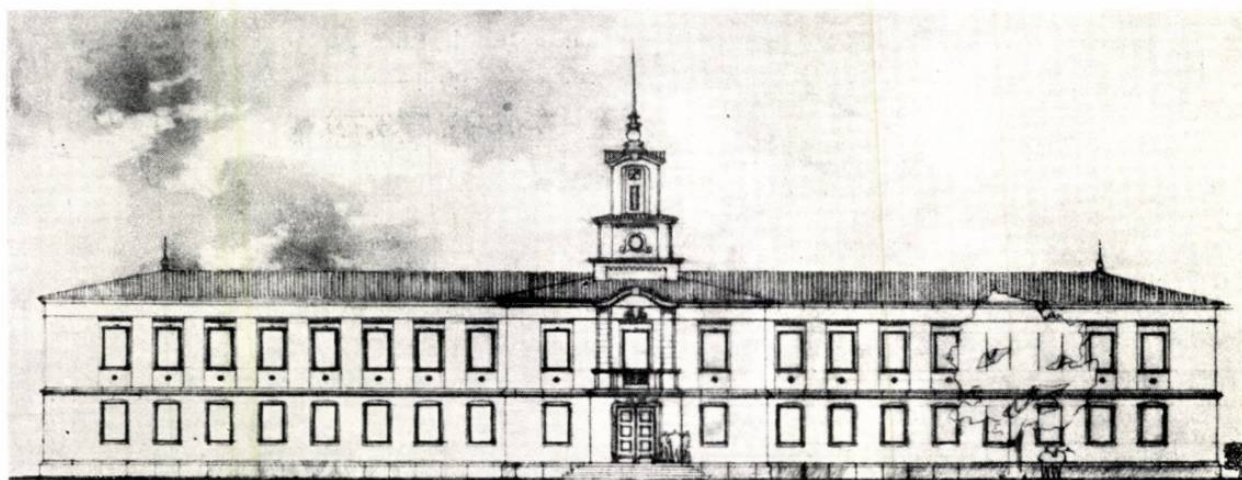
Plan etaj II

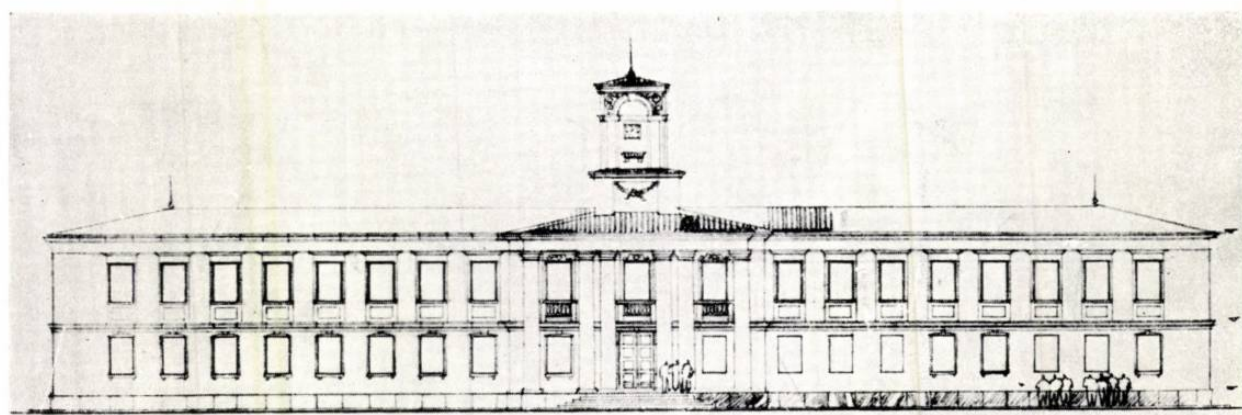
Plan etaj I

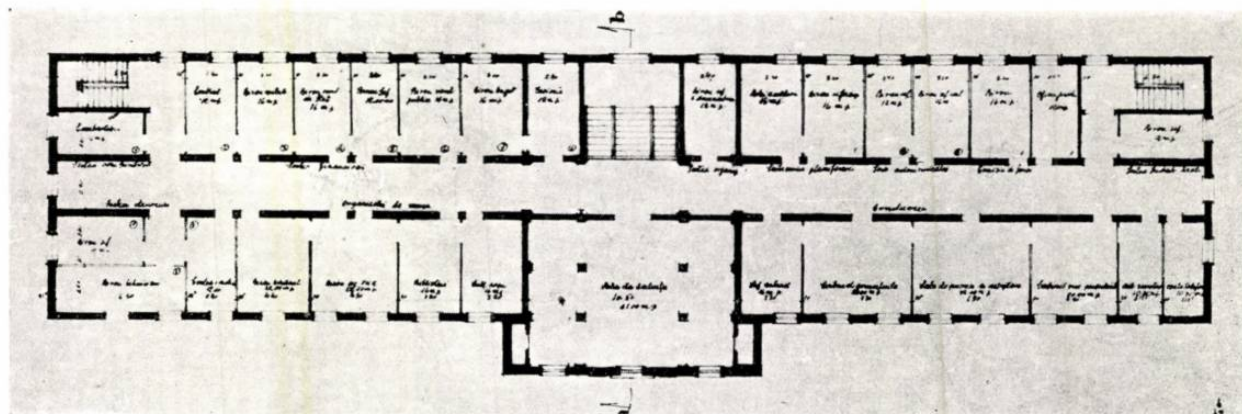
Plan parter

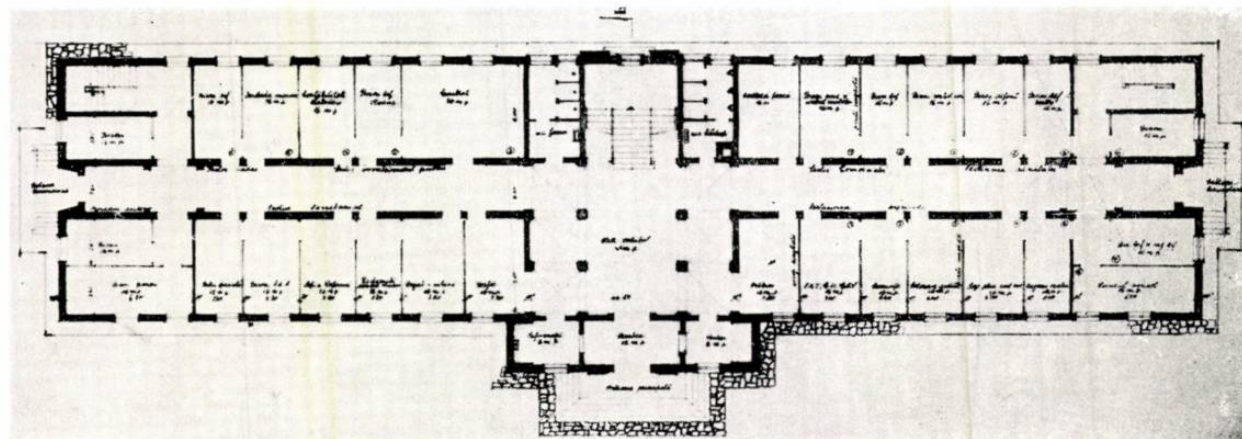
Fațada principală

Fațada principală
(variantă)

Plan etaj

Plan parter

ȘCOALĂ MEDIE DE 10 ANI

Tema de proiectare a fost întocmită în colaborare cu Ministerul Învățământului și pe baza Normativului nr. 124/1954 elaborat de C.S.A.C.

În afară de specificarea încăperilor, a suprafețelor necesare și a legăturilor obligatorii ce se cer între diferitele încăperi, tema mai precizează că încăperile se vor distribui pe subsol, parter și unul sau două etaje și că pentru clase se admit două-trei orientări (preferabil două).

Se dau, de asemenea, dimensiunile claselor, ale spațiului de recreație, înălțimile, raportul dintre suprafața ferestrelor și a pardoselii, etc.

Schema principală a rezolvării este următoarea:

- o singură intrare principală, pentru elevi și profesori; vestiare centrale la parter, în legătură directă cu holul;
- spații de recreație cât mai adunate, direct luminate și ventilate;
- accesul la sala de gimnastică, în legătură directă cu circulația generală a elevilor;

legătura între etaje prin două scări drepte, nebalansate; gruparea claselor pe una sau două orientări; uniformizarea deschiderilor, pentru a se putea executa cu cât mai puține elemente, în ipoteza utilizării prefabricatelor.

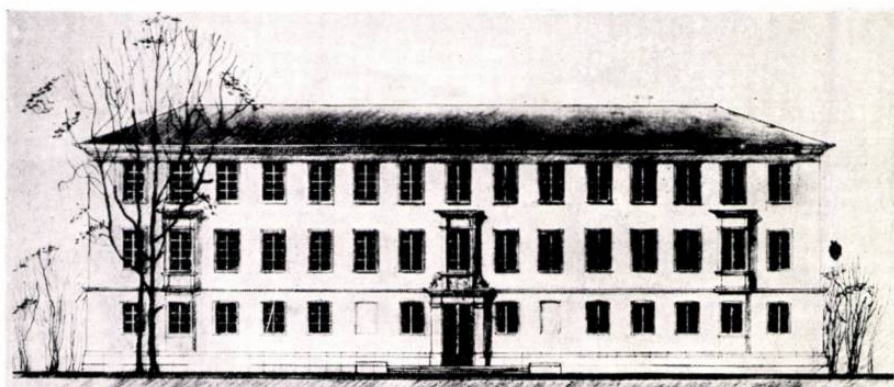
Pentru acest subiect s-au prezentat 25 de proiecte, din care juriul a menționat un număr de 6 lucrări.

Analizând lucrările prezentate se pot face următoarele constatări:

majoritatea soluțiilor date au prevăzut construcții pe parter și două etaje, soluții care dau posibilitatea creării unui front mai mic de fațade;

soluțiile numai pe parter, sau pe parter și etaj parțial, nu pot constitui exemple care pot fi urmate; neținând seama de documentația sovietică, ele duc la o soluționare neeconomică.

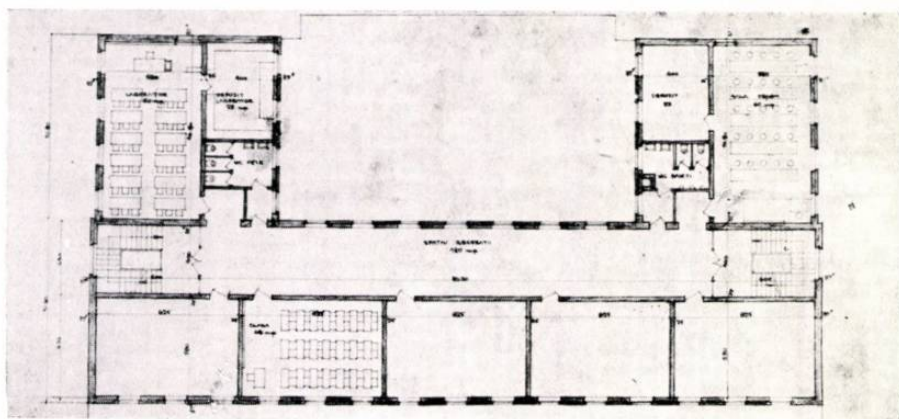
Aria circulațiilor și a zidurilor rezultate din proiectele primite arată:

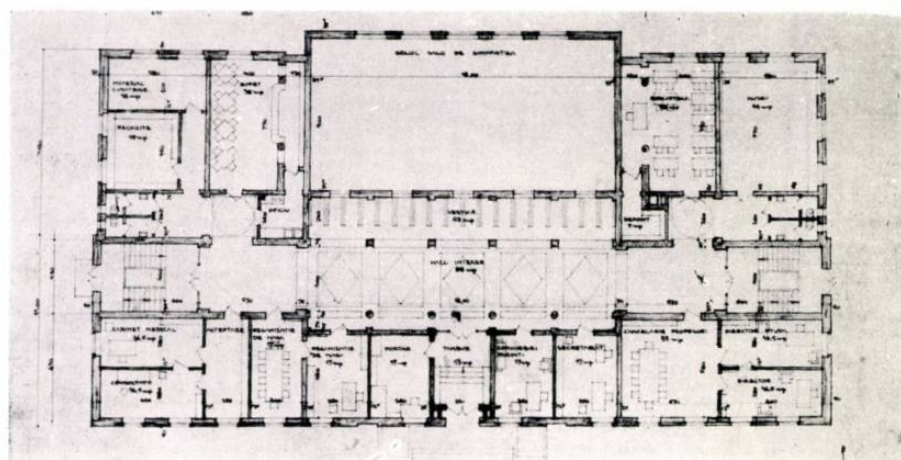
MENȚIUNE

Autor, arh. R. Stamatinoi-vănescu

Fațada principală

Plan etaj

Plan parter

aria circulației = 14,05 % față de aria utilă;
 aria zidurilor = 20,74 % față de aria utilă + aria circulației.

Dăm ca exemple primele trei proiecte menționate de juriu:

MENȚIUNE Autor arh. R. Stamatini Iovănescu

MENȚIUNE Autor, arh. Mihaela Slomnescu

MENȚIUNE Autor, arh. C. Borcea

Primele două prezintă rezolvări asemănătoare, având clasele cu o singură orientare, scările care conduc la cele două etaje fiind plasate spre fațadele laterale, unde sînt date și ieșirile la recreație, sala de gimnastică fiind înglobată în corpul școlii.

Proiectul arh. R. Stamatini Iovănescu nu rezolvă însă circulația la grupurile vestiarelor de la sala de gimnastică; accesul la cabinetul directorului și directorului de studii este comandat prin cancelaria profesorilor; trecerea la muzeu se face printr-un degajament din fața w.c.-urilor; biblioteca nu este suficient luminată. Ca rezolvare a fațadelor se constată o proporționare justă a acestora și o grijă deosebită în utilizarea

elementelor, care reușesc să creeze un ansamblu plăcut și unitar.

În proiectul arh. M. Slomnescu, accesul la cabinetul directorului este comandat prin cancelaria profesorilor; nu sînt prevăzute grupuri de w.c. pentru elevi și profesori la parter, în afară de cele de la sala de gimnastică; spațiul de recreație de la etajele I și II nu este suficient.

Fațadele sînt ordonate; reușesc să exprime caracterul unei școli. Nu este indicată just învelitoarea în fațada principală.

Proiectul arh. C. Borcea reușește să satisfacă funcțiunile cerute, realizînd un plan judicios prin plasarea scărilor și a ieșirii pentru elevi direct spre curtea de joc și prin prevederea claselor cu o singură orientare.

Gruparea ferestrelor, cîte trei, dă un caracter de școală construcției, iar rezolvarea satisfăcătoare a fațadelor laterale conduce la vederi perspective reușite.

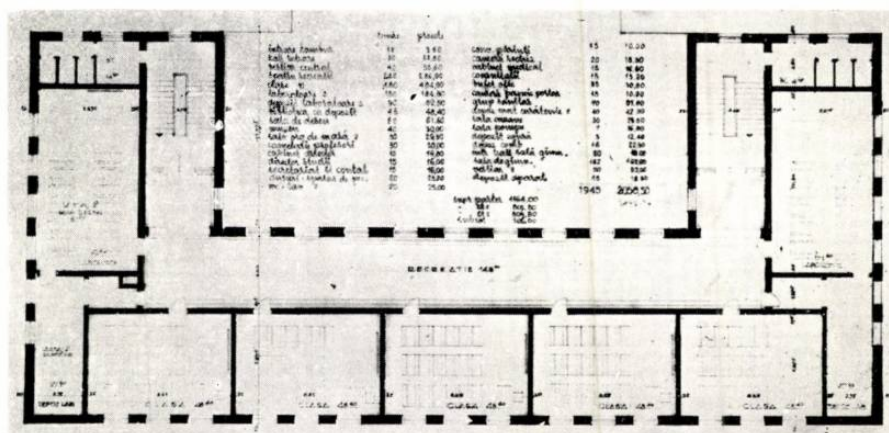
Nu s-a insistat suficient în studiul detaliilor și al modei naturii.

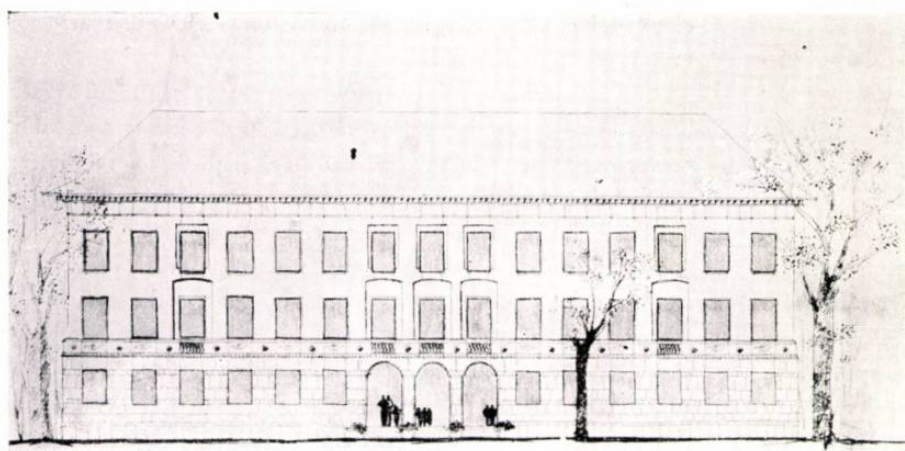
MENTIUNE

Autor, arh. C. Borcea

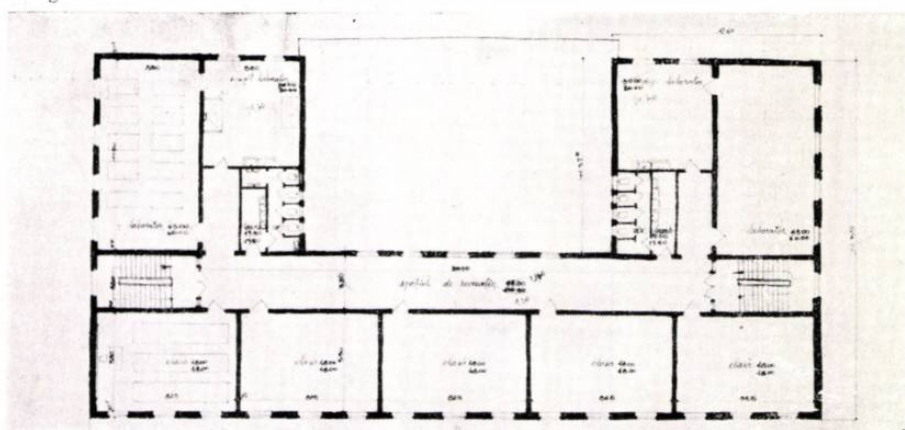
Fațada principală

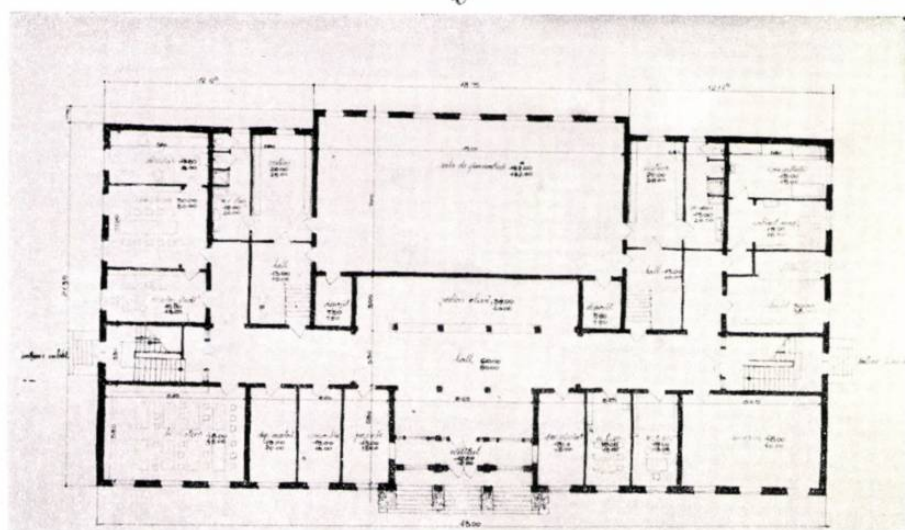

MENTIUNE
Autor, arh. M. Slomnescu

Fațada principală

Plan etaj 1

Plan parter

SEDIUL COOPERATIVEI DE CONSUM CU MAGAZIN UNIVERSAL ȘI RESTAURANT ÎN MEDIUL RURAL

Concursul cuprindea trei proiecte:

1. Sediul cooperativei de consum cu magazin universal și restaurant în mediul rural.
2. Magazin universal sătesc.
3. Restaurant în mediul rural.

Temele respective au fost anexate condițiilor generale ale concursului, care specificau prezentarea obligatorie pentru concurenți a tuturor celor trei proiecte.

Ținând seama de faptul că asemenea construcții se vor executa în mediul rural, proiectele trebuie să ofere posibilitatea executării lor și prin mijloace locale, și să prezinte soluții

economice mai ales în ceea ce privește consumul de materiale principale.

Temele de proiectare precizează:

Magazinul universal va fi prevăzut cu vitrine pentru expunere și se va compune din trei compartimente separate pentru desfacerea diferitelor mărfuri, cu accese din exterior. Depozitele respective vor comunica direct cu magazinul și vor avea intrări separate.

Restaurantul va fi prevăzut cu o sală de consumație pentru 80 de persoane, cu bucătăria și anexele respective, având unele legături obligatorii.